

Gozdarski inštitut Slovenije

lm = 6366

ID = 1168550

e 512

**ANALIZA ORGANIZIRANOSTI IN ŠTEVILČNOSTI
EVROPSKIH GOZDARSKIH SLUŽB S KVANTITATIVNO
PRIMERJAVO STANJA V SLOVENIJI**

(Osnutek, verzija 1.2)

FERLIN Franc

Ljubljana, marec 2003

Izdelal:
Gozdarski inštitut Slovenije

Naročnik:
Zavod za gozdove Slovenije

Sofinacer:
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Urednik:
Mag. Franc FERLIN

GOZDARSKA KNJIŽNICA

K E

512

22003000155

UNIVERZA V LJUBLJANI, FIS

CCBISS

VSEBINA

	Str.	
0	IZVLEČEK	4
1	UVOD	5
2	METODA DELA	6
2.1	ANKETA	6
2.2	IZBRANE DRŽAVE	7
2.3	KAZALNIKI IN PRIMERJAVE	8
3	PRIKAZ GOZDARSKE ORGANIZIRANOSTI IN ŠTEVILČNOSTI GOZDARSKIH SLUŽB PO DRŽAVAH	11
3.1	SPLOŠNO	11
3.2	MODELI Z ZDRUŽENIMI FUNKCIJAMI DRŽAVNE GOZDARSKE UPRAVE IN GOZDNOGOSPODARSKIMI FUNKCIJAMI	12
3.3	MODELI Z LOČENIMI FUNKCIJAMI DRŽAVNE GOZDARSKE UPRAVE IN GOZDNOGOSPODARSKIMI FUNKCIJAMI	23
3.4	MODELI Z LOČENIMI FUNKCIJAMI DRŽAVNE IN ZASEBNE GOZDARSKE UPRAVE	32
3.5	SLOVENSKI MODEL	40
4	PRIMERJAVA ORGANIZIRANOSTI IN ŠTEVILČNOSTI SLOVENSKE GOZDARSKE SLUŽBE Z EVROPSKIMI TER UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA ZA NADALJNI RAZVOJ ORGANIZACIJE	42
4.1	PRIMERLJIVOST STANJA SLOVENSКИH GOZDOV IN INTENZITETE GOSPODARJENJA	42
4.2	PRIMERJAVA ORGANIZACIJSKIH MODELOV	43
4.3	PRIMERJAVA ŠTEVILČNOSTI SLOVENSKE GOZDARSKE SLUŽBE Z EVROPSKIMI	52
5	POVZETEK UGOTOVITEV IN PRIPOROČIL	68
6	ZAHVALA	71
7	LITERATURA	71
8	PRILOGA (ANKETA)	72

0 IZVLEČEK

Študija vključuje kvalitativne primerjave organizacijskih modelov ter kvantitativne primerjave številčnosti gozdarskih služb 12 (13) evropskih držav in dežel (CEEC), ki predstavljajo tri organizacijske modele: a) model, v katerem so funkcije državne gozdarske uprave *združene* z gozdnogospodarskimi (Baden-Württemberg, Bavarska, Poljska, Porenje-Pfalz in Thüringen); b) model, v katerem so te funkcije *ločene* (Češka, Hessen, Hrvaška, Južna Tirolska in Madžarska) in c) model, v katerem je gozdarska služba zasebnega sektorja ločena od državnega (Avstrija, Francija, Spodnja Saška). Primerjava kaže, da je slovenski model ločene organiziranosti javno-gozdarskih in gozdnogospodarskih funkcij precej izviren. Najpomembnejša vsebinska razlika je v tem, da Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), ki sicer usmerja gospodarjenje v vseh gozdovih, z (državnimi) gozdovi hkrati tudi ne gospodari in – poleg lovskih – ne opravlja drugih dejavnosti in storitev, ki bi predstavljale dodatni vir dohodka za njegovo delovanje in razvoj.

Relativni obseg strokovno-tehničnega kadra pri ZGS - **6.3** gozdarje / 10.000 ha – glede na površino gozdov dosega le **dobro tretjino** (35%) povprečnega obsega primerljivih evropskih državnih gozdarskih organizacij. ZGS je na operativni ravni številčno racionalnejši tudi od zasebnih operativnih gozdarskih služb analiziranih evropskih držav. V primerjavi s sorodnimi evropskimi gozdarskimi organizacijami ima ZGS najmanjši delež gozdarskega kadra na operativni (krajevni in revirni) ravni oziroma **najmanjšo decentraliziranost**. Število njegovih **območnih enot** je glede na evropske razmere **preveliko**, število revirjev pa premajhno.

Število gozdarskih uslužbencev najvišje gozdarske oblasti (Urada za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo na MKGP) je daleč pod evropskim povprečjem (absolutno **6-krat**, relativno **2-krat**). Tudi število gozdarskih razvojno-raziskovalnih delavcev, financiranih s strani MKGP je glede na evropske razmere bistveno premajhno (absolutno **5-krat**, relativno skoraj **2-krat**).

Obseg celotne gozdarske službe oziroma javne gozdarske uprave v Sloveniji je **bistveno manjši** od povprečja analiziranih evropskih držav oziroma dežel. Gostota na skupno površino gozdov ter na *možni* posek (po načrtih gospodarskih enot) tako dosegata **slabo polovico** (45% oziroma 49%), na *dejanski* posek **dve tretjini** (67.5%), na število lastnikov gozdov pa **slabo petino** (19%) evropskih gostot. V primerjavi z analiziranimi tremi najbolj primerljivimi (pri-alpskimi) državami oziroma deželami (Avstrijo, Bavarsko in J-Tirolsko) so ustrezni slovenski deleži naslednji: 64% glede na površino, 50 % glede na *možni* ter 70% glede na *dejanski* posek, in 19% glede na število lastnikov gozdov.

Državna gozdarska služba oziroma gozdarska javna uprava v Sloveniji je tako kadrovsko precej skromnejša in racionalnejša od primerljivih gozdarskih uprav evropskih držav in dežel. Na podlagi evropskih standardov bi bila zato, namesto zmanjševanja - potrebna **dopolnitev kadrovskih kapacitet** tako pri Zavodu za gozdove Slovenije, kot tudi v Uradu za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo ter na področju (financiranja) gozdarske razvojno-raziskovalne dejavnosti. Dopolnjevanje kadrovskih kapacitet pri ZGS naj bi bilo usklajeno z razširitvijo dejavnosti oziroma pridobivanjem dodatnih finančnih virov.

V Sloveniji zato potrebujemo **razvojno reformo** državnega gozdarstva oziroma gozdarske javne uprave, ki naj bi bila zastavljena kot dolgoročni razvojni projekt in proces, z jasno začrtano vizijo razvoja, cilji in programom, pripravljena pa naj bi bila na podlagi poglobljenih analiz stanja in delovanja obstoječega sistema ter realnih ocen možnosti nadaljnjega razvoja. Reforma naj bi med drugim dala poudarek t.i. novemu načinu javnega upravljanja (*»New Public Management«*) ter temeljila na principih sodobnega upravljanja s človeškimi viri (*»Human Resource Management«*).

1 UVOD

Poznavanje gozdarske organiziranosti in obsega drugih državnih gozdarskih »administracij« je pomembna podlaga pri presoji ustreznosti in racionalnosti obstoječih domačih organizacijskih modelov ter njihovemu odgovornemu nadaljnjem razvoju oziroma iskanju novih organizacijskih rešitev. Za Slovenijo so tovrstne primerjave še posebej aktualne, saj pravzaprav ne vemo, kje se po obsegu na lestvici evropskih gozdarskih služb sploh nahajamo oziroma in ali smo v tem pogledu (ne)racionalni? Res pa je tudi, da takšne evropske lestvice (številčnosti javne gozdarske uprave), razen znanih podatkov nekaterih držav oziroma dežel, npr. nemških (glej KROTT, 2000), v evropskem prostoru zaenkrat še ni. So pa mednarodne primerjave velikosti državnih gozdarskih administracij sedaj - pred vstopom držav kandidatke v EU – aktualne tudi v okviru evropskih raziskovalnih projektov. Tako EU trenutno financira projekt »Gozdarstvo v pred-pristopnih državah«, katerega predmet je tudi kapacitiranost državne administracije, vendar rezultati še niso znani. Gre pa pri njem le za države kandidatke. Cilji našega projekta so širši, saj se nanašajo tudi, ali še zlasti, na države in dežele EU. Pri tem se lahko naslonimo tudi na našo predhodno analizo organiziranosti gozdarskih organizacij večjega števila EU in PHARE držav (NONIĆ & FERLIN, 2001).

Področje mednarodnih analiz in primerjav razvoja gozdarske organiziranosti evropskih držav in dežel, zlasti državnih gozdarskih uprav, je sicer v zadnjih letih v Evropi tudi v strokovno-znanstvenih krogih zelo aktualno. Tako je npr. IUFRO skupina *Europaforum Forstverwaltung* eno od svojih zadnjih konferenc, ki jo je so-organizirala in na njej aktivno sodelovala celo Slovenija (Zavod za gozdove Slovenije), namenila prav problematiki reform evropskih državnih gozdarstev (KROTT / MATIJAŠIĆ / KERMAVNAR, 1998), na svoji predzadnji pa obravnavala celo kadrovsko problematiko v evropskih državnih gozdarskih upravah (KROTT, 2001).

Prve takšne, po številu držav sicer skromne analize organiziranosti so bile pri nas opravljene v začetku devetdesetih let (WINKLER, 1991). Šlo je zlasti za primerjave organiziranosti gozdarstva Avstrije, dežele Baden-Württemberg in Švice. Številčnost gozdarskega kadra ni bila podrobneje analizirana. Drugič se je potreba po tovrstnih prikazih, zlasti številčnosti gozdarskih služb večjega števila evropskih držav, pojavila pred vzpostavitvijo Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) oziroma pri pripravi in sprejemanju njegove sistemizacije. Predlagan obseg javne gozdarske službe je bilo namreč potrebno utemeljiti z mednarodnimi primerjavami. V okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano smo se zato v letu 1993 z anketo obrnili na številne evropske države, podpisnice helsinške H3 resolucije. Vendar pa je bil odziv nanjo zelo skromen, tako da širša primerjava ni bila mogoča. Za utemeljitev predloga sistemizacije ZGS (z 824 delavci javne gozdarske službe in 39 lovci) je kot najbolj prepričljiv izpadel prikaz številčnosti javno-gozdarskega kadra v Avstriji¹, kot eni od gozdarsko najbolj racionalno organiziranih držav. Tudi na podlagi te argumentacije nam je potem uspelo sprejeti takšen obseg sistemizacije ZGS, ki je omogočil prehod vseh

---

¹ Skupna gostota gozdarskih strokovnih uslužbencev je takrat v Avstriji znašala 1.0 javnega gozdarja / 1000 ha gozdov, v Sloveniji pa smo računali le z 0.8 delavcev javne gozdarske službe / 1000 ha.

predlaganih delavcev (beri ohranitev gozdarske službe) na ZGS. Tretjič se potreba po mednarodnih pregledih, zlasti pa primerjavah številčnosti gozdarskih služb ter na tej podlagi temelječi oceni racionalnosti obsega gozdarske službe v Sloveniji, pojavlja sedaj. Obstaja prepričanje nekaterih, da je naša javna gozdarska služba preobsežna in neracionalna, pri številnih drugih pa obratno. Zato je prav, da si preko objektivne, strokovno-znanstvene primerjave končno »nalijemo čistega evropskega vina«, da bi na teh spoznanjih lažje oblikovali skupno vizijo nadaljnjega razvoja naše gozdarske organiziranosti.

Skladno s cilji, ki jih je opredelil Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) kot glavni naročnik študije, je namen študije naslednji:

1. zgoščeno prikazati gozdarsko organiziranost, naloge in številčnost gozdarskih služb² večjega števila evropskih držav in dežel;
2. primerjati slovensko gozdarsko organiziranost ter številčnost gozdarske službe, zlasti javne gozdarske službe pri ZGS;
3. na podlagi ugotovitev in spoznanj pripraviti oceno številčnosti oziroma racionalnosti ter priporočila za nadaljnji razvoj (javne) gozdarske službe in organizacije gozdarstva v Sloveniji.

2 METODA DELA

2.1 ANKETA

Kot pripomoček za pridobitev ciljnih podatkov o organiziranosti in kadrovske številčnosti s strani izbranih držav ali dežel smo pripravili posebni anketni vprašalnik (glej prilogo) in ga izbranim državam in deželam posredovali skupaj z informativnim dopisom. Dopis je poleg ciljev našega projekta vseboval tudi kratko predstavitev organiziranosti slovenskega gozdarstva ter številčnosti našega (javnega) gozdarskega kadra. Posameznim državam smo tako v bistvu v najprej posredovali svoje podatke in jih na ta način, ob razlagi pomena te raziskave za razvoj organizacije slovenskega gozdarstva, poskušali tudi zainteresirati.

Vprašalnik je vseboval naslednja ključna vprašanja:

1. Informacije o površinah gozdov, sečnjah, vlaganjih v gozdove in drugih tovrstnih podatkih (fizični kazalniki);
2. Opise organizacijskih modelov in nalog, ki jih po zakonih opravljajo gozdarske organizacije posameznih držav;
3. Podatke o absolutni in relativni številčnosti kadrov po organizacijah in/ali organizacijskih nalogah, ločeno za javni in zasebni sektor;
4. Informacije o trendih kadrovske številčnosti, razvoju organizacijskih modelov (reformah) ter vizijah bodočega razvoja.

---

² Gozdarska služba (nem.: *Forstdienst*, angl.: *forest service*) se v tem pomenu uporablja kot splošni izraz za službo, ki opravlja z zakonom o gozdovih določene naloge in se lahko nahaja v različnih organizacijskih oblikah oziroma vrstah organizacij.

Vse anketirane države smo zaprosili tudi za posredovanje osnovnih virov (npr. letnih poročil oziroma naslovov, kjer se le-ta nahajajo, da bi lahko tudi sami – zlasti če neposrednih odgovorov na anketo ne bi dobili - prišli do ključnih podatkov. Glede na izkušnje smo pričakovali zlasti slednje. Vprašalnik smo izbranim državam in deželam prvič posredovali v juniju 2002, komunikacija in pridobivanje osnovnih informacij pa je trajala vse do konca septembra. Nekatere glavne podatke (npr. o sečnjah), ki so temeljili na različnih, med seboj ne najbolj neprimerljivih metodologijah, smo uspeli uskladiti šele neposredno pred pripravo čistopisa te študije.

2.2 IZBRANE DRŽAVE

Zaradi slabih izkušenj pri uspešnosti pridobivanja tovrstnih podatkov - podatki o kadrovske številčnosti med drugim spadajo med tiste, ki se redkeje podrobneje navajajo v objavljenih dokumentih - smo v najširši izbor kandidatov za primerjavo uvrstili deset držav širšega srednje-evropskega prostora, od tega štiri EU države (Avstrija, Nemčija, Italija, Francija), Švico ter pet tranzicijskih držav (Hrvaška, Madžarska, Češka, Slovaška, Poljska). Vzpostavili smo neposredne stike z odgovornimi predstavniki ministrstev in/ali glavnih državnih gozdarskih organizacij, ki razpolagajo z osnovnimi podatki, pri nekaterih (nemških) deželah pa smo vse potrebne informacije/vire dobili kar neposredno preko medmrežja. Proti pričakovanju se je na našo prošnjo odzvala večina držav in dežel, bodisi z neposrednim odgovorom na anketo (npr. J-Tirolska, Češka, Hrvaška), s posredovanjem posameznih informacij in virov oziroma kombinirano. Izjema so bile severno-italijanske regije, med katerimi se je z odgovorom odzvala le ena (Južna Tirolska). Med nemškimi deželami smo pridobili podatke za šest dežel s tremi različnimi organizacijskimi modeli. Za Švico³ se je

---

³ Švica ima 73% javnih in 27% privatnih gozdov (glej npr. BUWAL, *Wald und Holz in der Schweiz*, 1999). Med javnimi je le 1% zveznih in 5% kantonalnih, ostali so občinski (60%) ter korporalni in združni (6%). Za švicarsko gozdarsko organizacijo je med drugim značilna deljenost zvezne gozdarske uprave (kot direkcije v okviru Agencije za okolje, gozdove in krajino – BUWAL) in kantonalnih gozdnih uprav. Zvezna uprava je pri Ministrstvu za notranje zadeve, kantonalne pa v okviru kantonalnih vlad. Na zvezni ravni obstajata le majhna gozdarska administracija. Kantonalne uprave imajo svojo gozdarsko službo v okviru kantonalnih uradov (*»Kantonalforstämter«*), ki se organizacijsko delijo na gozdna okrožja (*»Forstkreise«*) in revirje. Gozdarska zakonodaja obstaja tako na zvezni ravni (zakon o gozdovih je iz leta 1991), kot tudi po kantonih. Zvezna raven skrbi zlasti za uresničevanje zveznega zakona ter oblikuje generalno gozdarsko politiko. Kantoni jo izvajajo, izvajajo pa tudi svojo gozdarsko (operativno-tehnično) zakonodajo in predpise. Kantoni so tako odgovorni za gozdarsko načrtovanje in gospodarjenje z gozdovi, za podporo javnim in privatnim lastnikom gozdov ter za organiziranje kantonalnih gozdarskih služb. Poleg teh obstaja tudi kantonalna inšpekcija. Švicarsko gozdarstvo je sicer našemu na splošno najbolj primerljivo med evropskimi državami - tako v strokovnem, upravno-regulativnem, na kantonalni ravni deloma tudi v organizacijskem pogledu, na sploh pa glede naravnih razmer. Za Švico je tako npr. značilno, da gozdarska služba – tako kot naša – usmerja razvoj vseh gozdov, opravlja *izbiro* (odkazilo) drevoja za posek v vseh gozdovih ter lastnikom gozdov (in v sodelovanju z njimi) izdaja dovoljenja (nakakšne odločbe) za posek. Pravzaprav je naša rešitev, ki smo jo uveljavili v zakonu o gozdovih (1993), podobna oziroma je deloma povzeta po švicarski zakonodaji. Zaradi tega je škoda, da primerljivih kadrovske podatkov celotne gozdarske službe za Švico nimamo (ker jih nima). Sicer pa velja, da so v nekaterih kantonih trendi številčnosti gozdarske službe v naraščanju, v drugih v upadanju, skupnega trenda in številčnosti pa (po ISELIN, 2002, osebna komunikacija) ni znanega.

izkazalo, da podatki o številu državnega gozdarskega osebja, ki opravlja gozdarsko službo, ne obstajajo, zlasti zaradi ne-obstoja podatkov o številu osebja na kantonalni ravni, zato smo jo iz naše ankete morali izpustiti. Popolnih podatkov nismo pridobili niti za Madžarsko (z izjemo podatkov za državno inšpekcijo in gozdarsko načrtovanje) in Slovaško (z izjemo podatkov za splošno državno upravo in državne gozdarske ustanove); manjkali so podatki za naloge gozdarske službe v okviru državnih gozdarskih podjetij. Madžarsko smo zaradi delne primerljivosti osrednje državne gozdarske ustanove (z ZGS) vsebinsko vseeno vključili v pregled, sicer pa teh dveh držav nismo mogli uvrstiti v primerjave skupne številčnosti gozdarskih služb, niti številčnosti samih operativnih služb.

Pridobivanje podatkov o številčnosti gozdarskega osebja smo naslonili le na najnovejše primarne, največkrat uradne vire (npr. iz letnih poročil). Izvedenih virov, med drugim tudi zaradi zastarelosti, v ta namen nismo uporabljali. Podatki o kadrih, ki so po državah in deželah največkrat manjkali, so bili večinoma podatki za gozdarske uslužbenke izven centralnih državnih gozdarskih organizacij (npr. za druge javne uprave ali ustanove) ter za gozdarsko službo zasebnega sektorja.

Skupno smo tako v številčno primerjavo lahko vključili **5 (6) evropskih držav** ter **7 dežel** (dveh držav) z lastno gozdarsko zakonodajo, in sicer šest nemških in eno italijansko. Pri deželah nam ni cilj, da bi preko njih podatke posplošujemo na celo državo, temveč, da jih obravnavamo kot samostojne organizacijske modele. Skupaj torej gre za primerjavo **12 (13)** srednje in vzhodno-evropskih (CEEC) državnih organizacij gozdarstev. Glede na veliko število v »vzorec« in primerjavo vključenih držav in dežel lahko smatramo, da je na ta način v največji možni meri izključen subjektivni vpliv, ki je običajno prisoten pri predhodni izbiri le majhnega števila »primerljivih« držav.

2.3 KAZALNIKI IN PRIMERJAVE

Za primerjave gostot uslužbencev gozdarskih služb v gozdarskih ustanovah in/ali podjetjih (v nadaljevanju 'organizacijah') med državami so uporabljeni zlasti naslednji kazalniki:

1. gostota uslužbencev vseh⁴ gozdarskih organizacij na 10.000⁵ hektarov konkretne ter skupne površine gozdov;
2. gostota uslužbencev vseh gozdarskih organizacij na 10.000 m³ letnega poseka v vseh gozdovih;

---

⁴ Poleg državnih in drugih javnih gozdarskih organizacij tudi zasebne gozdarske ustanove (npr. zbornične) in podjetja ter morebitna služba pri zasebnih lastnikih.

⁵ Uveljavljen način prikazovanja kazalnikov gostote gozdarskega osebja na površino gozdov je sicer na 1000 ha površine (glej npr. RIPKEN, 2001). Glede na stanje pri nas, ki na 1000 ha celo ne dosega cele vrednosti (enega gozdarja), kakor tudi zaradi večje občutljivosti tega indeksa pri relativnih primerjavah, smo se odločili za 10-krat manjšo enoto površine (10.000 ha), tako da je absolutna vrednost kazalnika 10-krat večja. Slednja pravzaprav najbolj odgovarja tudi gostoti glede na posek, pri katerih bo šlo za eno-številčne cele vrednosti (npr. 2 – 7 uslužbencev na izbrano enoto).

3. gostota uslužbencev vseh gozdarskih organizacij na 10.000 lastnikov gozdov;
4. gostota uslužbencev osrednjih⁶ državnih gozdarskih organizacij, ki operativno skrbijo za gozdove, na 10.000 ha površine teh gozdov.

Med uslužbenca gozdarskih služb smo uvrstili le tiste, ki delajo na nalogah, ki so v državnem oziroma javnem interesu, in jih po posameznih državah in deželah kot take – največkrat obvezne – določajo gozdarske in druge (zlasti lovske in naravovarstvene) zakonodaje. V primerjave je vključeno le gozdarsko strokovno-tehnično⁷ osebje, brez administrativnega, o katerem so sicer po državah obstajali tudi podatki.

Naloge gozdarskih služb, ki jih vključujemo v primerjavo oziroma jih v primerjavah (primerljivosti) služb upoštevamo, so skladno s srednjeevropskimi gozdarskimi praksami in tradicijo naslednje: naloge gozdarskih oblasti (zlasti v ministrstvih), gozdarske razvojno-raziskovalne naloge, naloge gozdarske in lovske inšpekcije, strokovno-upravne naloge, gozdarsko načrtovanje, svetovanje in izobraževanje lastnikov gozdov, operativno usmerjanje razvoja zasebnih gozdov (vključno z revirno službo), naloge gospodarjenja z državnimi in drugimi javnimi gozdovi, naloge gospodarjenja z divjadjo (vključno z lovom) in naloge upravljanja nacionalnih parkov. V nemško govorečih državah oziroma deželah te naloge opravljajo t.i. gozdarski državni uradniki (*»Beamte«*) in nameščenci (*»Angestellte«*) v državnih oziroma javnih ustanovah⁸ in podjetjih ter v zasebnih ustanovah in upravah; v Franciji je tem kategorijam ustrezna kategorija državnih funkcionarjev (*»fonctionnaires et assimilés«*), zlasti v javnem gozdarskem podjetju; v primeru Poljske gre za kategorijo uradnih oseb in nameščencev v okviru gozdarske službe (*»služba leśna«*) državnega gozdarskega podjetja, v primeru Češke gre za gozdarsko osebje v državni administraciji ter strokovno-tehnično osebje državnega gozdarskega podjetja in drugih državnih ustanov; v primeru Hrvaške pa je podobno.

V Sloveniji tako - poleg uslužbencev javne gozdarske službe pri ZGS in Gozdarskem inštitutu (GIS), v evropsko primerljiv obseg gozdarske službe vključujemo tudi gozdarske uradnike pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter v njegovi gozdarski in lovski inšpekciji, gozdarske uslužbenca Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (SKZGRS) in Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo (ZKG), razvojno-raziskovalne delavce oziroma raziskovalce (v FTE⁹), ki jih preko projektov financira MKGP, ter delavce, ki

---

⁶ Gre za osrednje državne gozdarske službe, ki tudi operativno usmerjajo gospodarjenje z gozdovi. Le-te so lahko organizirane v sestavi ministrstev, v samostojnih državnih ustanovah ali pa v okviru državnih podjetij. V nemških deželah je to npr. deželna gozdna uprava (*»Landesforstverwaltung«*) ali deželni gozdni obrat (*»Landesforstbetrieb«*).

⁷ V primeru Češke so podatki za strokovno-tehnični gozdarski kader podani le za državno upravo in državno gozdarsko podjetje, za druge državne institucije pa obstaja le skupni obseg zaposlenih; v primeru Hrvaške smo administrativno osebje iz javnega gozdarskega podjetja – na podlagi pregleda številčnosti po delovnih mestih – naknadno izločili.

⁸ V teh ustanovah je običajno s strani države sistemizirano in financirano ustrezno število gozdarskih uslužbencev (nameščencev), tako da v podatkih zanje ne gre za celotno število delavcev teh ustanov.

⁹ *Full Time Equivalent* (ekvivalent polnega delovnega časa).

opravljajo dejavnost lovstva pri ZGS. Strokovno-tehničnega gozdarskega osebja pri gozdarskih izvajalskih podjetjih / obratih v našo primerjavo ne vključujemo, ker ne sodi v kategorijo gozdarske službe, vključeno pa ni niti pri drugih državah.

Prvi trije izbrani kazalniki bodo tako odsevali (relativno) gostoto vsega gozdarskega strokovno-tehničnega osebja po državah – tako javnih kot zasebnih gozdarskih organizacij, vključno z morebitno lastno zasebno službo – potrebnega za uresničevanje vseh z zakoni določenih nalog. Prikazani bodo na (konkretno in skupno) površino gozdov, kot tudi na dejanski (pri nas tudi možni) letni posek ter na število lastnikov gozdov. Kazalnik, izračunan na površino gozdov, bo odseval predvsem intenziteto pokritosti gozdarske službe z vidika obsega vseh nalog gozdarske službe (vseh funkcij gozdov), povezanih z zagotavljanjem javnega interesa nad gozdovi. Kazalnik, izračunan na višino poseka, pa bo odražal predvsem intenziteto pokritosti gozdarske službe z vidika zagotavljanja gospodarske funkcije (koliko je gozdarjev na 10.000 m³ poseka oziroma koliko poseka na enega gozdarja). Kazalnik, izračunan na število lastnikov gozdov pa bo izkazoval intenziteto pokritosti gozdarske službe z vidika nalog, ki so namenjene neposredno sodelovanju z lastniki gozdov¹⁰. Ob upoštevanju teže teh treh glavnih parametrov (površine, poseka in števila lastnikov) je bil pravzaprav izračunan tudi potreben obseg javne gozdarske službe v Sloveniji, ki je bil podlaga sistemizaciji ZGS (GOLOB et al. 1993, neobjavljeno).

Četrty kazalnik bo odseval (relativno) številčnost osebja državnih gozdarskih služb, ki tudi operativno usmerjajo razvoj vseh ali večine gozdov. Namenjen je predvsem primerjavi kadrovskega obsega pri Zavodu za gozdove Slovenije.

Poleg kazalnikov gostot bodo za primerjavo številčnosti in organiziranosti ter za samo presojo primerljivosti med državami ali deželami uporabljeni tudi nekateri drugi strukturni (npr. delež gozdarskih uslužbencev v javnih ali zasebnih organizacijah, delež na krajevni ravni, trend skupnega števila uslužbencev) in fizični kazalniki (površina, lastninska in posestna struktura ter letni posek).

Preko primerjave štirih glavnih kazalnikov gostot oziroma pokritosti z gozdarskim osebjem bo – ob upoštevanju podobnosti v organizacijski strukturi in nalogah, teritorialno-lastniških pristojnostih, lastninski strukturi (deležu zasebnih) gozdov ter sorodnosti naravnih razmer – mogoča okvirna presoja racionalnosti obsega gozdarske službe v Sloveniji.

Mednarodno primerljivost gozdarskih služb bo – zaradi organizacijskih razlik - najlažje doseči, če v primerjavo vključimo vse ustanove in/ali podjetja (v nadaljevanju organizacije), ki v posameznih državah in deželah opravljajo z zakonom določene naloge gozdarske službe. To so gozdarski uslužbenci v ministrstvih in njihovih upravah, javnih raziskovalnih, načrtovalnih in svetovalnih ustanovah; operativnih državnih gozdarskih službah in/ali službah v javnih gozdarskih podjetjih; uslužbenci v zasebnih gozdarskih ustanovah, ki izvajajo naloge v

---

¹⁰ V tem pogledu bi seveda bilo idealno, če bi razpolagali z dejanskim številom lastnikov gozdov (letno), s katerimi gozdarske službe sodelujejo, vendar takšnih podatkov za druge države žal nimamo.

javnem interesu ter pri zasebnih lastnikih gozdov. Če pa želimo med državami ocenjevati obseg gozdarskih služb konkretnih državnih gozdarskih organizacij (npr. agencij, zavodov ali javnih podjetij), je težava v tem, da se te organizacije po nalogah in/ali teritorialno-lastniških pristojnostih med seboj razlikujejo. Da bi dosegli vsebinsko primerljivost, bi bilo zato na eni in drugi strani (primerjav) potrebno vzpostaviti enak ali vsaj podoben obseg nalog. Za ZGS to npr. pomeni, da bi mu bilo potrebno v primerjavi s - po nalogah - širšimi tujimi gozdarskimi organizacijami dodati določeno število nalog (naših drugih ustanov) oziroma delavcev, ki te naloge opravljajo, v obratnem primeru pa jih odvzeti.

3 PRIKAZ GOZDARSKE ORGANIZIRANOSTI IN ŠTEVILČNOSTI GOZDARSKIH SLUŽB PO DRŽAVAH

3.1 SPLOŠNO

organizacijske modele izbranih držav smo orientacijsko, na podlagi poznavanja oblik evropskih gozdarskih organizacij (glej tudi NONIĆ & FERLIN, 2001), na podlagi funkcionalne klasifikacije okvirno razvrstili v naslednje skupine:

- (1) Modeli, v katerem so funkcije gozdarske državne uprave združene z gozdnogospodarskimi (v obliki državne ustanove ali podjetja);
- (2) Modeli, v katerem so funkcije gozdarske državne uprave (v državni ustanovi) ločene od gozdnogospodarskih (v državnem podjetju);
- (3) Modeli, v katerem so funkcije gozdarske službe za zasebne gozdove ločene (v zbornični in/ali lastni gozdarski službi), v javnih gozdovih pa gozdnogospodarske z upravnimi funkcijami bodisi združene ali od njih ločene.

Tabela 1: Pregled izbranih evropskih držav in dežel po organizacijskih modelih

Organizacijski modeli	Države in dežele
Upravne in gospodarske funkcije združene	Baden-Württemberg, Bavarska, Poljska, Porenje-Pfalz, Thüringen
Upravne in gospodarske funkcije ločene	Češka, Hessen, Hrvaška, Južna Tirolska, Madžarska
Upravne funkcije zasebnega sektorja ločene	Avstrija, Francija, Spodnja Saška

Opomba: Države in dežele so razvrščene po abecedi.

Pregled držav ali dežel po skupinah modelov je dan v tabeli št. 1. V naslednjih poglavjih so podani fizični kazalniki stanja gozdov in gospodarjenja (glej tudi tabelo št. 2), opisi značilnosti in nalog gozdarskih služb ter razvoja organizacijskih modelov (glej pri posameznih državah navedene vire!), s prikazom številčnosti gozdarskih uslužbencev (glej tudi tabele št. 3 – 7) ter teritorialno-organizacijske strukture gozdarskih organizacij (glej tudi tabeli št. 8 in 9), vse po državah.

3.2 MODELI Z ZDRUŽENIMI FUNKCIJAMI DRŽAVNE GOZDARSKE UPRAVE IN GOZDNOGOSPODARSKIMI FUNKCIJAMI

3.2.1 Model dežele Baden-Württemberg¹¹

Gozdovi in sečnja

Dežela Baden-Württemberg ima 1.35 MIO ha gozdov, od tega je 37% zasebnih, pretežno drobno-posestniških z 221.000 lastniki gozdov. Povprečna zasebna posest znaša 2.3 (!) ha. Gozdovi so zelo produktivni: letni prirastek znaša 14.3 MIO m³, letni posek v obdobju 1996-1999 pa 10.1 MIO¹² m³ (7.5 m³/ha) bruto lesne mase. V zasebnih gozdovih posek znaša 5.5 m³/ha.

Deželna gozdarska služba

Za Baden-Württemberg je značilen model enovite deželne gozdne uprave (*»Landesforstverwaltung«* – LFV), ki je po zakonu o gozdovih pristojna za vse gozdove oziroma oblike lastništva. Glavne naloge LFV obsegajo: vodenje državnega gozdarskega obrata (*»Staatsforstbetrieb«*), opravljanje storitev ter oblastvenih¹³ nalog (*»Hoheitsaufgaben«*) oziroma nalog državne uprave. Značilna je nedeljivost teh treh skupin nalog. LFV je tri-stopenjsko organizirana. Vrhovna uprava je pri Ministrstvu za prehrano in podeželski prostor (kot posebni oddelek, v Stuttgartu), višja gozdna uprava na ravni gozdnih direktij (2), nižja pa na ravni gozdnih uradov (163). Gozdni uradni imajo status t.i. štabnih (!) služb ministrstva. Uradi imajo skupaj 895 gozdnih revirjev (v državnih in občinskih gozdovih). Srednja in spodnja upravna raven (direkciji in uradi) sta organizacijsko samostojni, z lastnim proračunom in kadrovskim potencialom. LFV poleg dveh direktij vključuje tudi Inštitut za gozdarsko raziskovanje (v Freiburgu) in centralno Enoto za obdelavo podatkov.

Občinske in zasebne gozdne uprave

Zakon o gozdovih omogoča občinskim in zasebnim lastnikom gozdov, da nastavijo svoj gozdarski kader (lastno gozdno upravo), ki mora imeti ustrezne kvalifikacije in strokovni (državni) izpit. Ker pa je lastni gozdarski kader bistveno dražji od državnega (LFV), se zelo redki privatni lastniki in občine odločajo zanj. Tako obstajajo le 4 občinski gozdni uradi, v veleposestniških gozdovih pa 18 samostojnih zasebnih gozdnih uprav. Nad vsemi drugimi

¹¹ Viri: Thomas HUTTENLOCHER, Ministrstvo za prehrano in podeželski prostor dežele Baden-Württemberg, 2002 (osebna komunikacija); HTTP: LFV (Jahresbilanz 2001); ZMP Marktbilanz Forst und Holz, 2002, (HTTP://preview.agranet.de/4409.php); HTTP: www.statistik.baden-wuerttemberg.de; PEFC Regionalbericht des Landes Baden-Württemberg, 2001.

¹² Ta posek smo preračunali iz neto lesne mase brez skorje s pomočjo koeficientov po drevesnih vrstah (skupni faktor ~ 1.24).

¹³ V nemškem sistemu so (po KROTT, 2000) oblastvene naloge sestavni del t.i. gozdnopolitičnih nalog; med te spadajo tudi svetovanje naloge (*»Beratung«*), operativna skrb za gozdove (*»Betreuung«*) ter finančna podpora.

gozdovi so pristojni gozdni uradi LFV (163), ki po pogodbi (proti plačilu) prevzemajo tudi gospodarjenje (vodenje obratov) v občinskih gozdovih.

Teritorialna organiziranost

Gozdovi so razdeljeni skupaj na 167 gozdnih okrajev, ki so hkrati meje gozdnih uradov (163 LFV in 4 občinski), ter 1095 gozdnih revirjev (895 državnih, 176 občinskih in 18 zasebnih). Povprečna velikost¹⁴ gozdnega urada znaša 7.335 ha, javnega revirja 1.145 ha (1.235 ha če vključimo tudi zasebne). Preko 80 % gozdarskega kadra (uradnikov in nameščencev) pripada operativni ravni gozdnih uradov in revirjev. Značilnost LFV je torej velika organizacijska in kadrovska decentraliziranost.

Kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

V LFV je v letu 2001 zaposlenih 2.428 gozdarskih uslužbencev s statusom uradnih oseb (72%) in nameščencev (28%). V zasebni upravi je le nekaj zaposlenih (18). Podatki za vse gozdove so torej le toliko višji. Sedanja gostota uslužbencev znaša 28.6 uslužbencev / 10.000 ha javnih gozdov oziroma 18.1 vseh uslužbencev / 10.000 ha vseh gozdov. Tako velika gostota je zlasti posledica velike intenzitete sečenj; gostota, preračunana na bruto letni posek namreč znaša 3.1 uslužbenec / 10.000 m³ javnih oziroma 2.4 / 10.000 m³ vseh gozdov. Gostota na število lastnikov gozdov je 111 uslužbencev / 10.000 lastnikov.

Zadnja reorganizacija deželne gozdne uprave na ravni gozdnih uradov je bila izvedena v letu 1998 (predzadnja v letu 1975). V letu 2000 je bila na novo organizirana raven gozdnih direkcij. Za te reforme je značilno zmanjšanje števila direkcij (od štirih na dve), gozdnih uradov (za 14%) in revirjev (za 17%). Sicer je bilo v obdobju 1993 – 2002 planirano 13.5% (od 2.513 na 2.173) zmanjšanje števila gozdarskih uslužbencev (brez gozdnih delavcev), zaenkrat pa je bila dosežena le četrtnina planiranega zmanjšanja. Proces še traja. V pogledu racionalizacije LFV je zlasti značilno zmanjševanje števila gozdnih delavcev, ki ga je spremljal proces privatizacije gozdnih del.

Stroški gozdne uprave oziroma upravni stroški so znašali v letu 1998 (podobno v letu 1997) 27% vseh stroškov LFV, kar je predstavljalo 246 DEM/ha oziroma 26 DEM/m³ letnega poseka. V letu 1998 je dobiček LFV znašal 15 DEM/m³ bruto poseka oziroma 148 DEM/ha državnih gozdov. Rezultat gospodarjenja (*»Betriebsergebnis«*) z državnimi gozdovi je bil pred letom 1997 negativen, v letu 1998 in 1999 pozitiven, potem pa je v letu 2000 in 2001, zaradi posledic orkana Lothar, spet padel v rdeče številke (minus 277 ter minus 207 DEM/ha).

---

¹⁴ Na površino gozdov 1,225 MIO ha (odšteti je 125.000 ha velikih zasebnih posesti z lastno službo).

3.2.2 Model dežele Bavarske¹⁵

Gozdovi in sečnja

Bavarska ima z 2.46 MIO ha gozdov daleč največ (23% vseh) gozdov med nemškimi deželami. Zasebnih gozdov je 55% s 501.000 lastniki; povprečna posest znaša 2.7 (!) ha. Letni bruto posek v obdobju 1996-1999 znaša 11.2 MIO¹⁶ m³ (4.6 m³/ha). V zasebnih gozdovih je posek nižji (3.3 m³/ha) kot v državnih.

Deželna gozdarska služba

Tudi za Bavarsko je značilen enoviti model deželne gozdne uprave (LFV), ki je po zakonu o gozdovih pristojna za vse gozdove oziroma oblike lastništva. Generalne naloge LFV obsegajo: (1) proizvodnjo in prodajo gozdnih proizvodov (=dejavnosti gozdnega obrata oziroma podjetja) ter dejavnost lovstva (v državnih loviščih); (2) zagotavljanje varstva in oddiha; (3) opravljanje storitev, npr. svetovanja za druge javne in za zasebne gozdove, tehničnega in operativnega vodenja gozdnih obratov ter izvajanja strokovno-obratovalnih nalog (npr. načrtovanja in odkazila) v drugih¹⁷ javnih gozdovih; in (4) oblastvene oziroma upravne naloge, med drugim tudi v dveh nacionalnih parkih (Bavarski gozd in Berchtesgaden).

Osnovne svetovalne storitve so za vse lastnike in skupnosti lastnikov brezplačne, storitve pri vodenju gozdnih obratov in izvajanju strokovno-obratovalnih nalog v drugih javnih gozdovih – zanje zakon o gozdovih (1982, spremenjen 1997) pooblašča LFV - pa se izvajajo proti plačilu¹⁸. LFV lahko po pogodbi prevzema tudi strokovno-tehnična dela pri gospodarjenju v zasebnih gozdovih (npr. odkazilo drevja in prevzem lesa). Glede nalog LFV je značilna vsebinska, organizacijska in teritorialna nedeljivost; izjema je nekaj velikih zasebnih lastnikov z lastno gozdarsko službo. V državnih gozdovih večino (67% v letu 2000) sečnje opravlja LFV v lastni režiji, vendar delež zunanjih, izvajalskih podjetij (=privatizacije del) narašča. Prodajo lesa v celoti – tako kot v drugih nemških deželah - opravlja LFV sama.

LFV je tristopenjsko organizirana. Vrhovna uprava je pri Ministrstvu za kmetijstvo in gozdove (kot posebni oddelek, v Münchnu), višja gozdna uprava na ravni gozdnih direktij (4), nižja pa na ravni gozdnih uradov (skupaj 139). Slednji so skupni za vse gozdove (ni npr. posebnih

---

¹⁵ Viri: Jahresbericht, Bayerische Staatsforstverwaltung, 2000; Agrarbericht 2002; HTTP LFV; ZMP Marktbilanz Forst und Holz, 2002; Günter BERNHARDT, Ministrstvo za kmetijstvo in gozdove, dežele Bavarske, 2002 (osebna komunikacija).

¹⁶ Ta posek smo preračunali iz neto lesne mase brez skorje s pomočjo koeficientov po drevesnih vrstah (skupni faktor ~ 1.24).

¹⁷ V korporialnih gozdovih (občinski in dr.) je obvezna izdelava gozdnogospodarskih načrtov ali strokovnih mnenj (*»Gutachten«*), skladno z zahtevnostjo oziroma velikostjo kompleksov, za vse gozdove nad 5 ha velikosti kompleksov.

¹⁸ Do 50 ha velikosti občinskih gozdov v kompleksu obveznost plačila LFV-ju kot upravljavcu ne obstaja. LFV jih je dolžan, če se občine tako odločijo, »upravljati« brezplačno.

občinskih gozdnih uradov kot v Baden-Württembergu). Uradi imajo skupaj 1012 gozdnih revirjev (v vseh gozdovih).

Organizacija LFV je naslednja: v okviru ministrstva so, poleg posebnega oddelka »Gozdovi« ter deželnega gozdarskega podjetja Bavarski državni gozdovi (*»Bayerische Staatsforsten«*), v katerega se je v letu 1997 preoblikovala stara deželna gozdna uprava, še raziskovalni inštitut za gozdove in gozdarstvo, ustanova za seme in sadike ter uprava Nacionalnega parka Bavarski gozd. Uprava nacionalnega parka Berchtesgaden je vključena znotraj gozdarskega podjetja, na podobni ravni (vendar s samostojnejšim statusom) kot gozdni uradi. Gozdarsko podjetje s svojimi (4) direkcijami in uradi ima v svoji sestavi tudi gozdarske šole, šole za gozdne delavce ter šole za kmete. Sestavni del gozdarskega podjetja so seveda tudi strojni obrati.

Druge gozdne uprave

Bavarski zakon o gozdovih ob LFV ne predvideva drugih (npr. občinskih) gozdnih uprav, niti ne obveznosti za nastavitve lastnega gozdarskega osebja v (večjih) zasebnih gozdovih. V tem se Bavarska razlikuje od dežele Baden-Württemberg. Kljub temu imajo velike gozdne posesti tudi svoj gozdarski kader (skupaj cca. 50 nameščencev). Nekatere splošne administrativne pristojnosti za gozdove sicer imajo tudi okrajne državne oblasti (*»Bezirksverwaltungen«*), vendar je število tega gozdarskega kadra (po BERNHARDT, 2002, osebna komunikacija) zanemarljivo. Gozdarski uslužbenci LFV podjetja in ustanov tako praktično predstavljajo vso gozdarsko službo Bavarske.

Teritorialna organiziranost

Gozdovi so razdeljeni na 139 okrajev, ki so hkrati meje gozdnih uradov, ter na 1012 gozdnih revirjev (572 državnih in 440 zasebnih ter občinskih). Povprečna velikost gozdnega urada znaša 17.700 ha, gozdnega revirja pa 2.430 ha (državnega 1.370 ha). Gre za daleč največje velikosti uradov in revirjev med analiziranimi nemškimi deželami.

Kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

V deželni gozdni upravi oziroma v vseh njenih direkcijah, uradih in ustanovah je bilo (po sistemizaciji 2002) zaposlenih 2.740 uslužbencev s statusom uradnih oseb (71%) in nameščencev (29%). V zasebni upravi je zaposlenih ~ 50 gozdarjev. Sedanja gostota uslužbencev LFV znaša 24.8 uslužbencev / 10.000 ha javnih gozdov oziroma 11.3 vseh (vključno zasebnih) uslužbencev / 10.000 ha vseh gozdov. Gostota vseh uslužbencev, preračunana na letni posek, znaša 5.4 uslužbencev / 10.000 m³ poseka javnih oziroma 2.4 vseh uslužbencev / 10.000 m³ poseka vseh gozdov. Gostota na število lastnikov gozdov je 55 uslužbencev / 10.000 lastnikov.

Reforma LFV se odvija na podlagi koncepta iz leta 1995, ki je v upravnem delu predvidel zmanjšanje števila gozdnih uradov (za 15%) in revirjev (za 6%) v obdobju 10 – 15 (!) let. Reforma LFV je vpeljala nove podjetniške in privatno-gospodarske principe. Od leta 1997 se zato gozdni obrat obnaša kot državno podjetje. Bistveni njegovi deli so bili tako prevedeni v gospodarsko podjetje Bavarski državni gozdovi. Reforma je vsebovala tudi privatizacijo izvajalskih dejavnosti in zmanjšanja števila gozdnih delavcev. Z reformo predvidena velikost državnega gozdnega revirja naj bi znašala 1.200 do 1.800 ha oziroma 6.000 do 10.000 m³ letnega poseka. Planirano skupno zmanjšanje števila gozdarskih uradnikov in nameščencev glede na stanje 1993 (~ 3000) je znašalo 17 % oziroma 1.1 do 1.7% letno. Drugi del reforme se je nanašal na zmanjšanje števila in reorganizacijo gozdnih direktij. Le-ta se je odvijala v letu 2000. Število gozdnih direktij se je zmanjšalo (iz 6 na 4), inšpekcijske in strokovne naloge v direktijah so bile ločene, strojni obrati pa so bili izdvojeni kot samostojne proizvodne enote.

Stroški in finančni rezultat

Stroški gozdne uprave oziroma upravni stroški LFV so znašali v letu 2000 36% vrednosti prodanega lesa ali 30% vseh stroškov LFV. Rezultat gospodarjenja z državnimi gozdovi je od leta 1997 (vpliv reforme) pozitiven, prej pa je bil negativen. V letu 1999 je dobiček LFV narasel na 24 EUR/ha oziroma 5 EUR/m³, v letu 2000 pa je (zaradi posledic orkana Lothar) komaj še ostal pozitiven.

3.4.3 Model dežele Porenje-Pfalz¹⁹

Gozdovi in sečnja

Porenje-Pfalz (Rheinland-Pfalz) ima 803.000 ha gozdov, med katerimi je 24 % zelo razdrobljenih zasebnih s 332.000 lastniki ter povprečno posestjo 0.6 ha. Sicer prevladujejo občinski in drugi javni gozdovi (48%). Skupni bruto posek za obdobje 1996-1999 je znašal 3.5 MIO²⁰ m³ (4.4 m³/ha). V zasebnih gozdovih je posek 3.1 m³/ha.

Deželna gozdarska služba

Tudi za Porenje-Pfalz je značilen model enovite gozdne uprave v okviru t.i. skupnostnih gozdnih uradov (*»Gemeinschaftsforstämter«*), prilagojenim mešani lastniški strukturi gozdov. Uradi vsebujejo državne in občinske gozdne revirje - slednje z lastnim občinskim in ne LFV osebjem – pri večjih gozdnih posestnikih pa obstaja tudi lastna revirna služba.

---

¹⁹ Viri: Lars TEMME, Ministrstvo za okolje in gozdove dežele Porenje-Pfalz, 2002 (osebna komunikacija), Jahresbericht, Rheinland-Pfalz, 2000; HTTP LFV; HTTP ZMP Marktbilanz Forst und Holz, 2002.

²⁰ Ta posek smo preračunali iz neto lesne mase brez skorje s pomočjo koeficientov po drevesnih vrstah (skupni faktor ~ 1.23).

Med nalogami LFV je močno poudarjeno gospodarjenje ter svetovanje in skrb za občinske in zasebne gozdove. Vsebinsko so naloge LFV podobne kot v drugih nemških deželah. LFV tako dodatno - poleg gospodarjenja z državnimi gozdovi - opravlja revirno službo na 313.000 ha občinskih gozdov (na podlagi povračila stroškov). Za vse občinske gozdove pa je LFV služba npr. dejavna pri podpori prodaje lesa, tudi če revirno službo opravljajo občinski gozdarji. Storitve LFV – razen revirne službe - in urejanje gozdov so za občinske gozdove brezplačne. LFV je dolžan brezplačno skrbeti tudi za večji del površine (152.000 ha) razdrobljenih zasebnih gozdov, v katerih se ekstenzivno gospodari. Po teh nalogah in obveznostih je LFV zelo podoben našemu ZGS. Za ostale zasebne gozdove ta obveza ne velja.

Sicer obstajajo za gospodarjenje z zasebnimi gozdovi naslednje možnosti: (a) gospodarjenje v okviru skupnega gozdnega urada - preko priključitve na državni gozdni revir (in proti hektarsko določenemu plačilu), (b) gospodarjenje v okviru skupnega gozdnega urada – preko priključitve na občinski gozdni revir (in proti povračilu stroškov občinam preko države); (c) brezplačno svetovanje in skrb preko državnega revirnega gozdarja (ekstenzivno gospodarjenje); (c) svetovanje in skrb preko občinskega revirnega gozdarja (s povračilom stroškov občinam preko države) in (d) vodenje obrata in gospodarjenja s pomočjo lastnega gozdarskega osebja.

Tudi ta deželna gozdna uprava je tri-stopenjsko organizirana. Vrhovna uprava je pri Ministrstvu za okolje in gozdove (kot poseben oddelek, v Mainzu), višja gozdna uprava na ravni novo organizirane centralne gozdne uprave, nižja pa na ravni skupnih gozdnih uradov (88). V novo centralno gozdno upravo so bili (v letu 2000) integrirani gozdarski raziskovalni inštitut, gozdarski izobraževalni center ter center za uporabniške storitve in informacijsko tehniko. Poleg te sta bili na novo organizirani dve funkcionalno usmerjeni direkciji, ena za nadzor/inšpekcijo ter storitve in en deželni raziskovalni urad.

Druge gozdne uprave

Deželni zakon o gozdovih predvideva le skupnostni gozdni urad, sicer pa omogoča državno, občinsko in zasebno gozdarsko službo. Kljub temu daleč največji delež službe (92%) pripada LFV, občinske (4%) in zasebne (4%) službe pa je zelo malo glede na prevladujočo občinsko in zasebno lastnino gozdov. Vzrok je manjši (!) strošek za storitve LFV gozdarjev - slednji le-te opravljajo kot dopolnilno delo - v primerjavi z zasebnimi.

Teritorialna organiziranost

Gozdni uradi (88) imajo skupaj 611 gozdnih revirjev (553 z državno in 58 z občinsko revirno službo). Število zasebnih revirjev, ki niso v sklopu gozdnih uradov, je 24. Povprečna velikost skupnostnega gozdnega urada je 9.091 ha, povprečna velikost revirja z državno ali občinsko službo pa 1.055 ha. Povprečna skupna velikost revirja znaša 1.236 ha.

Kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

V LFV je bilo v letu 2000 zaposlenih 1.415 gozdarskih uslužbencev s statusom uradnih oseb in nameščencev. Občinskih gozdarskih uslužbencev je 58, zasebnih pa 55. Skupna gostota LFV in občinskih uslužbencev tako znaša 22.2 uslužbenca / 10.000 ha javnih gozdov oziroma 17.7 vseh uslužbencev / 10.000 ha vseh gozdov. Gostota vseh uslužbencev, preračunana na skupni bruto letni posek, znaša kar 4.3 uslužbenca / 10.000 m³ poseka, na število lastnikov gozdov pa 46 / 10.000 lastnikov.

Reforma LFV temelji na izhodiščih iz leta 1995, ki so predvidela okrog 17 % kadrovske redukcije, zlasti na podlagi zmanjšanja števila gozdnih uradov in revirjev, združevanje posameznih državnih ustanov ter oblikovanje nekaterih centralnih služb (za prodajo in trženje ter za informacijske storitve). V splošnem je šlo za premik od t.i. poudarjeno upravno-regulativnih k storitveno-tržno orientiranim (!) principom upravljanja in delovanja. Poseben poudarek je bil dan tudi možnostim motivacije (!) uslužbencev, npr. z omogočitvijo oblikovanja samostojnih področij dela. Reforma LFV na srednji ravni je bila izvedena do leta 2000. Značilna je bila zlasti notranja reorganizacija nalog ter centralizacija srednje ravni v centralno gozdno upravo, hkrati pa so nastale nekatere nove, funkcionalno usmerjene direkcije. Cilj te reforme je bil cca. 20% racionalizacija števila uslužbencev srednje upravne ravni.

V nadaljevanju reforme (leto 2002/2003) je predvideno preoblikovanje predhodno reorganizirane LFV v deželno gozdarsko podjetje (*»Landesforsten Rheinland-Pfalz«*), ki bo delovalo na podjetniških principih, ločeno od proračuna, podobno kot na Bavarskem. Podjetje ostane v sestavi LFV (ne bo samostojna pravna oseba). Oblastvene, storitvene in podjetniške naloge oziroma dejavnosti ostanejo še naprej integrirane v podjetju. Preoblikovanje v podjetje ne bo vodilo v privatizacijo podjetja. Ta izhodišča je že sprejela deželna Vlada.

Stroški in finančni rezultat

Rezultat deželnega gozdnega obrata kot podjetja v letu 2000 izkazuje precejšen deficit (minus 96 EUR/ha). Delno je to tudi posledica orkana Lothar. Med obratovalnimi stroški podjetja je kar 73% stroškov namenjenih za stroške zaposlenih. Nadaljnja reforma je zato nujna.

3.4.4 Model dežele Thüringen²¹

Gozdovi in sečnja

Dežela Thüringen ima 513.000 ha gozdov, od tega 36% zasebnih. Državnih gozdov je 42%. Posek v vseh gozdovih je v obdobju 1996-1999 znašal 1.64 MIO²² m³ (3.2 m³/ha) bruto mase, v zasebnih le 1.6 m³/ha.

Deželna gozdarska služba

Tudi za Thüringen je značilen model enovite deželne gozdne uprave v obliki skupnega gozdnega urada (na operativni ravni). Kot obrat/podjetje (*»Thüringer Forst«*) je LFV preko svojih gozdnih uradov odgovorna za gospodarjenje z državnimi gozdovi, kot uprava pa uradi istočasno opravljajo oblastvene in storitvene naloge, so dejavni kot strokovno-planska služba ter kot nosilci javnega interesa. Med oblastvene naloge, ki jih opravlja LFV, sicer spadajo inšpekcijske naloge, gozdarsko načrtovanje in podpora občinskim in zasebnim lastnikom gozdov, vključno z dodeljevanjem finančnih sredstev. LFV izvaja tudi upravne naloge na podlagi zakona o lovstvu in zakona o ribištvu. Sestavni del nalog LFV so tudi naloge v okviru uprave nacionalnega parka (Hainach), ki ima v okviru ministrstva samostojen status (ločeno od deželnega podjetja).

Svetovanje lastnikom gozdov je brezplačno, prevzemanje vodenja obratov in/ali strokovno tehničnih nalog za gospodarjenje v zasebnih gozdovih pa se zaračunava. Na okrog 41% površine zasebnih gozdov LFV opravlja takšne naloge (preko pogodb). V primeru združenj lastnikov gozdov je takšno vodenje – če ga le-ta želijo od LFV - po zakonu o gozdovih brezplačno. Občine kot lastniki gozdov imajo po zakonu dolžnost, da zagotovijo ustrezno gozdarsko osebje, bodisi svoje ali preko LFV. V primeru odločitve za uslužbenca LFV – trenutno na 81% površine – je tehnično vodenje / usmerjanje brezplačno, obratovno-tehnične naloge (npr. odkazilo) pa ne.

Vrhovna uprava LFV je pri Ministrstvu za kmetijstvo, varstvo narave in okolje (kot posebni oddelek, v Gothu), višja gozdna uprava pa na ravni deželne gozdne direkcije, ki koordinira delo gozdnih uradov kot nižjih uprav. Ministrstvu so, poleg Deželne gozdne direkcije, podrejeni še Inštitut za gozdove in gozdarstvo, Visoka šola za gozdarstvo ter Uprava nacionalnega parka (Hainich).

---

²¹ Vir.: Jahresbericht der LFV Thüringen, 2001; HTT LFV (www.thueringenforst.de); ZMP Marktbilanz Forst und Holz, 2002.

²² Ta posek smo preračunali iz neto lesne mase brez skorje s pomočjo koeficientov po drevesnih vrstah (skupni faktor ~ 1.22).

Druge gozdne uprave

Zakon o gozdovih (1999) daje možnost nastavitve lastnih občinskih in zasebnih gozdarskih strokovnjakov. Vendar je le majhen delež (18%) površine občinskih gozdov pokrite z lastnim gozdarskim kadrom, še manjši (8%) pa v zasebnih gozdovih.

Teritorialna organiziranost

Število LFV-jevih gozdnih uradov je 48, povprečna površina²³ pa 8.440 ha. Število in velikost revirjev nista znani.

Kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

V deželni gozdni upravi oziroma v njeni direkciji, uradih in ustanovah je bilo v letu 2000 zaposlenih 949 uslužbencev s statusom uradnih oseb in nameščencev. 90% le-teh je dejavnih na ravni gozdnih uradov, kar kaže na zelo veliko decentraliziranost. Podatkov o uslužbencih izven LFV ni. Gostota uslužbencev LFV znaša 23.3 uslužbenca / 10.000 ha gozdov v skrbi LFV oziroma 17.4 uslužbencev / 10.000 ha vseh gozdov. Gostota, preračunana na letni posek, znaša kar 9.5 uslužbenca / 10.000 m³ poseka javnih oziroma 5.8 uslužbenca / 10.000 m³ bruto poseka vseh gozdov.

Koncept reforme LFV je bil sprejet v letu 1996. Reforma se je izvajala od leta 1997 – 2000. Šlo je za zmanjšanje števila gozdnih uradov (iz 54 na 48) in revirjev, ukinitve drevesnice, komunalizacijo nekaterih državnih gozdnih revirjev etc.. Vse skupaj je spremljalo zmanjševanje števila uslužbencev (za 4%), zlasti pa gozdnih delavcev (za 31%). V letu 2001 so bili sprejeti še nekateri dodatni reformni ukrepi, med njimi tudi odločitev Vlade za ukinitve (!) deželne gozdne direkcije. Slednje je zahtevalo pripravo nadaljnjega koncepta reforme v sodelovanju z vsemi prizadetimi / zainteresiranimi stranmi. Med drugim je reforma dala velik poudarek strateškemu upravljanju človeških virov in njihovem razvoju. Vendar pa reforma v primeru te dežele zaenkrat ne vodi v smeri oblikovanja samostojnega deželnega podjetja, temveč želijo – ob veliki številnosti kadra – še naprej ostati v varnem zavetju državne uprave.

Stroški in finančni rezultat

Stroški gozdne uprave LFV so znašali v letu 2000 okrog 38% vseh stroškov gospodarjenja z državnimi gozdovi, finančni rezultat pa je bil – kljub izpeljanim reformam - še vedno globoko negativen (>200 DEM/ha izgube).

---

²³ Na površino gozdov, za katere skrbi LFV (405.000ha).

3.4.5 Model Poljske²⁴

Gozdovi in sečnja

Poljska ima skupaj 8.86 MIO ha gozdov, med njimi 17% zasebnih. Povprečna zasebna gozdna posest je velika 1.8 ha. Neto posek je v letu 2000 znašal 24.04 MIO m³ (tržne proizvodnje) oziroma 2.7 m³/ha, sicer pa bruto letni posek znaša okrog 30.5 MIO²⁵ m³ (3.4 m³/ha).

Državna gozdarska služba

Za Poljsko je značilen model enovitega državnega podjetja (*»Lesy Państwowe«* – LPW), ki skladno z Zakonom o gozdovih (1991) gospodari z državnimi in drugimi javnimi gozdovi (skupaj 7.34 MIO ha) ter nadzira in svetovalno usmerja gospodarjenje v zasebnih gozdovih. Gre za integracijo vseh funkcij v podjetju, vključno državno-upravnih in inšpekcijskih. Model v bistvu predstavlja državno upravo, ki je organizirana kot podjetje. Je samostojna pravna oseba, njegovo financiranje pa je ločeno od proračuna in temelji na samo-financiranju (iz gozdarske dejavnosti). Poljski LPW je pravzaprav največje državno gozdarsko podjetje v srednji Evropi. Državni gozdovi so v lasti zakladnice državnega premoženja (pri Ministrstvu za finance).

Gozdarska služba se torej nahaja v podjetju. Gozdarski uslužbenci - po statusu uradne osebe, podobno nemškim - v okviru LPW opravljajo tako gozdno-upravne, inšpekcijske, kot tudi strokovne in gozdno-gospodarske ter druge (npr. lovske) naloge. LPW pa nima lastne službe za gozdnogospodarsko načrtovanje (načrte po pogodbah izdelujejo druga državna in zasebna podjetja), izdeluje le izvedbene načrte. Skoraj vse gozdarske izvajalske dejavnosti so privatizirane (tudi npr. v drevesnicah), z izjemo lovskih ter dejavnosti varstva gozdov pred požari, za katere ima LPW veliko lastno službo in opremo. Proces privatizacije del se je pričel v letu 1994. Ena pomembnih nalog gospodarskega dela gozdarske službe v državnih gozdovih je organiziranje oddaje del in prodaje lesa (slednje na kamionski cesti). Med javno-gozdarskimi nalogami za zasebni sektor služba LPW opravlja (po zakonu brezplačno) svetovanje zasebnim lastnikom, strokovne storitve za zasebne gozdove²⁶ ter inšpekcijski nadzor (na 80%) zasebnih gozdov, oboje proti plačilu s strani regionalnih in okrožnih državnih oblasti. Ena od upravnih nalog službe LPW je tudi upravljanje Gozdnega fonda, v katerem se zbirajo sredstva za vlaganja²⁷ v državne gozdove.

---

²⁴ Viri: Forests in Poland, 2000; TBFRA 2000; State Forests Report on Activities 1998; Tomasz WOJČIK, LPW (osebna komunikacija), 2002; Piotr BORKOWSKI, Ministrstvo za okolje (osebna komunikacija) Poljske, 2002.

²⁵ Podatek je za leto 1995 po TBFRA 2000, sicer obstajajo le letni podatki o neto masi.

²⁶ Lastniki zasebnih gozdov nad 10 ha velikosti parcel morajo imeti izdelan načrt gospodarjenja (*»management plan«*), na podlagi mnenja okrajnega gozdarja pa tudi za površino, manjšo od 10 ha, če je to potrebno.

²⁷ Poljska je ena od držav z zelo visokim deležem vlaganj v državne gozdove (v letu 1998 je npr. 42 % vseh stroškov (!) gospodarjenja odpadlo na gojenje in varstvo gozdov).

V upravnem pogledu gre za tri ravni organiziranosti LPW: raven generalne direkcije, regionalnih direkcij (17) in okrajnih gozdnih uprav (438). Le-te se naprej delijo na gozdne revirje (6.097). Povprečna velikost gozdne uprave je 19.500 ha gozdov, gozdnega revirja pa 1.400 ha. Revirni gozdarji imajo enega pomočnika (!), tako da je povprečna površina na enega gozdarja polovico manjša. Poleg revirnih gozdarjev obstaja tudi čuvajska služba (~ 3 čuvaji na gozdno upravo).

Podatki za LPW uslužbence obstajajo ločeno na 'gozdarsko službo' ter 'administracijo' (izven gozdarske službe). Med gozdarsko službo so sicer všeta le tista mesta / naloge, ki jih zakon o gozdovih (1991) definira kot naloge gozdarske službe (npr. revirni gozdarji in čuvaji, nadgozdarji gozdnih uradov, gozdarji-specialisti, gozdarski inšpektorji ter vodstveni kader na višjih ravneh). Skupno število delavcev gozdarske službe LPW (za leto 2002) znaša 16.231 oziroma 19.0 / 10.000 ha gozdov, s katerimi LPW upravlja oziroma zanje skrbi. 'Administracija' predstavlja 55% obsega te službe (ali 35% vseh zaposlenih LPW, brez delavcev). Delež kadra na operativni ravni (gozdna uprava in revir) pa znaša 97% (!). Značilna je torej izjemna decentraliziranost podjetja (teritorialno in kadrovska).

Pregled o številu gozdno-načrtovalskega osebja v okviru drugih (državnih in zasebnih) podjetij ne obstaja. Razvojno-raziskovalne naloge za potrebe gozdarske službe opravlja gozdarski raziskovalni inštitut s številnim osebjem.

Vrhovna gozdarska oblast je na Ministrstvu za okolje – v okviru njegovega Oddelka za gozdarstvo (18 uslužbencev), ki nadzira delo LPW. Upravne pristojnosti za zasebne gozdove (za gozdarsko inšpekcijo in strokovne storitve) pa so v osnovni državni upravi: na regionalni ravni in v okrožjih.

Druge gozdarske službe

Zakon o gozdovih za zasebne gozdove ne predvideva obveznosti nastavitve lastnega gozdarskega kadra, daje pa pristojnost za nadzor in skrb za zasebne gozdove regionalnim in okrožnim državnim oblastem. Slednje lahko za te namene angažirajo LPW ali drug gozdarski kader. Samo na cca. 20% površine zasebnih gozdov se le-te poslužujejo te druge možnosti. Ostalo prevzema LPW. Število drugega gozdarskega osebja ni znano, je pa glede na velikost LPW službe precej nepomembno.

Kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

Skupno število osebja na nalogah (javne in gospodarske) gozdarske službe znaša v letu 2002 16.249 uslužbencev, s tem da manjkajo podatki o številu osebja izven LPW. Skupna gostota (v letu 2002) tako znaša 18.3 uslužbenec / 10.000 ha površine gozdov oziroma 5.3 uslužbenec / 10.000 m³ letnega poseka.

LPW je večjo reformo imelo v letu 1995, ko je bistveno zmanjšalo število lastnih (fizičnih) delavcev. Število osebja gozdarske službe pa že od leta 1993 rahlo narašča (v zadnjih 5-letih za 5.6%), po drugi strani pa delež fizičnih delavcev in administracije upada.

Stroški in finančni rezultat

Čisti rezultat iz gospodarjenja, ki predstavlja 93% osnovne dejavnosti, je presenetljivo pozitiven. Vlaganja v gozdove so ob tem velika (preko Fonda). Stroški celotne uprave (gozdarska služba in druga administracija) pa znašajo okrog 38% (podatek za 1998).

3.5 MODELI Z LOČENIMI FUNKCIJAMI DRŽAVNE GOZDARSKE UPRAVE IN GOZDNOGOSPODARSKIMI FUNKCIJAMI

3.3.1 Model Češke²⁸

Gozdovi in sečnja

Češka ima skupaj 2.63 MIO ha gozdov, med njimi 24% zasebnih (stanje 2002). Število lastnikov gozdov je okrog 150.000, povprečna velikost zasebne gozdne posesti je 3 ha. Državnih gozdov je 61%. Skupni bruto letni posek za leto 2001 znaša 15.3 MIO²⁹ m³ (5.8 m³/ha).

Državna gozdarska služba

Za Češko je značilen model³⁰ ločenosti vseh glavnih organizacijskih funkcij: državne uprave gozdov, (zunanje) gozdarske inšpekcije, gozdnogospodarskega načrtovanja ter gospodarjenja z (državnimi) gozdovi. Slednji je deloma pridružena, deloma pa od nje ločena funkcija svetovanja (lastnikom gozdov) in izobraževanja (gozdarjev in javnosti). Državna uprava in gospodarjenje z državnimi gozdovi sta pod okriljem različnih ministrstev, podobno je z (zunanjo) gozdarsko inšpekcijo in gozdnogospodarskim načrtovanjem.

---

²⁸ Viri: Karel NETERDA, Odgovor na anketo, 2002; Report of Forestry of the Czech Republic, 1999 (<http://www.silvarium.com>); *Conservation and Sustainable Management of Forests in CEEC Countries*, Multi-country Report, PHARE, 1999.

²⁹ Ta podatek je preračunan iz bruto mase (brez skorje); koeficient za preračun vzet po FAO TBFRA 2000 (k=1.06).

³⁰ Zelo podoben češkemu modelu je Slovaški model, za katerega pa smo pridobili podatke le o številčnosti uslužbencev državne gozdarske uprave in ustanov, v celoti pa manjkajo podatki za službo (vključno revirno) v državnih podjetjih.

Državna uprava gozdov

Državna uprava večine (javnih in vseh zasebnih) gozdov je v pristojnosti Ministrstva za kmetijstvo (njegovega Oddelka za gozdarstvo) ter splošnih okrožnih oblasti (v okviru njihovih oddelkov za okolje, ki vključujejo tudi gozdarstvo). Samostojno organizirane gozdarske državne uprave / službe ni. Na ministrstvu je zaposlenih 53 gozdarskih uslužbencev, na okrožnih upravnih enotah pa skupaj 150. Uprava vojaških gozdov je v pristojnosti Ministrstva za obrambo in njegovih uradov na okrožni ravni, uprava gozdov v nacionalnih parkih pa v pristojnosti Ministrstva za okolje. Podatkov o številu kadra zanj ni.

Med pristojnosti / naloge splošne državne uprave gozdov spadajo zlasti naslednje: (a) okrožna raven: razglašanje gozdov, izdajanje raznih dovoljenj, potrjevanje osnutkov planskih dokumentacij (za manjše površine), omejevanje rabe gozdnih zemljišč; odločitve o raznih odškodninah in kompenzacijah, določanje ukrepov za zaščito oseb in lastnine (pred nevarnostmi, ki izvirajo iz gozdov), odobravanje semenskih dreves in sestojev, pogoji za gozdni transport (po zemljiščih tretjih oseb); odrejanje ukrepov za sanacijo hudournikov, izdajanje ali odvzem licenc za gozdnega upravnika (revirnega gozdarja); odmerjanje in pobiranje kazni (okrajne ravni); (b) ministrstvo: kategorizacija gozdov v varovalne in s posebnim namenom, izdajanje raznih dovoljenj, potrjevanje planskih dokumentacij (za velike površine), izdaja licenc za pripravo načrtov in smernic, za zbiranje semenskega materiala ter za ravnanje s semenom in sadikami, odmirjanje in pobiranje kazni (za državno raven).

Gozdarska inšpekcija

Gozdarska inšpekcija se nahaja v okviru Inšpekcije za okolje v Ministrstvu za okolje (kot Oddelek za varstvo gozdov). V gozdovih le-ta nadzira izvajanje gozdarske in okoljske zakonodaje. Skupno je v njej 60 inšpektorjev. Poleg te (resorno okoljske) obstaja tudi (resorno gozdarska) inšpekcija v okviru državnega gozdarskega podjetja (*»Lesy České Republiky«* - LČR). Na regionalni ravni ima LČR 143 gozdarskih inšpektorjev.

Služba za gospodarjenje z državnimi gozdovi

Gozdarska služba za gospodarjenje z državnimi gozdovi se nahaja pretežno v okviru državnega gozdarskega podjetja LČR pod nadzorom Ministrstva za kmetijstvo. LČR gospodari z največjim delom državnih gozdov (86%). LČR ima organizacijsko dve ravni: prva sta generalna direkcija in regionalni inšpektorati (17), druga pa so gozdne uprave (85) z gozdnimi revirji. Povprečna velikost gozdnih uprav (primerljivo nemškimi gozdnimi uradom ali našim krajevnim enotam) je 16.000³¹ ha. LČR ima v svoji sestavi še 6 regionalnih uprav za male vodotoke ter agencijo za pogozdovanje. LČR ima v svoji sestavi tudi 5 manjših gozdarskih izvajalskih podjetij ter podjetje za proizvodnjo semena. Izvajalska podjetja LČR imajo zlasti vlogo t.i. referenčnih enot (za kontrolo stroškov pogodbenih izvajalcev), tako da dela izvajajo le na 7% površine LČR gozdov. Izvajanje vseh ostalih gozdnih del pri obnovi

³¹ Podatek smo izračunali glede na površino gozdov, s katerimi gospodari LČR, sicer navajajo velikost 12.000 ha.

gozdov opravljajo privatizirane delniške družbe (na podlagi pogodb), zlasti državna delniška družba LAS. Prodaja posekanega lesa se vrši ob panju.

V LČR je za uresničevanje njegovih nalog - gospodarjenja z državnimi gozdovi in upravljanja z malimi gozdnimi vodotoki, opravljanju svetovanja in strokovnih storitev za lastnike gozdov ter skrbi pri obnavljanju lastništva nacionaliziranih gozdov - zaposlenih 2.348 strokovnih uslužbencev (vključno z inšpekcijo), kar predstavlja 17.6 uslužbencev / 10.000 ha državnih gozdov. Na operativni ravni (okrajni in revirni) je 75% gozdarskega kadra. LČR ima 425 gozdarjev z licenco (slednji opravljajo tudi storitve za zasebne lastnike).

Nekaj gozdarske službe se nahaja tudi v državnem vojaškem podjetju (za 8% vojaških gozdov) pod nadzorom Ministrstva za obrambo, vendar konkretnih podatkov o številu ni. V nacionalnih parkih pa gozdno-gospodarske službe oziroma gospodarjenja z gozdovi ni (obstaja le upravni del).

Služba za gozdnogospodarsko načrtovanje in razvojno-raziskovalno delo

Služba za gozdnogospodarsko načrtovanje, inventure in informacijski sistem je organizirana v posebnem državnem Inštitutu za gozdnogospodarsko načrtovanje. V njem je zaposlenih 517 uslužbencev. Poleg njega obstaja tudi raziskovalni Inštitut za gozdarstvo in lovstvo, ki opravlja razvojno-raziskovalne naloge v javno-gozdarskem interesu. V njem je zaposlenih 130 uslužbencev. Te naloge se opravljajo tudi v okviru fakultet, ki imajo skupaj zaposlenih 235³² uslužbencev (učiteljski in raziskovalni kader).

Zasebna gozdarska služba

Funkcija podpore in storitev zasebnim lastnikom gozdov se opravlja s strani gozdarskih strokovnjakov z licenco (*»licensed forest manager«*), bodisi strokovnjakov LČR ali drugih (zasebnikov), s strani Združenja zasebnih lastnikov gozdov, državne uprave in drugih. Samostojne (javne) gozdarske službe za zasebne gozdove ni. S številom zasebnih gozdarskih strokovnjakov na državni ravni ne razpolagajo.

Kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

Skupno število gozdarskih uslužbencev (v državni upravi ter državnih ustanovah in podjetju LČR, ob nekaj manjkajočih podatkih javnega in celotnega zasebnega sektorja), je v letu 2001 znašalo 3.593 oziroma 17.9 uslužbencev / 10.000 ha površine javnih gozdov ali 13.6 uslužbencev / 10.000 ha skupne površine gozdov. Na skupni letni posek znaša gostota 2.4 uslužbencev / 10.000 m³.

V obdobju 1997 – 2001 se je število gozdarskih uslužbencev (v okviru LČR) zmanjšalo za 12% (2.4% letno). Nadaljnje reforme LČR niso predvidene. V letu 2003 pa stopi v veljavo

---

³² Pri izračunu gostot uporabljena le tretjina tega obsega (osnovno je pedagoško delo).

reforma splošne javne uprave, ki bo vplivala tudi na organizacijo državne gozdarske uprave. Ministrstvo za kmetijstvo bo ostalo najvišje gozdarsko telo, medtem ko bodo sedanje okrožne oblasti (76) prešle na 13 novo oblikovanih regionalnih oblasti (+mesta Prage) ter na 200 občin z razširjenimi pristojnostmi. Cilj reforme je racionalizirati stroške javne administracije ter približati javno upravo občanom.

Stroški in finančni rezultat LČR

Finančno poslovanje v državnih gozdovih, brez upoštevanja državnih subvencij, je praktično brez dobička (podatek je za leto 1996 in 1997). Eden od vzrokov je (samo)financiranje ukrepov oziroma prelivanje sredstev v sanacijo vodotokov, ki jo (namesto proračuna) izvaja LČR.

3.3.2 Model nemške dežele Hessen³³

Gozdovi in sečnja

Dežela Hessen ima 895.000 ha gozdov, od tega je 25% zasebnih (prevladujejo gozdne posesti >50 ha). Letni bruto³⁴ posek v gozdovih, s katerimi gospodarji oziroma zanje skrbi LFV/LFB (skupaj 88% gozdov) je znašal v letu 2001 4.02 MIO m³ (5.7 m³/ha v javnih, 2.8 m³/ha v zasebnih gozdovih). Sicer bruto posek v daljšem obdobju (1996-1999) za deželo Hessen znaša 5.3 MIO m³ (6.7 m³/ha).

Deželna gozdarska služba / podjetje

Za deželo Hessen je bil do leta 2000 – po nalogah in teritorialnih pristojnostih - značilen model enovite deželne gozdne uprave (LFV) za vse gozdove, v letu 2000 pa je bil pretežni del nalog LFV prenesen v novoustanovljeno, samostojno deželno gozdarsko podjetje (*»Hessen Forst«*). Njegov status je podoben ostalim deželnim podjetjem, ki jih ureja t.i. zakon o proračunskem redu. Je samostojna (!) pravna oseba, izločen iz sestave ministrstva. Večina nalog in služb bivše LFV se je tako prenesla na samostojni deželni gozdarski obrat oziroma podjetje (LFB), medtem ko so inšpekcije ter splošne upravne naloge ostale na Ministrstvu za okolje, kmetijstvo in gozdove (kot višja raven) ter pri treh t.i. vladnih prezidijih (srednja raven). S tem je bila opravljena ločitev državno-administrativnih in gospodarsko-tržnih nalog, bivša LFV pa se je tako statusno preoblikovala iz uprave v podjetje. V tem se nova organiziranost loči od integriranih nemških modelov, v katerih gozdni obrati sicer lahko delujejo kot podjetja, vendar ne popolnoma samostojna (v sestavi državne uprave).

---

³³ Jahresbericht der LFV Hessen, 2000; PEFC Regionalbericht 20001; ZMP Marktbilanz Forst und Holz, 2002; Thomas SCHULTE, Forst Hessen, 2002 (osebna komunikacija).

³⁴ Posek smo preračunali iz neto lesne mase brez skorje s pomočjo koeficientov po drevesnih vrstah (skupni faktor ~ 1.22).

Naloge LFB obsegajo: a) gospodarjenje z državnimi gozdovi; b) brezplačno tehnično usmerjanje gospodarjenja in vodenje gozdnih obratov v občinskih in drugih javnih ter v zasebnih gozdovih (na podlagi plačila stroškov); c) brezplačna splošna in posebna odplačna podpora zasebnim³⁵ gozdovom; sodelovanje pri finančnem spodbujanju drugih javnih in zasebnih gozdov; d) urejanje in kartiranje državnih in drugih javnih gozdov (brezplačno), s katerimi gospodarji LFB; e) raziskovalno in svetovalno delo za potrebe LFB; f) strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje; g) opravljanje oblastvenih nalog nižje ravni, dodeljenih gozdnemu obratu / revirju; h) upravljanje premoženja podjetja in nepremičnin ter opravljanje drugih zakonskih obveznosti. Gozdni uradi in stranski obrati (vključno strojni, učni in taksacija) v okviru LFB imajo status samostojnih podružnic/poslovalnic.

LFB gospodarji oziroma skrbi za večino (88%) gozdov, tako državnih in drugih javnih, kot tudi zasebnih. Skupno število LFB gozdnih uradov (po stanju 2001) je 85 (povprečna velikost 9.225 ha), število gozdnih revirjev pa 663 (povprečna površina skupnega revirja 1.185 ha).

Druge gozdne uprave

Na preostalem deležu drugih gozdov (skupaj 12%), zlasti večjih zasebnih posesti, za katere ne skrbi LFB, obstaja lasten gozdarski kader.

Kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

S popolnimi podatki o številu kadrov za deželno gozdno upravo (LFV) razpolagamo za leto 2000³⁶ (pred ustanovitvijo LFB). V LFV oziroma na ministrstvu, v njenih uradih in službah je bilo v letu 2000 sistematiziranih 2.033 uslužbencev s statusom uradnih oseb in nameščencev, kar predstavlja 25.9 uslužbencev / 10.000 ha površine oskrbovanih LFV gozdov oziroma 22.7 na površino vseh gozdov (brez podatkov o kadru za 12% gozdov). Glede na veliko gostoto so podatki o gozdarskem osebju izven LFV, s katerimi ne razpolagamo, bolj ali manj zanemarljivi. Glede na skupni bruto posek v deželi znaša gostota 3.7 gozdarjev / 10.000 m³.

Reforma, ki se je zaključila v letu 2000 je imela za glavni cilj povečati gospodarsko učinkovitost (zaradi velikih izgub pri gospodarjenju z državnimi gozdovi) ter racionalizacijo številčnosti državne uprave. Bistveno je bilo zlasti zmanjšanje števila gozdnih delavcev. Za dosego prvega je bila izvedena reorganizacija deželne gozdne uprave v podjetje, v katerega so bile prenesene vse profitne dejavnosti, njegovo finančno poslovanje pa urejeno po drugačnih pravilih, kot sicer veljajo za državno upravo. Šlo je pravzaprav za t.i. komercializacijo deželne gozdne uprave, ki se je – ob izločitvi osnovnih državno-administrativnih nalog – preoblikovala v samostojno podjetje. V tem pogledu gre za razliko v primerjavi s tistimi nemškimi deželnimi gozdnimi upravami, ki so komercializirale (in privatizirale) le določene izvajalske dejavnosti in/ali uvedle notranjo (finančno in kadrovsko)

---

³⁵ Do 3 ha velikosti gozdnih posesti je posebno svetovanje brezplačno, potem pa je povračilo stroškov odvisno od velikosti posesti (največji znesek npr. doseže 59 DEM/ha/leto za občinske gozdove).

³⁶ Število gozdarskega osebja se je v letu 2001 nekoliko znižalo.

samostojnost svojih gozdnih obratov, niso pa se preoblikovale v samostojna gospodarska podjetja (npr. Baden-Württemberg).

Stroški in finančni rezultat

Stroški uprave LFV so v delu gozdnega obrata predstavljali (v letu 1999) 32% vseh stroškov gospodarjenja z državnimi gozdovi, finančni rezultat pa je bil – kljub pričetim reformam - še vedno negativen (minus 10 DEM/ha). V letu 2000 je bil zaradi orkana Lothar, ki sicer dežele Hessen ni močnejše prizadel, finančni rezultat v državnih gozdovih še bolj negativen (minus 45 DEM/ha oziroma minus 10 DEM/m³). Očitno je, da zlasti zaradi velike gostote gozdarskega osebja, kljub preoblikovanju v gospodarsko podjetje, LFB ne more iz rdečih števil.

3.3.3 Model Hrvaške³⁷

Gozdovi in sečnja

Hrvaška ima skupaj 2.49 MIO ha gozdov, med njimi 18.5% zasebnih. Letni posek znaša 5.35 MIO m³ (2.2 m³/ha). V zasebnih gozdovih posek znaša le 0.7 m³/ha.

Državna gozdarska služba

Za Hrvaško je značilen model enovitega javnega podjetja (*JP »Hrvatske šume«*), ki skladno z Zakonom o gozdovih (1990, spremenjen 1993) gospodari z državnimi gozdovi, usmerja pa tudi gospodarjenje v zasebnih gozdovih. Gre za obliko organiziranosti z zelo velikim podjetjem in zelo majhno državno upravo (le nadzorne in inšpekcijske naloge). Podjetje se je v letu 2002 odločilo za korenito organizacijsko reformo s ciljem preoblikovanja v delniško družbo.

Gozdarska služba JP (gozdarski in drugi strokovnjaki) se ne ločuje na 'javni' in 'gospodarski' del. V JP so integrirane tudi strokovne naloge pri gospodarjenju in organizaciji (izvajanja in oddaje) del v državnih gozdovih. Med javno-gozdarskimi nalogami JP je poleg strokovnih tudi izdaja upravnih dovoljenj za sečnjo v zasebnih gozdovih³⁸ ter odkazilo in druge strokovne storitve (proti plačilu) za zasebne lastnike. Ena od upravnih nalog JP je tudi upravljanje sredstev Fonda za splošno-koristne funkcije, kamor se stekajo dajatve, ki jih po zakonu o gozdovih morajo od svojega prihodka (0.07%) plačevati vsi gospodarski subjekti v državi. Prevladujoča dejavnost podjetja je seveda gospodarjenje z državnimi gozdovi, vključno z izvajanjem del, ter gospodarjenje z divjadjo.

³⁷ Viri: Nikola LUKIĆ, Odgovor na anketo (del), 2002; Mile ĐODAN, Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, 2003; osebna komunikacija; Strateški akcijski plan za restrukturiranje in razvoj "Hrvatskih šuma", Coillte in Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, 2002; Plan razvoja človeških virov za »Hrvatske šume«, Coillte in Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, 2002; HTTP »Hrvatske šume«.

³⁸ Za zasebne gozdove je po zakonu obvezna izdelava gozdnogospodarskih načrtov.

Gre za tri ravni organiziranosti JP: direkcija, gozdne uprave (16) in revirna vodstva (*»šumarije«*) (170). V ureditvenem pogledu se *»šumarija«* deli na gospodarske enote (velikosti 2.000 – 5.000 ha). Gospodarske enote oziroma njihove dele operativno vodijo revirni gozdarji (skupaj 633) s po dvema (!) pomočnikoma - za gospodarjenje in lov ter za varstvo gozdov. Poleg revirnih gozdarjev obstaja tudi čuvajska služba. Povprečna velikost *»šumarije«* - v nemškem sistemu gozdnega urada, v našem pa krajevne enote - znaša 11.720 ha državnih (ali 14.620 vseh) gozdov, povprečna površina (državnih) gozdov na enega revirnega gozdarja pa 1.040 ha (primerljiva velikost revirne enote bi bila 3.145 ha). Posebna organizacijska raven JP so tudi delovne enote (*»radne jedinice«*) za izvajanje del, katerih večino JP še vedno opravlja v lastni režiji.

Razvojno-raziskovalne naloge gozdarske službe preko projektov opravljata gozdarski inštitut (Jastrebarsko) in gozdarska fakulteta. Vir sredstev je Fond za splošno-koristne funkcije. Skupno število raziskovalcev, ki se financirajo preko teh gozdarskih projektov je ~ 20 FTE.

Na Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo oziroma v njegovem Uradu za gozdarstvo in lovstvo, ki predstavlja vrhovno gozdarsko upravo/oblast, je zaposlenih 14 uslužbencev. Gozdarska in lovska inšpekcija, ki delujeta v okviru samostojne vladne inšpekcijske službe, imata ~ 35 inšpektorjev, ki delujejo po *»županijah«*.

Druge gozdarske službe

Zakon o gozdovih poleg gozdarske službe JP ne predvideva drugih (občinskih ali zasebnih) gozdarskih služb. Za vse storitve je po zakonu o gozdovih pooblaščen JP.

Kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

Skupno število strokovno-tehničnega³⁹ osebja JP je v letu 2000 znašalo 4.126 oziroma 20.7 uslužbencev / 10.000 ha površine gozdov, s katerimi gospodarja JP (1.99 MIO ha). Ustrezna vrednost na skupno površino vseh gozdov je 16.6 strokovnih uslužbencev. Na letni posek iz javnih gozdov znaša gostota strokovnega osebja 8.2 uslužbenca / 10.000 m³, na celotni posek pa 7.8 uslužbencev. Število strokovno-tehničnih delavcev se je od leta 1996 do 2000 celo nekoliko povečevalo (skupaj 2%). Prestrukturiranje JP v delniško družbo ima za cilj – preko komercializacije v podjetje in privatizacije izvajalskih dejavnosti / delovnih enot - povečati gospodarsko učinkovitost (čisti rezultat gospodarjenja z gozdovi je, brez upoštevanja subvencij iz Fonda, negativen), vključuje pa tudi bistveno zmanjšanje številčnosti strokovno-tehničnega in administrativnega kadra (za 43% glede na stanje v letu 2000). V organizacijskem smislu je predlagano zlasti zmanjšanje števila revirnih pomočnikov (ukinitvev enega pomočnika ter sedanjih čuvajev), zmanjšanje števila *»šumarij«* ter (variantno) tudi števila gozdnih uprav. Iz podjetja je predvidena tudi (postopna) izločitev upravnih, tržno nezdržljivih nalog (npr. upravljanja sredstev Fonda, izdaja sečnih dovoljenj),

³⁹ Glede na to, da ločeni podatki na strokovno-tehnično in administrativno osebje s strani JP niso bili prikazani, smo naknadno odšteli administrativno osebje v pisarnah (direktorja, upraviteljev uprav in *»šumarij«*).

na strani države pa osnovanje nove državne službe v okviru Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo (podobno kot v avstrijskem ali madžarskem modelu).

Finančni rezultat

Čisti rezultat iz gospodarjenja JP – brez subvencij iz Fonda za splošnokoristne funkcije - je vsa zadnja leta negativen. Ob tem pa je potrebno poudariti, da JP vzdržuje zelo velik obseg bioloških in drugih vlaganj v gozdove.

3.3.4 Model province Južna Tirolska⁴⁰ (Italija)

Gozdovi in sečnja

Avtonomna provinca Južna Tirolska ima le 311.000 ha gozdov, med katerimi je 69% zasebnih. Število zasebnih lastnikov gozdov je 21.300 s povprečno gozdno posestjo 9.8 ha. Javnih gozdov je 31%, med njimi deželnih le 2%. Letni posek v vseh gozdovih znaša 461.000 m³ (1.5 m³/ha).

Deželna gozdarska služba

Dežela Južna Tirolska ima deželno gozdarsko službo (*»Landesforstdienst«* - LFD), ki obsega gozdarske uradne osebe in policijo ter civilne nameščence. Teritorialno je gozdarska služba porazdeljena po občinah. Generalne naloge LFD so inšpekcijske, upravne, strokovno-tehnične in svetovalno-podporne, podobno kot v avstrijskem modelu. Naloge gospodarjenja z deželnimi gozdovi (2 % gozdov) so izdvojene v samostojen obrat/podjetje. Pristojnosti LFD se nanašajo na vse gozdove, ne glede na lastništvo.

Direkcija za gozdarstvo (v Boznu) je organizirana preko tehle deželnih uradov v njeni sestavi: (a) Urad za gozdno upravo (*»Forstverwaltung«*), (b) Urad za gorsko gospodarjenje, (c) Urad za gozdarsko planiranje, (d) Urad za lov in ribištvo ter (e) Gozdni inšpektorati (skupaj 9). Direkciji je podrejen tudi (f) Deželni obrat za gozdove in domene (*»Landesbetrieb für Forst- und Domänenverwaltung«*), ki pa je samostojna pravna oseba z lastno avtonomijo.

Teritorialna organiziranost

Najnižja teritorialna raven je t.i. gozdna postaja (*»Forststation«*) v okviru gozdnih inšpektoratov ter gozdnega obrata. Revirnega sistema ni. V teritorialnem pogledu se ta model bistveno razlikuje od običajnih, revirnih modelov. Skupaj je 43 takšnih gozdnih postaj. V okviru gozdnega obrata sta še dve gozdni drevesnici ter gozdarska (1) in lovska šola (1). Povprečna površina gozdov ene gozdne postaje znaša 7.230 ha.

---

⁴⁰ Vir: Angelika AICHNER, Odgovor na anketo, Bozen, 2002; PROFANTER & BLAAS, 2001; HTTP - LVF Bozen.

Kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

V deželni gozdarski službi oziroma v njeni direkciji, uradih, inšpektoratih in v obratu je bil ov letu 2002 skupaj zaposlenih 412 gozdarskih uslužbencev - 74% le-teh so po statusu državni organi / policijski uslužbenci, ostali pa civilni uslužbenci. Skupna gostota uslužbencev znaša 13.2 uslužbencev / 10.000 ha vseh gozdov. Gostota, preračunana na bruto letni posek znaša kar 8.9 uslužbencev / 10.000 m³ poseka vseh gozdov. Vzrok je nizka intenziteta sečenj zaradi večjega pomena drugih funkcij gozdov. Na 10.000 lastnikov gozdov je to 190 uslužbencev.

Reforma gozdarske službe se je začela v letih 1995 - 1997. V letu 1999 se je deželna gozdna policija pravno in ekonomsko dokončno odcepila od stare, državne (*»Corpo forestale«*). S tem je bila omogočena njena prenova. Cilj reforme: racionalizacija in povečanje učinkovitosti uprave, kadrovska pomladitev, intenziviranje usposabljanja in nadaljnega izobraževanje gozdarskega osebja, uvedba premijskega sistema stimulacij, uvedba transparentne kadrovske politike etc...

3.3.5 Model Madžarske⁴¹

Gozdovi in sečnja

Madžarska ima skupaj 1.81 MIO ha gozdov, med njimi 24% zasebnih (stanje 1999). Skupni letni posek znaša 7.56 MIO m³ (4.2 m³/ha).

Državna gozdarska služba

Značilen je model popolne ločenosti funkcij državne gozdarske uprave in gospodarskih funkcij državnih gozdarskih podjetij. Državna uprava gozdov je organizirana v samostojni neprofitni državni agenciji za gozdove (*»State Forest Service«*). V letu 2002 je bilo v njen zaposlenih skupaj 558 uslužbencev (v centrali in 10-ih direkcijah). Njene naloge so upravno-inšpekcijske, inventurno-načrtovalske in vzgojno-izobraževalne. Med prvimi so zlasti naslednje: odobravanje gozdnogospodarskih načrtov, letnih operativnih načrtov ter z njim povezanih subvencij, nadzor uresničevanja zakonodaje o gozdovih in gospodarjenja z gozdovi, usmerjanje programa pogozdovanj, vzdrževanje baz podatkov, statistično poročanje.

Med inventurno-načrtovalskimi nalogami so: izvajanje gozdnih in ICP inventur, kartiranj, geodetskih meritev ter izdelava regionalnih (cca. 30 – 35 letno) in 10-letnih gozdnogospodarskih načrtov enot po pogodbi (!), načrtov pogozdovanj načrtov ter načrtov za upravljanje z divjadjo in drugih podobnih storitev (vse po pogodbi). Vse pogodbene storitve so v posebni kategoriji, izven rednega delovnega obsega. Za vzgojno-izobraževalne naloge ima SFS organiziran poseben center. Svetovalne naloge za lastnike gozdov so šibko razvite

---

⁴¹ Kljub temu, da Madžarske – zaradi nepopolnosti podatkov - ne moremo vključiti v kvantitativne primerjave, zaradi podobnosti organizacijske oblike njene osrednje državne gozdarske ustanove (agencije), nekatere glavne značilnosti vseeno navajamo; Vira: Peter CSOKA (2002), osebna komunikacija in MULTICOUNTRY Report, 1999.

(prevladujejo upravno-administrativne). SFS ima tudi posebno ekipo ocenjevalcev trofej (divjadi).

Skupno število gozdarskih inšpektorjev znaša 167, načrtovalcev pa 144. Status javnih uslužbencev (*»civil servants«*) ima skupaj 505 zaposlenih. Ostalo (9%) so druga strokovno-tehnična (npr. finance in računovodstvo) in čista administrativna mesta. Gostota SFS javnih uslužbencev znaša 2.8 uslužbenca / 10.000 ha vseh gozdov.

Druge gozdarske službe

Poleg SFS službe obstaja obsežna gozdarska služba v državnih podjetjih (19). Slednja so preoblikovana v delniške družbe v popolni lasti države ter povezana med seboj v obliki holdinga. Podatkov o gozdarskem strokovnem kadru, ki dela na gojitvenih, varstvenih in drugih nalogah v javnem interesu, zlasti na revirni ravni, nimamo, zato ustrezna primerjava z našo javno gozdarsko službo s Slovenijo ni mogoča (primerljive so le naloge območnega načrtovanja in gozdnih inventur ter gozdarske inšpekcije).

3.6 MODELI Z LOČENIMI FUNKCIJAMI DRŽAVNE IN ZASEBNE GOZDARSKE UPRAVE / SLUŽBE

3.4.1 Avstrijski model⁴²

Površina gozdov in sečnja

Avstrija ima 3.92 MIO ha (stanje 2001, po katastru le 3.58 MIO) gozdov, med katerimi je 80% zasebnih. Okrog 50% gozdov je v kategoriji pod 200 ha s 170.000 lastniki (povprečna velikost 10.4 ha). Druga polovica gozdov je v kategoriji nad 200 ha s 1.400 lastniki / obrati. Med velikimi obrati je površinsko (na vse gozdove) 21% individualnih zasebnih obratov ter 9% gozdov raznih skupnosti (*»Gemeinschaftswälder«*), posebno mesto pa s 15% površine gozdov zavzemajo zvezni gozdovi, s katerimi gospodarji državna delniška družba (*»Österreichische Bundesforste«* - ÖBF). Letni bruto posek v vseh gozdovih znaša 19.5 MIO⁴³ m³ (5.0 m³/ha) oziroma 2% lesne zaloge, medtem ko neto (za leto 2000, na podlagi letnih evidenc poseka) znaša 13.3 MIO m³. V kategoriji pod 200 ha se seka le dobro polovico (!) prirastka, v kategoriji nad 200 ha pa skoraj celoten (!) prirastek.

Gozdarska služba

Avstrijska gozdarska služba je decentralizirana na službo v okviru državne uprave (gozdarski in agrarni upravni organi v okviru ministrstva ter gozdarska služba v okviru deželne in okrajne uprave; posebna služba ministrstva za urejanje hudournikov in plazov), službo v

---

⁴² Viri: Österreichische Waldbericht 2001 + Datensammlung 2001; Österreichische Waldbericht 1996; Johannes PREM, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in vodno gospodarstvo, 2002 (osebna komunikacija).

⁴³ Gre za bruto posek (v stoječi masi), ugotovljen na podlagi gozdne inventure. Slednji je uporabljen tudi v izračunih gostot.

državnih ustanovah (gozdarska inštituta, šole za gozdne delavce, del raziskovalne sfere na gozdarski fakulteti), službo v zasebnih ustanovah (kmetijsko-gozdarskih zbornicah, zbornici civilnih inženirjev in t.i. tehniških pisarnah) ter službo v gozdarskih obratih (npr. državno podjetje ÖBF, deželni gozdovi, občinski gozdovi) oziroma pri večjih lastnikih gozdov, ki po zakonu o gozdovih (1975) morajo nastaviti in financirati lastno gozdarsko osebje (obrati nad 500 ha). Po tej stopnji decentralizacije gozdarske službe Avstrija izstopa med izbranimi (pa tudi drugimi) evropskimi državami.

Uslužbenci gozdarske službe imajo v splošnem – podobno kot v nemških deželah - status državnih organov / uradnih oseb ter civilnih uslužbencev / nameščencev. Prvi se nahajajo zlasti v gozdarskih in drugih javnih ustanovah, drugi pa zlasti v gozdnih obratih/podjetjih. Podatki o številčnosti kadra obstajajo po ustanovah in obratih / podjetjih (v zasebnem sektorju le skupaj) za kategoriji državnih organov in nameščencev z gozdarsko izobrazbo, ki opravljajo z zakonom določene naloge (javne) gozdarske službe.

Služba v državni upravi

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in vodno gospodarstvo (gozdarstvo je poseben sektor) predstavlja vrhovno gozdarsko oblast in upravo. Državna uprava gozdov (*»Forstbehörde«*) je decentralizirana – poleg ministrstva se opravlja tudi v deželnih gozdnih direkcijah ter v posebnih oddelkih splošne okrajne državne uprave (na nižji ravni gre zlasti za inšpekcijsko službo). Ministrstvo tako predstavlja višjo, deželna uprava srednjo, okrajna pa nižjo upravno raven. Nekatero upravno nalogo za gozdove opravlja tudi agrarna uprava (*Agrarbehörde*). Skupno število gozdarskih uradnih oseb in nameščencev v državni upravi znaša 733.

Glavni upravni instrument gozdarskih upravnih organov je odločba. Drugih nalog/dejavnosti, npr. pridobitnih, gozdarska uprava ne opravlja, po čemer se loči npr. od nemških gozdnih uprav. Med nalogami decentralizirane državne uprave gozdov, ki so usmerjene proti lastnikom gozdov, so zlasti: svetovanje in sodelovanje pri podpori lastnikom gozdov (vključno usmerjanje subvencij v gozdovih, kjer za to ni pristojna zbornična služba), izdelovanje gozdno-razvojnih načrtov (*»Waldentwicklungsplan«*), izvedenskih mnenj, izdajanje raznih dovoljenj (dovoljenja za sečnjo npr. niso potrebna); inšpekcijski nadzor (lastnikov gozdov) pri gospodarjenju z gozdovi; ustavitve nesprejemljivega ravnanja ter predpisovanje nujnih ukrepov (npr. v borbi proti škodljivcem). V kategoriji dejavnosti, ki so usmerjene proti ne-lastnikom gozdov, so zlasti: preprečevanje / odobravanje krčitev gozdov, razglašanje varovalnih gozdov (*»Bannwalderklärung«*) in rekreacijskih gozdov (*»Erholungswald«*) ter odločitve o odškodninah; odrejanje ukrepov za odstranjevanje / preprečevanje opustošenja ter onesnaževanja gozdov ter pred požari. V kategoriji dejavnosti, ki so usmerjene tako navznoter kot tudi navzven, so: gozdarsko prostorsko planiranje (*»forstliche Rahmenplanung«*), izvedenska dejavnost ter inšpekcijski nadzor (slednji kot primarna funkcija).

Poleg državne gozdarske uprave obstaja (v okviru ministrstva) tudi posebna Služba za urejanje hudournikov in plazov, v kateri so zaposleni tudi gozdarski uradniki oziroma uslužbenci (skupaj 124).

Služba v drugih državnih ustanovah

Javna gozdarska služba na področju razvojno-raziskovalnih ter nekaterih strokovnih nalog nacionalnega pomena (npr. nacionalna gozdna inventura, monitoring zdravstvenega stanja gozdov, gozdni rezervati, inventure genskih virov) se opravlja v okviru dveh zveznih raziskovalnih inštitutov (*»Bundesversuchsanstalt«*). V njih je s statusom uradnih oseb in civilnih uslužbencev (javna služba) 82 oseb.

Naloge šolanja, izobraževanja in usposabljanja (gozdnih delavcev in lastnikov gozdov) se opravljajo v gozdarskih strokovnih šolah in šolah za gozdne delavce. V teh ustanovah je s strani države nameščeno 60 uslužbencev.

Določene naloge »javne« gozdarske službe (ena med njimi je monitoring ekonomske uspešnosti gozdnih obratov) opravlja tudi gozdarska fakulteta na BOKU. Za te naloge je (s strani države) nameščeno 66 gozdarskih uslužbencev.

Služba v obratih/podjetjih javnega in zasebnega sektorja

Gozdarska služba je po zakonu o gozdovih (1975) obvezna za vodenje gozdnih obratov in sicer: za velikosti nad 500 do 1800 velja obveznost nastavitve nižjega gozdarskega osebja (tehnika), za velikosti posesti nad 1800 ha pa gozdarskega strokovnjaka z akademsko izobrazbo. To gozdarsko osebje, ki zagotavlja uresničevanje javnega interesa pri gospodarjenju z gozdovi, mora imeti ustrezen (državni) izpit. Med podjetji javnega sektorja gre za državno gozdarsko podjetje ÖBF, za deželne in občinske gozdne obrate ter deželne vrtove. Skupno število gozdarskih nameščencev v teh obratih znaša 778 (od tega ÖBF 356). Med obrati zasebnega sektorja gre za individualne obrate, združenja in agrarne skupnosti. Skupno število nameščencev po obratih znaša 1065. Skupno je bilo v letu 2000 392 takšnih gozdnih obratov (*»Pflichtbetriebe«*). Skupno število nameščenega gozdarskega osebja v javnih in zasebnih podjetjih / obratih znaša 1.843.

Zbornična gozdarska služba

Za zasebne gozdove, ki nimajo obveze nastavitve lastnega gozdarskega kadra obstaja zbornična gozdarska služba (v okviru devetih zbornic za kmetijstvo in gozdarstvo), ki poleg zastopanja interesov (obveznega) članstva⁴⁴ zbornice - deluje tudi v javno-gozdarskem interesu. Poleg svetovalnih nalog je ena od pomembnih nalog zbornične službe – enakovredno nalogam državne gozdne uprave in služba za urejanje hudournikov –

---

⁴⁴ Lastniki gozdov nad določeno površino gozdnih posesti, ki se razlikuje po deželah (v Spodnji Avstriji npr. nad 1 ha, kot v Sloveniji), so obvezni člani zbornice.

usmerjanje subvencij (skladno z EU in domačo regulativo) tistim lastnikom gozdov, ki jih pokriva zbornica. Skupno število gozdarskih uslužbencev z »javnim« statusom v zbornicah znaša le 87 (!).

Služba v drugih zasebnih ustanovah

Gozdarski uslužbenci s statusom državnih nameščencev se nahajajo tudi v Zbornici civilnih inženirjev in v t.i. Tehniških pisarnah. Skupaj 67.

Skupna kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

V Avstriji je bilo v letu 2000 zaposlenih skupno 3.062 gozdarskih uradnikov in nameščencev, kar predstavlja 7.8 uslužbencev / 10.000 ha vseh gozdov oziroma 1.6 uslužbenca / 10.000 m³ skupnega bruto poseka. Na 10.000 lastnikov gozdov je to 179 uslužbencev. Okrog 60 % (javne) gozdarske službe se nahaja v ustanovah in podjetjih javnega, 40 % pa v ustanovah in podjetjih zasebnega sektorja. Če delimo službo med gozdne obrate / podjetja in ustanove, se v obratih (javnega in zasebnega sektorja) nahaja 60% gozdarske službe. Na proračunska sredstva je tako (neposredno ali posredno) vezanega le (!) okrog 40% obsega (javne) gozdarske službe.

V zadnjih 10-letih se je število gozdarskih uslužbencev zmanjšalo za 15% (v obratih za 18%, v ustanovah za 12%). Trend števila po letih je bil konstantno rahlo padajoč (1.5% letno).

Pomembna reforma je bila v državnem sektorju izvedena v letu 1996, ko je bila (s posebnim zakonom) sprejeta odločitev o izločitvi državnega podjetja ÖBF iz državne uprave (prej je to bilo klasično kameralistično podjetje) ter njegovo preoblikovanje v delniško družbo. Hkrati so bile iz podjetja izločene tudi državno-upravne naloge, strokovna gozdarska služba, vključno z revirnimi gozdarji, pa je v njem ostala.

Stroški in finančni rezultat

Finančni rezultat gospodarjenja, ki je bil osnovni vzrok za preoblikovanje ÖBF, je bil v državnih gozdovih do leta 1996 negativen. Z racionalizacijo in preoblikovanjem ÖBF v delniško družbo je le-ta postal pozitiven. Rezultati poslovanja večjih gozdnih obratov (nad 500 ha) so bili in so še pozitivni. Zaradi decentraliziranosti (javne) gozdarske službe obstaja le državna statistika števila gozdarskega osebja, ne pa tudi statistika stroškov.

3.4.2 Francoski model⁴⁵

Gozdovi in sečnja

Francija ima 15.2 MIO ha gozdov, od tega je 70% zasebnih (prevladuje delež posesti večjih od 10 ha). Letni posek v vseh gozdovih znaša 60.1 MIO⁴⁶ m³ (4.0 m³/ha).

Državna gozdarska služba

Za francoski javni gozdarski sektor je značilen model državne uprave gozdov v obliki javnega podjetja, v katerem so združene inšpekcijske, upravne in gospodarske funkcije. Takšno javno podjetje je t.i. Nacionalni urad za gozdove (*»Office National des Forêts - ONF«*). ONF je centralizirana, komercialno usmerjena oblika javne organizacije/podjetja, ki je odgovorna za gospodarjenje z državnimi in občinskimi gozdovi (4.45 MIO ha). V pogledu poslanstva in dejavnosti ima ONF vlogo javnega servisa (*»service de la société«*). Organizacijsko je to samostojna pravna oseba s 24 regionalnimi direkcijami. Strokovno je ONF podrejen Ministrstvu za kmetijstvo in ribištvo (njegovemu Oddelku za gozdove). Upravljanje ONF poteka preko upravnega odbora/sveta, v katerem so predstavniki države (resorni ministri), združenj občin (predsedniki združenj), uslužbencev ONF in drugi. ONF kot podjetje posluje brez razdeljevanja dobička (dividend) svojim lastnikom (državi in občinam).

V teritorialnem pogledu je ONF 4-stopenjsko organiziran – od centralne direkcije in regionalnih direkcij (24) do ravni gozdnih uprav in revirjev.

Skupno je bilo v ONF (v letu 1999) za strokovno izvajanje njegovih funkcij zaposlenih 7267 gozdarskih uslužbencev s približno primerljivim javno-gozdarskim statusom (*»fonctionnaires et assimilés«*), od tega 5.531 strokovno-tehničnih, ostalo (24%) administrativnih delavcev. Skupna gostota ONF uslužbencev znaša 12.2 strokovno-tehničnih uslužbencev / 10.000 ha javnih gozdov, gostota na letni bruto posek pa 3.8 strokovno-tehničnih uslužbencev / 10.000 m³.

Državna gozdarska administracija se nahaja v okviru Oddelka za gozdove v Ministrstvu za kmetijstvo in ribištvo ter v njegovi - neke vrste - inšpekciji (v posebnem Svetu za gozdarstvo, les in naravo). Skupno je v Oddelku 35, v Svetu pa 40 gozdarskih uslužbencev.

---

⁴⁵ Vir: Indicators of SFM of french forests, Ministry of Agriculture and Fisheries (MAF), 2000; Forêts de France - Forêt privée, 2000; La forêt et les industries du bois 2000; ONF Raport 2000; ONF Bilan social 1999; Bernard CHEVALIER, Ministrstvo za kmetijstvo in ribištvo Francije (korespondenčni vir: 2002); HTTP – Ministrstvo & ANCRPF.

⁴⁶ Podatek je po TBFRA 2000 (za leto 1995).

Zasebna gozdarska služba

S strani države je uvedena obveznost zasebnih lastnikov gozdov, ki imajo gozdne posesti (v enem kosu) nad 25 ha, za izdelavo preprostega izvedbenega načrta gospodarjenja (*»simple management plan«*). Izdelava takšnih načrtov za velikosti parcel med 10 in 25 ha je prepuščena odločitvi lastnika. Za pod 10 ha velikosti gozdnih parcel se izdelava načrtov ne smatra za potrebno. Skupna površina zasebnih gozdov velikosti nad 25 ha, v katerih se je v (letu 1999) gospodarilo po teh načrtih, je znašala 2.55 MIO ha (24%).

Za zasebne gozdove je pomembno, da obstaja poseben Nacionalni gozdni fond (s sredstvi med drugim za pogozdovanje).

Vlogo nekakšne javne gozdarske službe v zasebnih gozdovih imajo t.i. Regionalni centri gozdnega lastništva (CRPF) - skupaj jih je 18 - povezani v Nacionalno združenje (ANCRPF). Glavne javno-gozdarske naloge CRPF so – ob svetovanju in nalogah usposabljanja lastnikov gozdov - potrjevanje preprostih načrtov gospodarjenja ter spodbujanje oblikovanja združenj lastnikov gozdov. Aktivnosti CRPF so usmerjene pretežno v gozdove z nad 25 ha velikosti parcel ter v vmesno kategorijo (10 – 25 ha). Skupna površina takšnih gozdov (s preprostimi načrti oziroma za njihovo pripravo) za podporo s strani CRPF znaša 3.35 MIO ha (32% zasebnih). Na preostalih 7.3 MIO ha zasebnih gozdov načrtnega⁴⁷ upravljanja/gospodarjenja na podlagi gozdarskih predpisov ni.

Svete regionalnih centrov sestavlja skupaj 396 voljenih »administratorjev« ter 22 predsednikov regionalnih Zbornic za kmetijstvo. V službi CRPF je 196 strokovno-tehničnih in 67 administrativnih uslužbencev. Na enega strokovno-tehničnega uslužbenca odpade cca. 50.000 ha zasebnih gozdov. Gostota CRPF službe na površino zasebnih gozdov (čeprav samo reducirano) je zanemarljiva. Poleg CRPF službe obstaja tudi gozdarska služba v okviru zadrug. Podatkov zanjo ni. Za lastno gozdarsko osebje večjih zasebnih gozdnih posesti (gozdov > 100 ha je sicer 25%) tudi ni podatkov.

Kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

Preračunano na gozdove, s katerimi se gospodari po gozdarskih prepisih/načrtih oziroma na vse gozdove skupaj, znaša gostota v prvem primeru 7.3, v drugem pa 3.8 gozdarskih uslužbencev / 10.000 ha gozdov. Prva vrednost je – z izjemo Slovenije - najnižja med analiziranimi državami, druga pa je nižja tudi od slovenske. Vzrok so seveda s službo praktično nepokriti zasebni gozdovi. Ustrezna gostota na celotni letni bruto posek znaša le 1.0 uslužbenca / 10.000 m³, kar je daleč najmanjša gostota med vsemi CEEC državami.

Zaradi povečanja učinkovitosti poslovanja ONF je bila v letu 2001 sprejeta odločitev o reformi podjetja (do leta 2006). Gre za racionalizacijo organizacije (npr. prehod iz 24 na 10

---

⁴⁷ Francija je ena redkih evropskih držav, ki ni bila podpisnica Konvencije o biotski pestrosti (1992), niti Helsinške resolucije H2 (Ohranjanje biotske pestrosti gozdov, 1993).

regionalnih direkcij), povečanje gospodarske učinkovitosti, racionalizacijo uprave in stroškov ONF. Pri gozdarskih uslužbencih gre za racionalizacijo številčnosti (6% oziroma 1.2% letno), in reformo v kakovostni / izobrazbeni strukturi kadra.

Stroški in finančni rezultat

Stroški gozdarskih funkcionarjev javnega podjetja ONF so (v letu 2000) predstavljali 40% stroškov izkoriščanja gozdov, stroški celotnega osebja pa 60% stroškov. Tekoči rezultat ONF iz gospodarjenja je pozitiven, pasivne obveznosti podjetja pa so večje od aktive.

3.4.3 Model dežele Spodnja Saška⁴⁸

Gozdovi in sečnja

Dežela Spodnja Saška ima 1.02 MIO ha gozdov, od tega je 47% državnih, 15 % občinskih in drugih javnih ter 46% zasebnih. Letni neto posek v vseh gozdovih znaša v obdobju 1996-1999 3.5 MIO⁴⁹ m³ (4.4 m³/ha v državnih/javnih, 3.1 m³/ha v zasebnih).

Deželna gozdarska služba

Za Spodnjo Saško je značilna deljenost splošne in posebne (=gozdne) deželne uprave gozdov. Nekatere oblastvene/upravne naloge na področju gozdarstva in lovstva se torej deloma opravljajo v splošni deželni upravi (splošna okrožna uprava), nekatere pa v gozdarski deželni upravi (na ministrstvu ter v gozdnih uradih). Deželna gozdna uprava (LFV) v okviru posebnega Oddelka na Ministrstvu za prehrano, kmetijstvo in gozdove s svojimi gozdnimi uradi v bistvu deluje kot deželni obrat za gospodarjenje z državnimi gozdovi, ki hkrati opravlja tudi določene upravne naloge. Organizacija LFV je v delu gozdnega obrata dvostopenjska. Druga raven so gozdni uradi, ki so direktno podrejeni gozdarskemu Oddelku na ministrstvu, ki generalno upravlja gozdni obrat (gospodarjenje z državnimi gozdovi). Gre torej za popolnoma decentralizirano obliko deželnega obrata po gozdnih uradih, ki pa so v bistvu sestavni del deželne uprave. Kot štabne službe (!) ministrstvu oziroma LFV pripadajo (so mu podrejene) še naslednje ustanove: deželni urad za načrtovanje, deželni raziskovalni inštitut in deželna šola za gozdne delavce. Skupno število LFV gozdnih uradov je 50 s povprečno velikostjo 9.840 ha, število gozdnih revirjev pa 384 (povprečna površina 1.145 ha).

LFV gospodari poleg državnih tudi z dobro polovico drugih javnih gozdov, za preostanek letih pa skrbita zbornična in lastna (občinska) gozdarska služba. Izvajanje sečnje v državnih

---

⁴⁸ Viri: Jahresbericht der LFV, 1999 + Zahlen und Daten zum Jahresbericht 1999; Jahresbericht LFV, 2002; Jahresbericht der LWK Hannover, 2000; http strani LFV in LWK (Hannover); ZMP Marktbilanz Forst und Holz, 2002; KEDING, 2001.

⁴⁹ Ta posek smo preračunali iz neto lesne mase brez skorje s pomočjo koeficientov po drevesnih vrstah (skupni faktor ~ 1.24).

gozdovih poteka pretežno v LFV režiji (65% v letu 1999), spravilo lesa pa je pretežno preneseno na zunanje izvajalce (78% obsega).

Naloge LFV kot obrata za gospodarjenje z državnimi gozdovi, poleg gospodarjenja obsegajo še: a) opravljanje svetovanja in skrbi za druge javne gozdove (kot storitvenega obrata); b) opravljanje oblastvenih nalog s področja gozdarstva in lovstva ter upravljanja nacionalnega parka (Harz); c) zastopanje javnega interesa nad gozdovi in d) opravljanje nalog izobraževalnega podjetja za gozdne delavce in strokovnjake - preko deželne šole za gozdne delavce - ter izvajanje praktičnega raziskovanja v - Gozdarskem inštitutu (Göttingen). Med oblastvenimi nalogami so tudi naslednje: odobravanje in usmerjanje subvencij, usmerjanje ukrepov deželnega gozdarskega programa, naloge v zvezi z varstvom pred požari, naloge v zvezi s gozdnim semenom in sadikami itd..

Druge gozdarske službe

Za zasebne gozdove, ki nimajo nastavljenega lastnega gozdarskega osebja, v celoti skrbi gozdarska služba v okviru dveh kmetijskih zbornic (*»Landwirtschaftskammer«* – LWK). Največja je Hannoverska, ki skrbi za 390.000 ha gozdov. Druga je v Vesper-Emsu, skrbi pa za 128.000 ha gozdov. Zbornični službi – ob LFV in občinski službi - skrbita tudi za del občinskih gozdov (po pogodbi). Teritorialna organiziranost je podobna LFV – preko zborničnih gozdnih uradov. Zbornični službi tako skupaj pokrivata 99% zasebnih gozdov ter 19% občinskih, skupaj torej več kot polovico vseh gozdov. Le cca. 3% večjih zasebnih in 24% občinskih gozdov ima nastavljeno lastno gozdarsko osebje. Zaradi velikih stroškov si ga lahko privoščijo le veliki zasebni gozdni obrati (kar velja za vse nemške dežele).

Naloge zbornične službe so zlasti: a) svetovanje ter skrb za zasebne, občinske in združne gozdove - za slednje ter za večje zasebne obrate po pogodbi preko revirne službe; b) opravljanje nalog strokovnega in oblastvenega značaja (npr. sodelovanje pri načrtovanju in kartiranju, sodelovanje pri zagotavljanju uresničevanja zakonskih obvez, zastopanje javnih interesov, odobravanje in usmerjanje subvencij lastnikom gozdov in združenjem); c) podporne naloge pri izvajanju gozdnogospodarskih ukrepov v gozdovih ter drugih ukrepov (npr. pri združevanju lastnikov gozdov, pri prodaji lesa) in d) opravljanje nalog izobraževanja in usposabljanja zasebnih lastnikov gozdov.

Število zborničnih gozdnih uradov je 16 (povprečna površina 32.500 ha), število njenih gozdnih revirjev pa 147 (povprečna površina ~ 3.500 ha). Skupno število LFV in LWK gozdnih uradov je 66, revirjev 531, velikost povprečnega LFV in LWK urada 16.440 ha, revirja pa 2.045 ha.

Kadrovska številčnost, reforme in racionalizacija

V deželni gozdni upravi oziroma v njenih uradih in ustanovah je bilo v letu 2001 zaposlenih 984 (v letu 1998 - 1152) uslužbencev s statusom uradnih oseb in nameščencev. Podatkov za splošno upravo ni. Gostota znaša 22.4 uslužbencev / 10.000 ha površine na površino gozdov,

za katere skrbi LFV (440.000 ha). V odnosu na bruto posek v javnih gozdovih ta gostota predstavlja 4.4 uslužbenec / 10.000 m³. V zbornični službi je bilo v letu 2001 zaposlenih 298⁵⁰ gozdarskih uslužbencev (referenti v gozdarskem oddelku, vodje gozdnih uradov in revirjev) ali 5.8 uslužbencev / 10.000 ha »njenih« gozdov. Primerljiva gostota LWK službe na hektar konkretne površine gozdov je 3.9-krat (!) manjša od gostote LFV službe. Skupno število gozdarskih uslužbencev LFV in LWK (1+2) tako znaša 1.282 oziroma 13.0 uslužbencev / 10.000 na površino gozdov, za katero te službe skrbijo. Gostota na skupno površino gozdov znaša najmanj 11.6 uslužbencev / 10.000 ha ali najmanj 3.1 uslužbenca / 10.000 m³ celotnega bruto letnega poseka.

Zaradi povečanja učinkovitosti LFV se je v letu 1987 pričela upravna in organizacijska reforma, ki je imela za cilj tudi znižanje števila gozdarskega uradnega osebja in nameščencev (za 20%) ter stroškov uprave (>20%). V letu 1997 je bilo planirano bistveno zmanjšanje števila gozdnih uradov (80 na 45), zmanjšanje števila revirjev za 25% (iz 452 na 340) ter reorganizacija gozdnih uradov (v Harzu) in štabnih služb samega ministrstva. Nekaj gozdarskega osebja (3%) LFV je bilo preneseno na obe zbornici. Reorganizacijo LFV so spremljali intenzivni spremljajoči ukrepi, zlasti ukrepi za osebni kadrovski razvoj, nadaljnji razvoj kontrolinga, uvedba budžetiranja osebnih in materialnih stroškov, pritegnitev gozdarskega osebja k stroškovno-storitvenemu računovodstvu ter praktičen preskus delovanja deželnega gozdnega obrata. V letu 2001 je bila reforma LFV zaključena. Prejšnja tri-stopenjska uprava je bila – za večjo gospodarsko učinkovitost - preoblikovana v dvostopenjsko. Vsi ukrepi so omogočili 20% kadrovske zmanjšanje.

Stroški in finančni rezultat LFV

Stroški uprave LFV so v delu gozdnega obrata (v letu 1999) predstavljali 46% (!) stroškov gospodarjenja z državnimi gozdovi (vključno s stroški vlaganj v gozdove), finančni rezultat pa je bil – kljub pričetim reformam - še vedno globoko negativen (>130 DEM/ha izgube).

3.5 SLOVENSKI MODEL

Površina gozdov in sečnje

Za izračun primerjalnih kazalnikov bo uporabljena površina gozdov, ki (v letu 2002, po podatkih ZGS) znaša 1.14 MIO ha, od tega 69% zasebnih gozdov (za leto 2001) ter posek (po evidencah ZGS) v višini 2,61 MIO. Izračun kazalnika bo mogoč tudi na možni posek (po načrtih GGE ali predlogu območnih načrtov) v višini 3.61 (za leto 2002) oziroma 4.10 MIO m³ (za obdobje 2001-2010).

---

⁵⁰ Gostota za drugo, manjšo zbornično službo je ocenjena na podlagi velikosti revirjev. Slednji so nekaj manjši (gostota večja).

Državna gozdarska služba

Zaradi vsebinske primerljivosti v analizo številčnosti naše gozdarske službe vključujemo gozdarski strokovno-tehnični kader vse naših gozdarskih ustanov. Gozdarski strokovni kader pri gozdarskih izvajalskih podjetjih / koncesionarjih v primerjavo – kljub temu, da je izvajanje del v državnih gozdovih še vedno sestavni del dejavnosti nekaterih evropskih državnih gozdnih uprav ali podjetij – ne vključujemo, saj gre za privatne družbe oziroma za dejavnost, ki je bila v privatizirana in je že prispevala k racionalizaciji upravljanja državnih gozdov. Privatiziranega dela strokovno-tehničnega osebja v svojih podatkih seveda ne prikazujejo niti druge države.

Za mednarodno primerjavo številčnosti celotne gozdarske službe oziroma javne uprave v Sloveniji so vzeti naslednji podatki:

- gozdarski upravni delavci Urada za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo pri MKGP - 6 uslužbencev,
- gozdarska in lovska inšpekcija pri MKGP – 24 uslužbencev;
- javna gozdarska služba ZGS – skupaj 737⁵¹, od tega 684 strokovno-tehničnih uslužbencev (ostalo so administrativni);
- javna gozdarska služba GIS – 10 uslužbencev;
- gozdarsko razvojno-raziskovalno delo (financiranje s strani MKGP) – 11⁵² FTE raziskovalcev;
- uslužbenci Sektorja za gozdarstvo pri SKZGRS – 8 uslužbencev;
- služba za lovstvo pri ZGS – skupaj 33 lovcev (+1 administrativni delavec);
- uslužbenci Odseka za gozdarstvo pri ZKG – 1 uslužbenec.

Gostota javne gozdarske službe (brez administracije) ZGS znaša **6.0**, skupaj z lovci pa 6.3 uslužbenec / 10.000 ha gozdov. Skupno število strokovno-tehničnih uslužbencev na nalogah javne službe (ZGS + GIS) ter razvojno-raziskovalnih (GIS + BF-GOZD), upravnih in inšpekcijskih (MKGP) nalogah, znaša 735 oziroma **6.4** uslužbencev / 10.000 ha. Skupno število strokovno-tehničnih uslužbencev vseh naših gozdarskih ustanov pa znaša **777**, kar predstavlja gostoto **6.8** uslužbencev / 10.000 ha vseh gozdov ali **3.0** uslužbenec / 10.000 m³ dejanskega poseka. V primeru možnega poseka se le-ta zniža na **1.9** (po načrtih GGO) oziroma **2.1** (po načrtih GGE za leto 2002) uslužbencev / 10.000 m³. Gostota na število lastnikov gozdov znaša 27 uslužbencev / 10.000 lastnikov.

Glede na sprejeto sistemizacijo ZGS (1994) v višini 864 delavcev – od tega 825 delavcev javne gozdarske službe (vključno z administracijo), sedanje kadrovske stanje ZGS predstavlja 89% možnega obsega. Gre za racionalizacijo, ki je bila pravzaprav izvedena že takoj ob vzpostavitvi ZGS, saj je bilo nanj prenesenih le 735 delavcev za opravljanje nalog javne službe (s strani vlade odobrenih 755) in 39 lovcev.

---

⁵¹ Stanje 2002 (Vir: Kadrovska evidenca ZGS)

⁵² Stanje 2001 (Vir: Poročilo MKGP o stanju kmetijstva, gozdarstva in živilstva za leto 2001, poglavje Gozdarstvo)

Teritorialna organiziranost

Število krajevnih enot ZGS je 93, število revirjev pa 409. Na centralni in območni ravni je zaposlenih 195 (29%), na krajevni in revirni ravni pa 489 (71%) strokovno-tehničnih delavcev javne službe, od tega 362 revirnih gozdarjev. Povprečna velikost območne enote znaša 81.600 ha, krajevne enote 12.280 ha, revirja pa 3.790 ha (revirja z >80% državnih gozdov le 2.395 ha).

4 PRIMERJAVA ORGANIZIRANOSTI IN ŠTEVILČNOSTI SLOVENSKE GOZDARSKE SLUŽBE Z EVROPSKIMI TER UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA ZA NADALJNI RAZVOJ NAŠE ORGANIZACIJE

4.1 PRIMERLJIVOST STANJA SLOVENSКИH GOZDOV IN INTENZITETE GOSPODARJENJA

Glavni kazalniki stanja gozdov (površina gozdov, lastniška in posestna struktura) ter gospodarjenja (višina poseka), na katere je oprta kvantitativna primerjava številčnosti gozdarskih služb, so po državah predstavljeni v tabeli št. 2.

Podatki kažejo, da je po površini gozdov Slovenija primerljiva z nemškimi deželami – izjema je zelo velika Bavarska. Druge države so po površini gozdov bistveno večje. Po okvirni lastniški strukturi gozdov – deležu zasebnih gozdov – je Slovenija podobna Avstriji (80% zasebnih), Franciji (70% zasebnih), J-Tirolski (69% zasebnih) ter Bavarski (55% zasebnih). Pomemben delež zasebnih gozdov ima tudi severno-nemška dežela Spodnja Saška (48%).

Po stopnji razdrobljenosti zasebnega sektorja so nam podobne zlasti Bavarska (slednja ima enako povprečno gozdno posest), Baden-Württemberg in Češka, medtem ko je npr. povprečna zasebna gozdna posest v Avstriji (18.4 ha) ali v J-Tirolski (10.1 ha) precej večja od slovenske.

Po intenziteti dejanskih sečenj zavzema Slovenija med primerjanimi državami in deželami pred-predzadnje mesto, po intenziteti poseka v zasebnih gozdovih pa je za dve mesti višje. Med alpskimi državami oziroma deželami imata Avstrija (le-ta še posebej) in Bavarska bistveno večji bruto posek, J-Tirolska pa bistveno manjši.

Upoštevajoč lastniško in zlasti posestno strukturo gozdov, intenziteto in način⁵³ gospodarjenja ter naravne danosti, ki sicer bistveno vplivajo tudi na izbiro organizacijskih modelov, lahko zaključimo, da je med posameznimi državami oziroma deželami Sloveniji najbolj podobna dežela Bavarska.

---

⁵³ Načinov gospodarjenja v tej študiji sicer podrobneje ne obravnavamo, izhajamo pa iz sicer znanih značilnosti (sonaravnosti) gospodarjenja z gozdovi in gozdarske tradicije posameznih držav.

4.2 PRIMERJAVA ORGANIZACIJSKIH MODELOV

4.2.1 Glavne strukturne značilnosti modelov

4.2.1.1 Model z združenimi funkcijami državne gozdarske uprave in gospodarjenja z javnimi gozdovi

Ta model organizacijsko združuje funkcije gozdarske službe kot javne gozdarske uprave z opravljanjem gospodarskih funkcij. Vse upravno-nadzorne, strokovno-svetovalne in gospodarske funkcije so torej združene. Upravno-nadzorne in strokovno-svetovalne se izvajajo v vseh gozdovih, gospodarjenje pa v državnih in drugih javnih gozdovih. Za zasebne gozdove se opravljajo tudi vse strokovno-tehnične storitve. Takšen model prevladuje v nemških deželah, kjer na najvišji ravni najdemo deželno gozdno upravo, na operativni pa njen gozdni urad. Takšen tip gozdnega urada je torej po nalogah enovit. Gospodarjenje z gozdovi je organizirano v gozdnem obratu, ki je v klasični obliki lahko v celoti integriran v državno gozdno upravo (npr. Baden-Württemberg, Porenje-Pfalz⁵⁴ in Spodnja Saška⁵⁵) ali pa že preoblikovan v samostojno državno gozdarsko podjetje s statusom gospodarskega podjetja. Gre za model t.i. nemških deželnih gozdov (*»Landesforsten«*), kjer pa so podjetja še vedno v sestavi deželne gozdne uprave (npr. Bavarska in Thüringen). Lahko pa je državno podjetje že popolnoma samostojno (kot pravna oseba). Primer slednjega sta deželno podjetje Hessen-Forst⁵⁶, od drugih pa poljsko državno gozdarsko podjetje LPW.

Podrobnejše funkcionalne značilnosti tega (*»nemškega«*) modela so naslednje:

- Združenost vseh organizacijskih funkcij - od inšpekcijskega nadzora, upravnih nalog, gozdarskega načrtovanja, upravljanja in gospodarjenja z javnimi gozdovi, do splošnega in posebnega svetovanja ter operativnega usmerjanja gospodarjenja z zasebnimi gozdovi - v isti organizacijski obliki (npr. vladni gospodarski ustanovi ali državnem gozdarskem podjetju).
- Teritorialna enovitost državne gozdarske službe oziroma uprave, ki pokriva vse gozdove, bodisi na najvišji (npr. na Bavarskem in Poljskem) ali pa vsaj na nižjih ravneh (gozdnega urada); v tem primeru v okviru operativnih gozdnih uradov ali uprav nastopata še občinska gozdarska služba. V zasebnih gozdovih (večjih posesti) lahko nastopa tudi ločena zasebna gozdna uprava oziroma lastna gozdarska služba (v nemških deželah le pri veleposestnikih, v Avstriji nad 500 ha velikosti posesti, na Poljskem lastne službe ni).
- Možnosti za gospodarjenje z drugimi javnimi gozdovi (po pogodbi) so državni gozdarski službi oziroma upravi običajno dane neposredno z zakonom o gozdovih. Tako le-ta običajno gospodari z državnimi in (po pogodbi) tudi drugimi javnimi gozdovi. Zakon ureja tudi nadomestila / plačila za opravljene storitve gozdarske službe (npr. določa velikost gozdnega kompleksa, nad katero so storitve odplačne ter višino nadomestila na hektar).

⁵⁴ Po najnovejši odločitvi se tudi ta deželna gozdna uprava preoblikuje v deželno podjetje (v sestavi uprave).

⁵⁵ Zaradi ločene (zbornične) organiziranosti zasebnega sektorja, celoten deželni model Spodnje Saške spada v naš tretji model.

⁵⁶ Model dežele Hessen sicer zaradi ločenosti upravnih in gospodarskih funkcij spada v naš drugi model.

Pri tem obstaja spodbujevalna politika, ki zagotavlja stroškovno konkurenčnost storitev državne gozdarske službe glede na zasebno (cene storitev so določene). Konkurenčnost se nanaša tudi na prevzemanje strokovnih storitev v zasebnih gozdovih. Državna gozdarski strokovnjak je tako cenejši od zasebnega.

- Za razdrobljene občinske in zasebne gozdove je državni gozdarski službi oziroma upravi običajno naložena brezplačna skrb zanje (v smislu ekstenzivnega gospodarjenja); slednje lahko velja tudi v primeru združenj lastnikov gozdov (kot državna spodbuda).
- Državni gozdni obrati so sedaj – tudi v primeru, če ne gre za samostojno državno gozdarsko podjetje - pri opravljanju svoje gospodarske funkcije (finančno in kadrovske) samostojni. Neposredne povezanosti s proračunom (tako kot državna uprava) sedaj ni več. Uvedeni so principi storitveno-tržnega obnašanja in poslovanja, tudi če so še v sestavi državne uprave.

Ta organizacijski model je funkcionalno sicer najbolj homogen, čeprav gre tudi za nekatere pomembne razlike med deželami (npr. v pogledu teritorialnih pristojnosti oziroma obsega državne in občinske ter lastne službe). Naši organiziranosti z javno gozdarsko službo (pri ZGS) je po teritorialnih pristojnostih – z izjemo nacionalnih parkov – najbolj podoben bavarski model organizacije, pri katerem deželna gozdna uprava, sicer organizirana v obliki državnega podjetja, skrbi za vse gozdove. Če bi v Sloveniji ZGS (kot javni gospodarski zavod) tudi gospodaril z državnimi gozdovi in poleg javne službe opravljal tudi druge odplačne strokovno-tehnične storitve za zasebne gozdove (npr. prevzemanje upravljanja večjih gozdnih posesti), bi naša organizacija spadala v ta model.

4.2.1.2 Model z ločenimi funkcijami državne gozdarske uprave ter gospodarjenja z javnimi gozdovi

V tem modelu so funkcije državne gozdarske službe oziroma uprave organizacijsko ločene od gozdnogospodarskih. Prve se lahko opravljajo v sestavi resornih gozdarskih ministrstev ali celo v okviru splošne državne uprave, druge pa v okviru državnega (javnega) gozdarskega podjetja. Državna gozdarska služba je tako lahko del splošne državne uprave (npr. češki, hrvaški in hessenski model), ali pa organizirana kot posebna državna gozdarska služba (npr. južno-tirolska in madžarska). V tem pogledu bi se v ta model lahko uvrščala tudi Slovenija. Državno gozdarsko podjetje je v tem modelu organizacijsko samostojno gospodarsko podjetje (primer dežele Hessen⁵⁷ ter province Južne Tirolske), ki ima lahko tudi obliko moderne gospodarske družbe (npr. v Avstriji⁵⁸) ali holdinga družb (npr. Madžarska).

Posamezne različice modela po državah v funkcionalnem pogledu so naslednje:

- a) Inšpekcijske in splošno-upravne funkcije ločene (v pristojnosti državne uprave in posebne gozdarske inšpekcije), strokovno-upravne, strokovno-svetovalne in gospodarske funkcije

---

⁵⁷ Zaradi izločenosti inšpekcijskih in drugih državno-upravnih funkcij iz podjetja, se model dežele Hessen uvršča med modele z ločenimi upravnimi in gospodarskimi funkcijami (naš drugi model).

⁵⁸ Avstrijski model sicer zaradi ločene (zbornične in lastne) gozdarske službe zasebnega sektorja uvrščamo v naš tretji model. Podobna je tudi najnovejša oblika latvijske državne gozdarske delniške družbe.

- pa združene (v klasičnem javnem podjetju): primer Hrvaške;
- b) upravno-inšpekcijske funkcije (v pristojnosti državne uprave) organizacijsko ločene od strokovno-svetovalnih in gospodarskih funkcij (v javnem podjetju): primer Češke;
  - c) upravno-inšpekcijske in strokovno-svetovalne funkcije (v državni upravi: primer dežel Hessen in J-Tirolske, ali v samostojni državni ustanovi: primer Madžarske) organizacijsko ločene od gospodarskih (v klasičnem ali komercializiranem državnem gozdarskem podjetju).

Na novo (v zadnjih letih) preoblikovana državna gozdarska podjetja so – vsaj na najvišji organizacijski ravni - očiščena podjetniško nezdružljivih, državno-administrativnih nalog (npr. v hesenskem, češkem in madžarskem podjetju). Le-te so ostale v osnovni ali posebni državni upravi oziroma bile naknadno izdvojene iz podjetja (pred preoblikovanjem). Za lokalno (revirno) raven gozdarskega podjetja pa je značilno, da so glavne naloge v vseh različicah modela med seboj podobne ter da ni velikih razlik niti v primerjavi s prvim modelom. Naloge nemškega operativnega gozdnega urada, češke, hrvaške ali poljske gozdne uprave se torej bistveno ne razlikujejo. Izjema je južno-tirolski model, ki ne vsebuje revirne službe (gre le za inšpekcijo oziroma gozdno policijo v okviru t.i. gozdnih postaj). Izvajalske dejavnosti podjetij so lahko v manjšem (primer Hrvaške) ali večjem deležu (primer Češke) ali pa v celoti privatizirane (primer Poljske). V zasebnem sektorju pri tem modelu ni drugih organiziranih gozdarskih služb, razen morebiti lastnega gozdarskega kadra (v nemškem in češkem primeru). Če bi v Sloveniji ZGS imel obliko javnega ali državnega podjetja, ki bi gospodarilo in upravljalo z državnimi gozdovi ter opravljalo druge odplačne strokovno-tehnične storitve za zasebne gozdove, državno-upravnih funkcij pa ne bi opravljal (bi bile organizirane v ločeni ustanovi), bi naša organizacija spadala v ta model.

4.2.1.3 Model z ločeno funkcijo državne in zasebne gozdarske uprave / službe

V tem modelu gre za ločeno organizirano državno in zasebno gozdarsko službo oziroma upravo. Model je posebej značilen po zbornični oziroma njej podobni organiziranosti zasebnega sektorja (primer Spodnje Saške, Francije in Avstrije), v državnem sektorju pa je organiziranost funkcij lahko integralna (prvi model) ali ločena (drugi model), bliže upravni ali bliže podjetniški organiziranosti. Glavna funkcionalna značilnost samega modela je, da je pristojnost gozdarskih služb teritorialno deljena po lastništvu gozdov. Državne gozdarske službe so v tem modelu pristojne samo za javne gozdove, v zasebnih gozdovih pa lahko poleg zbornične obstaja tudi lastna gozdarska služba (zlasti v Avstriji).

Posamezne različice modela po državah v funkcionalnem pogledu so naslednje:

- a) upravno-nadzorne, strokovno-usmerjevalne in gospodarske funkcije za javne gozdove združene (v državni upravi), za zasebne gozdove pa upravne in strokovno-svetovalne funkcije ločeno organizirane (v zbornični službi): primer dežele Spodnja Saška;
- b) upravno-nadzorne, strokovne in gospodarske funkcije v javnih gozdovih združene (v komercializiranem javnem podjetju), v zasebnem sektorju pa strokovno-svetovalne funkcije deloma ločeno organizirane (v svetovalnih centrih), večinoma pa sploh neorganizirane: primer Francije;

- c) upravno-nadzorne funkcije v javnih gozdovih ločene (v državni upravi) od gospodarskih funkcij (v komercializiranem javnem podjetju), strokovno-svetovalne funkcije v zasebnih gozdovih pa ločeno organizirane (v zbornici in preko lastne gozdarske službe): primer Avstrije.

Značilno torej je, da vsaka država oziroma dežela glede na organizacijo nalog predstavlja svojo različico modela. Zbornična služba lahko – tako kot državna - opravlja tudi operativne naloge gozdarske službe (primer Spodnje Saške), ali pa le splošne svetovalne in podporne naloge, med njimi tudi nekatere oblastvene (primer Avstrije, delno Francije). Med operativnimi nalogami zbornične službe (primer Spodnje Saške) so značilne zlasti naslednje:

- skrb za zasebne, občinske in združne gozdove preko revirne službe (za slednje in za večje obrate po pogodbi);
- opravljanje nekaterih nalog oblastvenega značaja (npr. zagotavljanje uresničevanja zakonskih obvez, zastopanje javnih interesov, odobravanje in usmerjanje subvencij lastnikom gozdov in združenjem);
- podporne (npr. združevanju lastnikov gozdov, pri prodaji lesa) ter strokovno-svetovalne in izobraževalne naloge za lastnike gozdov in združenja.

V primeru Francije in njenih regionalnih svetovalnih centrov za lastnike gozdov, ki so vezani na zbornično organiziranost, se splošnim svetovalnim in podpornim nalogam pridruži (upravna) naloga potrjevanja preprostih načrtov gospodarjenja za posamezne zasebne posesti. Modeli z zbornično organiziranostjo gozdarske službe so sicer v Evropi najbolj redki.

Lastna gozdarska služba je najmočneje zastopana v zasebnih gozdovih Avstrije (velikosti nad 500 ha), njena naloga pa je – poleg zagotavljanja gospodarske funkcije gozdnih obratov tudi zagotavljanje javnega interesa nad zasebnimi gozdovi. Zaradi tega mora biti ustrezno usposobljena (z državni izpitom oziroma licenco).

Glede na to, da v Sloveniji ZGS enotno skrbi za vse gozdove, se naša organiziranost, čeprav imamo zbornico podobno avstrijski (ki na področju gozdarstva še ne deluje), bistveno razlikuje tudi od tega organizacijskega modela.

4.2.1.4 Slovenski model

Slovenski organizacijski model z dvema samostojnima državnima gozdarskima ustanovama, eno (ZGS) za opravljanje javne gozdarske službe v vseh gozdovih, drugo (SKZGRS) za gospodarjenje z državnimi gozdovi; z dodatno zasebno ustanovo (Zbornico za kmetijstvo in gozdarstvo) in njeno predvideno gozdarsko-svetovalno vlogo; z gozdarsko in lovsko inšpekcijo (v okviru Inšpekcije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo) ter gozdarskim sektorjem (Uradom za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo) na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je kot celota, v primerjavi z opisanimi evropskimi modeli, izviren organizacijski model. Izvirnost je zlasti v organizacijski obliki oziroma deljenosti funkcij v državnih gozdovih. Če bi ZGS tudi gospodaril z državnimi gozdovi (kot gospodarski zavod), bi

naš model lahko uvrstili v prvi model, če pa bi za gospodarjenje v državnih gozdovih (ob ZGS) imeli ločeno državno gozdarsko podjetje, bi se lahko generalno uvrstil v drugo skupino modelov.

Na podlagi primerljive klasifikacije po nalogah slovenski model lahko označimo kot model, v katerem so organizacijsko ločene inšpekcijske, upravno-strokovno-svetovalne (naloge javne gozdarske službe) ter upravljavsko-gospodarske naloge. Pri slednjih gre pravzaprav za ločenost samih gozdno-upravljavskih nalog, saj različne strokovne naloge, ki jih ZGS opravlja za vse gozdove, za državne pa nekatere še dodatno, spadajo v evropsko primerljivo kategorijo gozdno-gospodarskih nalog (zlasti npr. celotna revirna služba). V tem smislu bi bil ZGS – če bi mu npr. »dodali« inšpekcijske naloge in upravljanje državnih gozdov, morda tudi parkov – podoben in primerljiv z drugimi tovrstnimi evropskimi državnimi gozdarskimi službami.

4.2.2 Glavne organizacijske rešitve, spoznanja in priporočila za slovensko gozdarstvo

V analiziranih organizacijskih modelih, zlasti tradicionalnih demokracij, lahko najdemo veliko rešitev in idej, ki jih pri razvoju organizacije gozdarstva v Sloveniji lahko koristno uporabimo. Obenem lahko primerjamo in presojava ustreznost naših obstoječih organizacijskih rešitev. Najpomembnejše med njimi bi bile naslednje:

- V Sloveniji je vrhovna gozdarska oblast organizirana v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, v posebnem sektorju (Uradu za gozdarstvo in lovstvo). Podobno je tudi kot drugod, s tem da pristojna ministrstva niso več le kmetijsko-gozdarska, ali celo samo kmetijska, temveč se jim v zadnjem času – zlasti v okviru EU - pridružuje sektor okolja (primer Avstrije in nemških dežel).
- Organizacijsko ločena gozdarska inšpekcija se pojavlja le v evropskih državah, ki imajo samostojna državna gozdarska podjetja (z izjemo Poljske), sicer pa je ta funkcija vedno združena z (drugimi) upravnimi in celo strokovno-svetovalnimi nalogami (primer Avstrije, J-Tirolske, Madžarske), pri integriranih modelih pa seveda tudi z gospodarjenjem (nemške dežele, Poljska, delno Češka). Slovenija je pri tem posebnost, saj ima dve takšni državni službi (javno in inšpekcijsko).
- Tako kot v drugih državah in deželah imamo tudi mi nacionalni gozdarski inštitut za potrebe gozdarskega razvojno-raziskovalnega dela. Zanimivo pa je, da je njegova dejavnost, kljub temu da imamo sprejeto nacionalno strategijo tudi za gozdarsko raziskovalno-razvojno delo (NPRG, 1996), v precej manjši meri kot pri drugih tovrstnih evropskih inštitutih, usmerjena v dolgoročno zagotovljene gozdarske programe in projekte.
- V Sloveniji imamo centralizirano javno-gozdarsko ustanovo (Zavod za gozdove) za izvajanje nalog javne gozdarske službe, s pristojnostjo v vseh gozdovih. Podobne državne gozdarske ustanove – bodisi v okviru državnih uprav ali služb v državnih podjetjih – najdemo v večjem številu evropskih držav ali dežel – z izjemo tistih, pri katerih je takšna služba omejena le na oblastvene naloge (Avstrija, J-Tirolska, Madžarska). Nekatere od

teh državnih gozdarskih ustanov skrbijo zlasti za javne gozdove (npr. češka, poljska, hrvaška), druge pa pretežno za vse gozdove (npr. nemške). ZGS – podobno kot te službe – opravlja tudi strokovno-upravne naloge, nekatere med njimi podobne gozdarski inšpekciji. Zanimiva v tem pogledu je najnovejša sprememba Zakona o ohranjanju narave (ZON, 2002), ki prinaša ZGS-ju dodatno obvezo opravljanja neposrednega naravovarstvenega nadzora. S tem torej dodaja ZGS-ju tudi nadzorno funkcijo, ki je doslej ni imel.

- ZGS ne gospodari z državnimi gozdovi in ne opravlja drugih gospodarskih dejavnosti (z izjemo lovstva), kar je običajno za podobne evropske državne organizacije, z izjemo tistih, ki opravljajo samo oblastvene naloge (Avstrija, J-Tirolska, Madžarska) in imajo prav tako kot ZGS neprofitni značaj. Ena od pomembnih nalog evropskih gozdarskih služb je tudi upravljanje nacionalnih parkov (npr. Bavarska, Thüringen, Spodnja Saška, J-Tirolska). Pri nas možnost upravljanja zavarovanih območij ZGS-ju prinaša najnovejša sprememba Zakona o ohranjanju narave (ZON, 2002). ZON sicer uvaja tudi dodatno (sicer precej neuresničljivo) določbo, da upravljavec zavarovanega območja hkrati celo gospodari z državnimi kmetijskimi (?) zemljišči in gozdovi (!), s čimer načelno ruši naš uveljavljeni koncept »nezdružljivosti« javno-gozdarskih in gozdno-gospodarskih funkcij.
- Naloge strokovnega usmerjanja in gospodarjenja z državnimi (in drugimi javnimi) gozdovi se v evropskih državah vedno opravljajo v okviru ene državne ustanove ali podjetja. Po ločenosti nalog na t.i. usmerjanje gospodarjenja v državnih gozdovih (pri ZGS) in gospodarjenje samo (pri SKZGRS) je Slovenija izjema. Takšna rešitev je tudi neracionalna, zato bi bilo potrebno čimprej pridružiti nalogam ZGS tudi upravljavske naloge v državnih gozdovih, sicer jih lahko (v primeru zavarovanih območij) prevzamejo celo drugi.
- Vse državne gozdarske službe (z izjemo služb v sestavi državnih organov), opravljajo različne odplačne storitve kot svojo dopolnilno dejavnost, ki jim predstavljajo pomemben dodatni vir financiranja. Značilen je širok spekter storitev. Brezplačna sta navadno le osnovno svetovanje ter podpora zasebnim lastnikom gozdov, (zahtevnejše) storitve pa se zaračunavajo (tudi v proračunsko najbogatejših sistemih). Pri tem se seveda upošteva tudi velikost (razdrobljenost) posesti. V razdrobljenih je skoraj vse brezplačno. ZGS pa praktično ne opravlja odplačnih storitev ali dejavnosti, z izjemo nekaterih strokovnih nalog za SKZGRS, čeprav zakonska podlaga za to obstaja. Brezplačnost vseh storitev za vse lastnike gozdov je gotovo izjema med evropskimi državami in deželami.
- Opravljanje gospodarskih dejavnosti in dodatnih storitev je evropskim javno-gozdarskim organizacijam omogočeno in spodbujano preko ustrezne gozdarske zakonodaje in kadrovske (vzdrževanja večjega števila gozdarskega kadra) in stroškovne politike (ugodne cene gozdarskih strokovno-tehničnih storitev). Državna gozdarska služba je zato pri svojih storitvah v drugih gozdovih cenovno (stroškovno) bistveno bolj konkurenčna od zasebnikov. Večina lastnikov gozdov se zato odloča prvenstveno za storitve (npr. revirno službo) s strani državne službe.
- Glede obsega in intenzivnosti (obveznih) nalog gozdarskih služb ter obveznosti s strani lastnikov gozdov je v evropskih državah uveljavljen diferenciran pristop po kategorijah

lastništva gozdov ter velikostih posesti. O določenih vidikih te diferenciacije bi bilo koristno razmisliti tudi v naših razmerah.

- Navedene izkušnje in prakse pri nalogah in dejavnostih evropskih gozdarskih organizacij ter možnosti, ki jih že odpira naša zakonodaja, zlasti pa potrebe po pridobivanju dodatnih virov financiranja javne gozdarske službe, so vsekakor lahko vzrok za temeljit strateški razmislek o možnostih razširitve ter nadaljnjega razvoja nalog in dejavnosti v okviru ZGS. Najprej pa bi bilo potrebno jasno opredeliti t.i. nadstandardne storitve gozdarske službe, ki bi se lahko zaračunavale, vključno z razmislekom, pri katerih vrstah nalog oziroma storitev se odplačni princip lahko uvede; kjer je potrebno tudi preko prilagoditve zakona o gozdovih.
- Po strokovno-usmerjevalnih, svetovalnih in podpornih nalogah ter operativni skrbi za zasebne gozdove so javni gozdarski službi zlasti podobne nemške deželne gozdarske službe, zlasti tiste z velikim deležem zasebne in razdrobljene gozdne posesti (npr. Bavarska).
- V primeru vsebin strokovnega svetovanja in podpore lastnikom gozdov je v evropskih razmerah zelo pomembna podpora pri trženju in prodaji lesa (tržno svetovanje). Tovrstno ekonomsko svetovanje in informacijsko podporo, ki ju ZGS načrtno ne izvaja, bi bilo neobhodno vsebinsko vključiti tudi med naloge javne gozdarske službe.
- Glede nalog javne gozdarske službe v zasebnih gozdovih, vključno z upravnimi nalogami, je Slovenija do gozdov najbolj zahtevna med analiziranimi državami. Lastnik gozda mora sam v bistvu le sodelovati in upoštevati zapovedi ter omejitve (v zakonu, v odločbi) oziroma pri gospodarjenju ne ravnati v nasprotju z njimi. Gre torej za precej pasivnejšo vlogo lastnikov gozdov - večinska skrb je na strani javne službe - kot v tradicionalnih evropskih državah. Bilo bi potrebno razmisliti, seveda v primeru večjih lastnikov, o omogočitvi njihove aktivnejše tovrstne vloge. V evropskih državah tako obstajajo za zasebne gozdove oziroma lastnike gozdov – ob določenih zakonskih prepovedih in zapovedih, brezplačni svetovalni podpori in izobraževanju, subvencijah ter državni skrbi za razdrobljene zasebne gozdove – le določene obveze: npr. obveza nastavitve lastnega gozdarskega kadra nad določeno površino gozda (le v Avstriji); obveza izdelave načrtov gospodarjenja z lastnikovim gozdom nad 10 ha površine (Poljska) ali t.i. enostavnih načrtov gospodarjenja nad 25 ha površine (Francija) ter splošna obveza izdelave gozdno-gospodarskih načrtov, izdaje sečnih dovoljenj⁵⁹ ter izbire drevja za posek v zasebnih gozdovih (Hrvaška). Slednja je Sloveniji v tem pogledu najbolj podobna.
- Za večino osrednjih evropskih državnih gozdarskih organizacij je značilna velika teritorialna decentraliziranost z majhnim številom regionalnih enot (če sploh) in velikim številom lokalnih enot (uprav in revirjev). V tem smislu pri ZGS gotovo izstopa sorazmerno veliko število območnih enot, na drugi strani pa prevelika površina gozdnih revirjev (premajhna operativna decentraliziranost). Bilo bi zato priporočljivo glede na evropske izkušnje najprej prilagoditi zlasti našo, sicer tradicionalno območno razdelitev, t.j. bistveno zmanjšati število območnih enot.

---

⁵⁹ Izdajanje dovoljenj za sečnjo z izbiro drevja za posek s strani državne gozdarske službe je – podobno kot v Sloveniji - npr. značilno tudi za Švico.

- Zelo pomemben predpogoj uspešnega delovanja in razvoja, ki ga zasledimo v reformiranih javno-gozdarskih organizacijah, je tudi organiziranje določenih lastnih razvojnih služb, bodisi splošno razvojnih ali posebnih. Prav gotovo bi tudi ZGS, ob strokovnem potencialu, ki ga sicer ima, moral dati več poudarka svojemu lastnemu strokovno-razvojnemu delu za potrebe javne gozdarske službe - morda z ustanovitvijo posebnega strokovno-razvojnega oddelka - tako na glavnih strokovnih področjih kakor tudi za svoje strateško-razvojne potrebe. To bi bil pomemben korak pri preusmerjanju od t.i. administrativnega h kreativnejšemu načinu delovanja, skladno s principi sodobnega 'upravljanja in razvoja človeških virov'.
- Po (dolgoročnih pogodbenih) razmerjih med upravljavcem državnih gozdov (SKZGRS) in izvajalci gozdnih del (koncesionarji) ter načinu prodaje lesa v državnih gozdovih je Slovenija najbolj podobna Češki, kjer se prodaja posekanega lesa vrši ob panju; prodaja na panju je značilnost tudi poljskega ONF. Sicer pa prevladujejo modeli, pri katerih državne gozdarske uprave ali podjetja same prodajajo les.
- V nekaterih evropskih državnih gozdarskih podjetjih (npr. češkem), ki so izvajalske dejavnosti privatizirala, obstajajo t.i. referenčne izvajalske enote (obrati), ki služijo zlasti za spremljanje stroškov kot pripomočka za objektivnejše ugotavljanje oziroma priznavanje stroškov izvajanja del pogodbenim izvajalcem oziroma podjetjem. Rešitev je vsekakor zanimiva tudi za slovenske razmere.
- Ekonomski rezultati gospodarjenja z državnimi gozdovi v evropskih državah, ki vključujejo tudi stroške gozdarske službe, večinoma niso spodbudni. Izjema so na novo reformirani modeli gozdarskih podjetij (npr. Bavarske ter Avstrije), v katerih so ekonomski rezultati boljši. Pomemben vzrok za deficite je precejšnja gostota gozdarskega osebja, ki ga države ali dežele vzdržujejo na površini svojih (državnih) gozdov. Na ta način se seveda vzdržuje in ohranja državna gozdarska služba in stroka ter zagotavlja njen vsestranski razvoj. V Sloveniji je javna gozdarska služba v celoti financirana iz proračuna, ugodnega rezultata pri gospodarjenju z državnimi gozdovi (npr. vsaj v višini stroškov financiranja javne gozdarske službe) pa kljub temu ni. Ob sedanji proračunski politiki in politiki gospodarjenja z državnimi gozdovi zato tudi ni pravih materialnih možnosti (materialne baze) za zagotavljanje ustreznega razvoja državne gozdarske službe in stroke, čeprav se nekaj sredstev za raziskovalni razvoj (za potrebe SKZGRS) sedaj že namenja. Državni gozdarski službi v Sloveniji bi zato bilo nujno vrniti (izgubljeno) materialno bazo, sicer gozdarstvo še naprej ne bo imelo prave razvojne (beri trajnostne) perspektive.

4.2.3 Bistvene značilnosti razvojnih reform evropskih organizacijskih modelov

Po letu 1994 / 1995 so za vsa državna evropska gozdarstva, bodisi v obliki gozdarskih uprav ali podjetij, značilne obsežne razvojne reforme (glej tudi KROTT, 1998). Vsebine gozdarskih razvojnih reform evropskih državnih gozdnih uprav so zlasti naslednje:

- racionalizacija števila strokovnih gozdarskih uslužbencev preko prilagajanja teritorialne organiziranosti na vseh ravneh (zlasti zmanjševanja števila teritorialnih enot),
- racionalizacija gospodarjenja z gozdovi (zlasti zmanjševanja števila gozdnih delavcev) preko privatizacije gozdarskih dejavnosti;

- decentralizacija državnih gozdnih uprav (prenos pristojnosti na operativne oziroma lokalne ravni);
- uvajanje relativne finančne in kadrovske samostojnosti gozdnih obratov v okviru samih gozdnih uprav (kot celote in na operativni ravni), vključno z izven proračunskim spremljanjem prihodkov in odhodkov;
- oblikovanje sodobnih centralnih služb za podporo delovanju in dejavnostim gozdnih uprav (npr. za trženje, prodajo in informacijske sisteme),
- oblikovanje storitveno-podjetniške filozofije in naravnosti - namesto uveljavljenega upravno-regulativnega pristopa;
- 'komercializacija' gozdnih obratov ter privatizacija gozdarskih (izvajalskih) dejavnosti in preoblikovanje državnih gozdnih obratov v delno ali popolnoma samostojna državna gospodarska podjetja.

Proces komercializacije vodi v samostojna gozdarska gospodarska podjetja oziroma delniške družbe (primer Avstrije, dežele Hessen, Madžarske, cilj tudi Hrvaške) ali vsaj finančno in kadrovsko samostojnejše državne gozdne obrate (primer Baden-Württemberg in Spodnje Saške) in podjetja znotraj državnih gozdnih uprav (primer Bavarske in drugih). V primeru nastajanja samostojnih gospodarskih podjetij je značilno izločanje oblastvenih, tržno nezdržljivih nalog gozdarske službe iz podjetij, ki se prenašajo ali vračajo v pristojnost državne uprave. Takšen je primer preoblikovanja avstrijskega (1996), madžarskega (1996) in latvijskega (2000) javnega podjetja za gospodarjenje z državnimi gozdovi (glej tudi NONIĆ & FERLIN, 2001). Redkejši so primeri neposrednega preoblikovanja državne gozdne uprave v samostojno gospodarsko podjetje (primer dežele Hessen).

Razvojne reforme v evropskem gozdarstvu, tako tradicionalnih kot tudi mladih demokracij, so sicer nekaj običajnega in stalnega (v nemških deželah npr. na 20 let). Njihove splošne značilnosti so naslednje:

- daljše trajanje (10 – 15 let), pravzaprav kar kontinuiran proces skladno z jasno začrtanimi cilji in programom;
- pričenjajo se na podlagi vsestranskih, poglobljenih analiz stanja in delovanja (sistema) ter širokih strokovnih in političnih razprav in usklajevanj; v njihovo pripravo in izvajanje so vključene vse glavne zainteresirane skupine, zlasti pa neposredno prizadeti;
- načrtno usmerjanje oziroma upravljanje reformnih procesov v smeri jasno zastavljenih ciljev - vizije razvoja;
- sestavni del preoblikovanja je lahko tudi praktičen preskus delovanja nove organizacijske oblike;
- nekatere tranzicijske države so za pripravo reform angažirale tudi tuje ekspertne teame oziroma projekte (v obliki PHARE, WB ali FAO projektov).

Sodobne gozdarske reforme med drugim dajejo velik poudarek upravljanju in razvoju človeških virov (»*Human Resource Management*« ali kratko *HRM*). Pri tem gre zlasti za spodbujanje osebnega znanja in razvoja ter uvajanje spodbud, zlasti materialnih. S tem se dviguje motiviranost in zadovoljstvo zaposlenih, ki je ključ uspešnosti vsake organizacije. V

zvezi s sodobnimi oblikami upravljanja je za moderno evropsko gozdarsko upravo značilno uvajanje koncepta t.i. novega javnega upravljanja (»*New Public Management*« ali kratko NPM) (glej npr. BLOETZER, 2001). Brez uvedbe in osvojitve teh sodobnih načel in pristopov uspešne reforme namreč niso mogoče. Spodbujanje storitveno orientiranega NPM pristopa - namesto administrativnega – bi bilo ob hkratni razširitvi dejavnosti dobrodošlo in potrebno tudi v slovenskih razmerah (za ZGS). Marsikatero izkušnjo in spoznanje pri razvoju evropskih organizacij in njihovih reform bi zato lahko pri pripravi, usmerjanju in izvedbi morebitne razvojne reforme v Sloveniji kar prevzeli.

4.3 PRIMERJAVA ŠTEVILČNOSTI SLOVENSKE GOZDARSKE SLUŽBE Z EVROPSKIMI

4.3.1 Primerjava deleža vseh strokovno-tehničnih uslužbencev v gozdarskih organizacijah javnega (ali zasebnega) sektorja

Z vidika javnega interesa nad vsemi gozdovi je po državah najprej zanimiv delež gozdarskih uslužbencev v gozdarskih organizacijah javnega (ali zasebnega) sektorja, še posebej v državah ali deželah s prevladujočim deležem zasebnih gozdov. Ob upoštevanju, da tovrstni podatki - zaradi pogostega pomanjkanja podatkov s strani zasebnega sektorja - niso popolni za vse države in dežele, lahko na podlagi obstoječih podatkov (tabela št. 3) zaključimo, da – ne glede na delež zasebnih gozdov – daleč prevladuje gozdarska služba v organizacijah javnega (zlasti državnega) sektorja. Največji delež gozdarske službe v zasebnih organizacijah (pri lastnikih gozdov in v zbornični službi) pa najdemo v Avstriji (skupaj 40%, ob 80% deležu zasebnih gozdov), pomembnejši delež le-te pa le še v severno-nemški Spodnji Saški. Pri ostalih državah je delež gozdarske službe v zasebnih organizacijah, vključno z lastno službo, zelo majhen.

Analiza kaže, da je javna skrb analiziranih evropskih držav in dežel za vse gozdove preko gozdarske službe prevladujoča. V južno-nemških deželah je npr. deželna gozdna uprava praktično edina služba, ki - tako kot naša javna gozdarska služba - pokriva vse gozdove. V tem pogledu Slovenija ni izjema, je pa ena tistih, kjer (večji) lastniki gozdov nimajo obveznosti nastavitve lastnega gozdarskega osebja.

4.3.2 Primerjava trenda skupnega števila gozdarskih strokovno-tehničnih uslužbencev (vseh gozdarskih organizacij)

Primerjava evropskih držav ali dežel glede na trend skupnega števila gozdarskih strokovno-tehničnih uslužbencev (tabela št. 3) kaže, da se obseg gozdarskega kadra stalno zmanjšuje. Zmanjševanja se v državnih gozdarskih organizacijah v obdobju zadnjih 5 – 10 let giblje med 1 in 5% letno. To zmanjševanje sovпада z reformnimi procesi državnih gozdarskih uprav oziroma služb, ki so se odvijali oziroma se še odvijajo v skoraj vseh evropskih državah ali deželah. Izjemi sta Poljska, kjer je število gozdarskih uslužbencev sicer še zelo veliko in celo še rahlo narašča, ter Madžarska, ki je po letu 1998 povečala število uslužbencev (v letu 1996) novo-osnovanega »zavoda za gozdove« (CSOKA, osebna komunikacija, 2002).

Posebna izjema je v tem pogledu tudi Hrvaška, ki pa se je v letu 2002 odločila za korenito reformo in prestrukturiranje javnega podjetja. V pogledu trendov številčnosti evropskih gozdarskih služb v zadnjem 5 – 10 letnem obdobju torej prevladuje umirjeno, vendar stalno upadanje (povprečno 1.4% letno). Slovenija je nekakšna izjema, saj zaradi omejenih proračunskih sredstev – kot praktično edinega vira financiranja - po letu 1994 ostaja pri izhodiščnem obsegu državne gozdarske službe (povečanje je zanemarljivo), čeprav je bilo v izhodišču načrtovano večje število. Sprejeta sistemizacija ZGS tako ostaja, skupaj z razvojnimi potrebami, 11%-tno neizpolnjena.

4.3.3 Primerjava gostote vseh strokovno-tehničnih uslužbencev gozdarske službe (vseh gozdarskih organizacij)

4.3.3.1 Vsebinska primerljivost gozdarskih služb (po nalogah)

Vsebinska primerjava evropskih gozdarskih služb po nalogah oziroma dejavnostih (12 držav in dežel, 10 vrst nalog), ki jih po zakonu o gozdovih ali drugih zakonih opravljajo te službe, je prikazana v tabeli št. 3. Vsebinska primerljivost je namreč predpogoj za objektivnejše ocene številčnosti oziroma racionalnosti gozdarskih služb. Brez nje so primerjave številčnosti – le na ravni značilnosti posameznih organizacijskih sistemov - lahko le bolj ali manj informativne narave. Na podlagi primerjave po zastopanosti nalog lahko zaključimo, da pri večini držav in dežel ni razlik v vrsti oziroma številu glavnih nalog gozdarske službe. Za večino gozdarskih služb so namreč – kljub različnim oblikam organiziranosti – značilne vse glavne naloge in dejavnosti, ki so sicer običajne za srednjeevropsko gozdarsko tradicijo. Le-te so tako tudi okvirno številčno primerljive. Razlike najdemo le pri nekaterih državah in deželah in sicer v ne-zastopanosti nalog svetovanja (Hrvaška) in operativnega usmerjanja gospodarjenja v zasebnih gozdovih (v J-Tirolski, kjer obstaja le gozdarska inšpekcija, ter v Franciji, kjer ni revirne službe), upravljanja parkov (ki obstaja na Bavarskem, v Thüringenu, na Spodnjem Saškem in J-Tirolskem, pri drugih pa ne) ter lova (ki je vključen pri vseh, razen v Avstriji). Pri ostalih državah in deželah gre le za razlike v notranje-vsebinski strukturi posameznih nalog in dejavnosti (glej opise posameznih držav!), ki jih moramo pripisati posebnostim konkretnih organizacijskih sistemov.

V primeru Slovenije tako izstopajo zlasti posebnosti pri upravnih nalogah (npr. obstoj upravnega dovoljenja za sečnjo in obveznega odkazila v vseh gozdovih; podobno dovoljenje in odkazilo je med analiziranimi državami prisotno le na Hrvaškem); pri načrtovanju (tri ravni obveznega načrtovanja za vse gozdove in oblike lastništva; v drugih državah navadno gre le za regionalno in ti.i. obratovno načrtovanje; slednje je za zasebne gozdove največkrat neobvezno); pri intenzivnosti operativnega usmerjanja gospodarjenja v zasebnih gozdovih (naš standard usmerjanja je najzahtevnejši) ter po privatiziranosti gozdarskih izvajalskih dejavnosti (slednje v drugih državah večinoma niso v celoti privatizirane).

Objektivnejšo oceno racionalnosti skupnega obsega gozdarske službe v Sloveniji je zato mogoče izoblikovati v primerjavi z – po zastopanosti in vsebini nalog - najbolj sorodnimi tujimi organizacijskimi sistemi. Iz primerjave (tabela št. 3), v kateri upoštevamo tudi popolnost podatkov, izhaja, da je Slovenija glede na zastopanost glavnih nalog (ne tudi njihovih podrobnejših vsebin) – brez parkovno-upravljaljskih – še najbolj primerljiva z Avstrijo in nemškimi deželami, med njimi zlasti z Bavarsko, Baden-Württembergom in Porenjem-Pfalz. Ker je za objektivnejšo oceno kadrovske gostote na površino gozdov – poleg kolikor tolikšne organizacijske sorodnosti – pomembna tudi sorodnost lastniške strukture gozdov in naravnih danosti, v ožjo primerjavo lahko vključimo kvečjemu tri alpske organizacijske modele: Bavarsko, Avstrijo in J-Tirolsko (glej tudi poglavje 4.1!). Ob upoštevanju vseh ključnih kriterijev (popolnost in podobnost nalog, lastniška in posestna struktura, višina poseka, način gospodarjenja ter naravne danosti) pa nam končno kot najbolj primerljiva preostane Bavarska.

4.3.3.2 Primerjava na površino gozdov

Primerjava gostote vseh strokovno-tehničnih uslužbencev gozdarskih služb (na vseh nalogah, z izjemo parkovnega upravljanja) je izvedena na podlagi kazalnika gostote na 10.000 ha konkretne⁶⁰ ter skupne površine gozdov (tabela št. 4). Slednja vključuje tudi površine gozdov, ki s podatki⁶¹ ali pa tudi z gozdarsko službo, niso pokrite. Povprečna gostota vseh gozdarskih strokovno-tehničnih uslužbencev analiziranih evropskih organizacijskih sistemov na konkretno površino znaša **16.3**, na skupno pa **14.4** uslužbencev / 10.000 ha gozdov. V primerjavi s slovensko je ta gostota **2.4**-krat oziroma **2.1**-krat (!) višja. Na konkretno površino gozdov nobena (!) od primerjanih držav ali dežel nima nižje gostote od Slovenije, na skupno površino gozdov pa je nižja le (!) Francija, za katero je sicer značilna večinska gozdarska nepokritost zasebnega sektorja (nepokrite tri četrtine zasebnih gozdov). Če primerjamo le evropske države ali dežele s popolnimi ali vsaj pretežno popolnimi kadrovske podatki (skupaj 9), je povprečna gostota uslužbencev še nekoliko večja – znaša 15.3 / 10.000 ha vseh gozdov - kar je 2.2-krat več kot v Sloveniji.

Če v primerjavo vključimo le gozdno-lastniško ter po naravnih razmerah, Sloveniji najbolj sorodne Avstrijo, Bavarsko in J-Tirolsko, ki imajo povprečno **10.6** gozdarskih uslužbencev / 10.000 ha (konkretne ali skupne) površine gozdov, je njihova povprečna gostota **57%** (!) višja od slovenske. Individualna primerjava z Bavarsko, ki ima 55% zasebnih gozdov, povprečno zasebno gozdno posest veliko 2.7 ha, podobne naravne razmere, bruto posek dvakrat večji, teritorialne pristojnosti gozdarske službe pa podobne (za vse gozdove), pa kaže, da gostota kadra na površino gozdov v Sloveniji dosega **61%** bavarske gostote.

---

⁶⁰ V primeru, ko ni podatkov za vse gozdarske organizacije ali ko gozdarske organizacije ne »upravljajo« z gozdovi na celotni površini.

⁶¹ V primeru, ko ni podatkov o zastopanosti gozdarske službe za celotno površino gozdov, ta kazalnik predstavlja najmanjšo gostoto.

Slovenija ima torej glede na površino gozdov po številčnosti bistveno racionalnejšo gozdarsko službo – tako glede na povprečje, kakor tudi na posamezne, najbolj primerljive evropske države in dežele.

4.3.3.3 Primerjava na skupni letni posek

Pri primerjavah gostote gozdarske službe glede na višino poseka je potrebno upoštevati zlasti dejstvo, da je v Sloveniji obvezna individualna izbira (in označevanje) drevja za posek, zaradi katere sta obseg in zahtevnost dela revirnih gozdarjev pri isti višini možnega poseka bistveno večja kot v večini drugih držav in dežel. V večini evropskih držav, zlasti v zasebnih gozdovih, kjer odkazila ni, gre torej za bistveno manjšo zahtevnost.

Primerjava gostote vseh strokovno-tehničnih uslužbencev (vseh gozdarskih organizacij) na skupni bruto posek v vseh gozdovih (tabela št. 4) kaže, da povprečna gostota uslužbencev vseh analiziranih evropskih organizacijskih modelov (12) znaša **4.1** uslužbencev / 10.000 m³ skupnega bruto poseka. To je za **37%** (!) več kot v Sloveniji s primerljivo gostoto **3.0** uslužbencev / 10.000 m³ dejanskega poseka. Od Slovenije nižjo gostoto izkazuje pet držav oziroma dežel (od tega dve z nepopolnimi podatki). Če primerjamo le evropske države in dežele s popolnimi ali vsaj pretežno popolnimi kadrovske podatki (9), se povprečna gostota poviša na **4.4** uslužbenec / 10.000 m³, kar je za **48%** več kot v Sloveniji. Povprečje najbolj primerljivih - Avstrije, Bavarske in J-Tirolske – katerih gostota gozdarskih uslužbencev znaša **4.3** / 10.000 m³ celotnega poseka, pa daje **44%** večjo kadrovske gostoto kot v Sloveniji. Individualna primerjava z najbolj primerljivim posameznim organizacijskim modelom – bavarsko deželno gozdno upravo - ki ima gostoto **2.4** gozdarskih uslužbencev / 10.000 m³ bruto poseka, pa kaže, da slovenska gostota, če jo izrazimo na dejanski posek, dosega le **82%** (!) bavarske. Če pa bi za osnovo uporabili višji - možni - posek (3.2 ali 3.6 m³/ha po predlogu načrtov GGE in načrtov GGO), bi bila bavarska gostota **13%** oziroma **29%** večja od slovenske (glej tudi tabelo št. 5).

Slovenija ima torej tudi glede na dejanski posek po obsegu precej racionalnejšo gozdarsko službo od povprečja (primerljivih) evropskih držav oziroma dežel, kljub temu da gre za individualno izbiro vsega drevja za posek in s tem povezanima večjim obsegom in zahtevnostjo dela. V primeru povečanja poseka do višine možnega poseka v načrtih gospodarskih enot pa bi gozdarska služba v Sloveniji postala številčno racionalnejša tudi glede na najbolj primerljivo, in sicer racionalizirano, bavarsko gozdarsko službo (dosegla bi **88%** njenega obsega).

4.3.3.4 Primerjava na skupno število lastnikov gozdov

Primerjava gostote vseh strokovno-tehničnih uslužbencev (vseh gozdarskih organizacij) na skupno število lastnikov gozdov (tabela št. 4) kaže, da povprečna gostota uslužbencev analiziranih evropskih organizacijskih modelov (8) znaša **161** uslužbencev / 10.000 lastnikov gozdov, kar je **6.0**-krat (!) več kot v Sloveniji. Pri nas namreč znaša le **27** uslužbencev /

10.000 lastnikov gozdov, tako da nobena od držav in dežel nima nižje gostote. Primerjava s povprečjem lastniško najbolj primerljivih: Avstrije, Bavarske in J-Tirolske, katerih gostota znaša **141** gozdarskih uslužbencev / 10.000 lastnikov gozdov, pa kaže na **5.3**-krat višjo kadrovske gostoto od slovenske. Individualna primerjava z Bavarsko, katere število gozdarskih uslužbencev znaša **55** / 10.000 lastnikov gozdov, pa ob isti povprečni velikosti gozdnih posesti kaže, da naša gostota dosega le **50%** bavarske gostote.

Slovenija ima torej tudi glede na število lastnikov gozdov po obsegu daleč racionalnejšo gozdarsko službo – tako glede na povprečje, kakor tudi posamezne evropskih države in dežele.

4.3.4 Primerjava števila uslužbencev sektorja za gozdarstvo in lovstvo v resornem ministrstvu (MKGP)

Uslužbenci gozdarsko-lovskih sektorjev na pristojnih ministrstvih predstavljajo vrhovno gozdarsko-lovsko oblast, zato je primeren kadrovske obseg le-teh ključni dejavnik uspešnosti vsake organizacije gozdarstva. Glede na to, da so njihove naloge po državah – ne glede na površino gozdov – bolj ali manj podobne, je kadrovske obseg gozdarskih sektorjev mogoče med seboj primerjati tudi v absolutnih vrednostih. Primerjava evropskih držav in dežel (tabela št. 6) kaže, da povprečno število uslužbencev vrhovne gozdarske oblasti znaša **35**, giblje pa se od 7 (J-Tirolska) do 89 (Bavarska). Tesne korelacije s površinami gozdov po državah ali deželah ni. V relativnem smislu gre za povprečno **1.6%** (najmanj 0.4%, največ 3.5%) vseh gozdarskih uslužbencev.

Slovensko število uslužbencev je skoraj **6**-krat (!) nižje od povprečja v absolutnem ter **2**-krat (!) v relativnem smislu - glede na skupni obseg gozdarske službe. Slovenija ima tako med primerjanimi evropskimi državami / deželami najslabše kapacitiran ministrski gozdarski sektor. Boljša je celo mala regija J-Tirolska, ki primerjalno pokriva le dobro četrtino obsega slovenskih gozdov. Nujna je torej bistvena kadrovske okrepitev gozdarskega sektorja ministrstva (najmanj podvojitve), vsaj po vzoru najbolj skromno kapacitiranih ministrstev primerljivih evropskih držav ali dežel, sicer uspešno »upravljanje« gozdarstva na najvišji ravni ne bo zagotovljeno.

4.3.5 Primerjava obsega razvojno-raziskovalnega dela, ki ga financira resorno ministrstvo (MKGP)

Precej razvojno-raziskovalnih vsebin v gozdarstvu je mednarodno podobnih in za države celo obveznih (zaradi sprejetih konvencij in resolucij), obstajajo pa seveda tudi specifične vsebine, odvisne od posameznih držav. Primerjave so zato zanimive tako v absolutnem kot tudi v relativnem smislu. Primerjava evropskih držav ali dežel, pri katerih so tovrstni podatki dostopni (tabela št. 6), kaže, da povprečno število raziskovalcev, ki jih (neposredno ali posredno) financirajo⁶² ministrstva, pristojna za gozdarstvo, znaša **113**, giblje pa se od 20

⁶² Gre za izvajanje natančno določenih programov in nalog.

(Hrvaška) do 208 (Češka). Tesne povezave s površinami gozdov po državah in deželah tudi v tem primeru ni. V relativnem smislu gre za povprečno **5%** (najmanj 0.5%, največ 9.4%) vseh gozdarskih uslužbencev.

Slovensko število raziskovalcev - vključno z razvojnimi delavci na JGS - je torej za več kot **5-**krat (!) manjše od povprečja evropskih držav v absolutnem ter skoraj **2-**krat (!) v relativnem smislu. Slovenija tako – ob Hrvaški – vzdržuje najnižji obseg gozdarskega razvojno-raziskovalnega dela. Tudi razvojno-raziskovalna sredstva MKGP bi bilo zato nujno potrebno najmanj podvojiti, sicer gozdarstvo še naprej ne bo moglo uspešno zagotavljati svojih mednarodnih in domačih zavez, niti svojih osnovnih razvojnih potreb.

4.3.6 Primerjava gostote strokovno-tehničnih uslužbencev Zavoda za gozdove Slovenije

4.3.6.1 Vsebinska primerljivost ZGS (po nalogah)

Vsebinska primerjava osrednjih evropskih državnih gozdarskih organizacij po nalogah (7 držav in dežel, 8 vrst nalog), ki jih po zakonu o gozdovih ali drugih zakonih opravljajo te službe, je prikazana v tabeli št. 7. Primerjava kaže, da bi bil ZGS vsebinsko najbolj primerljiv z nemškimi deželami, seveda če bi ga »dopolnili« z gozdarsko inšpekcijo ter gozdarskimi uslužbenci SKZGRS, obenem pa pri treh nemških deželah odvzeli uslužbence na upravljanju parkov. Glede na češki LČR je neposredno primerljivost z ZGS skoraj nemogoče doseči, ker le-ta ne opravlja upravnih nalog in načrtovanja. V primeru hrvaškega JP-HŠ bi bila primerljivost dosežena, če bi ZGS-ju dodali naloge gospodarjenja z državnimi gozdovi in odvzeli naloge svetovanja, v primeru poljskega LPW-ja pa, če bi ZGS-ju dodali naloge gospodarjenja z državnimi gozdovi ter odšteli naloge načrtovanja (kar je zaradi prepletenosti skoraj nemogoče).

Na podlagi primerjav po nalogah torej lahko zaključimo, da je »razširjen« ZGS vsebinsko najbolj primerljiv z gozdnimi upravami nemških dežel. Če upoštevamo tudi teritorialne pristojnosti - na celotni površini gozdov - pa je najbolj primerljiva med njimi ponovno bavarska deželna gozdna uprava.

ZGS kot celota z evropskimi gozdarskimi organizacijami oziroma službami zasebnega sektorja vsebinsko ni primerljiv, saj gre pri slednjih običajno le za (lastno) revirno službo (popolni podatki s površinami le za Avstrijo in Porenje-Pfalz), v primeru zbornične organiziranosti pa lahko tudi za nekatere oblastvene naloge na tej ravni (primer zbornice v Spodnji Saški). Vse druge naloge običajno zagotavlja državna gozdarska služba. Ker gre le za nekaj takšnih organizacij, širša izbira primerljivih ni mogoča. Ustrezna raven za primerjavo gostote kadra s strani ZGS bi v teh primerih bila raven krajevne enote in revirja.

4.3.6.2 Primerjava z evropskimi državnimi organizacijami (na površino gozdov)

Primerjava številčnega stanja strokovno-tehničnih uslužbencev ZGS z osrednjimi gozdarskimi organizacijami evropskih držav (tabela št. 7) je prikazana s kazalnikom števila uslužbencev na 10.000 ha konkretne površine gozdov, za katere organizacija operativno skrbi⁶³ oziroma jih upravlja ter celotne površine gozdov. V primerjavo so vključene naslednje gozdarske organizacije: češki LČR, štiri nemške deželne LFV (Bavarska, Hessen, Porenje-Pfalz in Thüringen), hrvaško JP-HŠ ter poljski LPW. Ostale so zaradi vsebinskih⁶⁴ razlogov ali pa manjkajočih podatkov izpuščene. Zaradi primerljivosti je ZGS »razširjen« z uslužbenci inšpekcije in SKZGRS, pri evropskih pa je odšteto osebje na nalogah upravljanja parkov.

Gostota strokovno-tehničnih gozdarskih uslužbencev v analiziranih osrednjih sedmih evropskih operativnih gozdarskih organizacijah (Tabela št. 7) se na konkretno površino gozdov giblje med 10.1 (Bavarska LFV) in 20.7 (Hrvaška) na 10.000 ha. Znotraj nemških dežel so te razlike le nekaj manjše (do 19.2 v Hessnu). Skupno povprečje sedmih analiziranih evropskih operativnih gozdarskih organizacij znaša **17.7** uslužbencev / 10.000 ha konkretne površine gozdov. Nemško povprečje (štirih dežel) pa je **16.7**. Povprečna gostota strokovno-tehničnih uslužbencev »razširjenega« ZGS, ki znaša **6.6** / 10.000 ha gozdov, tako dosega le **37%** evropskega (38% nemškega) povprečja na konkretno površino gozdov.

Če število uslužbencev izrazimo na površino vseh gozdov, le-ta dosega **45%** povprečja (velikosti) evropskih gozdarskih organizacij. Relativni obseg analiziranih osrednjih evropskih gozdarskih organizacij je torej na »upravljano« površino povprečno **2.6-krat (!)**, na celotno površino gozdov pa **2.2-krat (!)** večji od obsega ZGS. Relativne velikosti posameznih evropskih gozdarskih organizacij pa so od 1.5 do 3.2-krat (na konkretno površino) oziroma od 1.4 do 2.8-krat (na celotno površino) višje. Tako je npr. najbolj podobna in številčno med njimi najracionalnejša bavarska LFV operativa po gostoti na skupno površino gozdov **54%** (!) večja od ZGS.

ZGS je torej kadrovsko bistveno racionalnejši od analiziranih operativnih evropskih gozdarskih služb. Glede na primerljivo večjo intenzivnost nalog gozdarske službe v vseh gozdovih, zlasti zaradi individualne izbire drevja za posek, je pravzaprav glede na te evropske normative zelo vprašljivo, kako - in ali - ZGS z zakonom mu naložene naloge sploh lahko izvaja. Iz evropske perspektive bi bila zato - namesto običajnega zmanjševanja - priporočljiva čim prejšnja dopolnitev kadrovskega obsega ZGS, vsaj do ravni sprejete sistemizacije (iz leta 1994), za katero prav tako velja, da je zelo racionalna (7.6 uslužbencev na 10.000 ha).

---

⁶³ Gre za operativno usmerjanje razvoja gozdov, vključujoč revirno raven.

⁶⁴ Avstrijska in južno-tirolska gozdna uprava ter madžarska ustanova za gozdove nimajo operativnega usmerjanja razvoja gozdov na revirni ravni (gre le za gozdarsko inšpekcijo, območno načrtovanje in splošno svetovanje), francoski gozdni »urad« (ONF) pa ima pristojnosti le v javnih gozdovih, zato kot organizacije z ZGS niso primerljive.

4.3.6.3 Primerjava z evropskimi zasebnimi organizacijami (na površino gozdov)

Ločenih podatkov o številu kadra v zasebnih gozdovih po državah seveda ni veliko, malo pa je tudi med njimi kolikor toliko popolnih. Število gozdarskih uslužbencev v analiziranih evropskih zborničnih (v Avstriji in Spodnji Saški) ali nanje vezanih organizacijah (v Franciji) je v primeru zbornic, ki opravljajo le splošne svetovalne in podporne naloge (brez revirne službe), na površino gozdov zelo majhno. Znaša le **0.5** gozdarskih uslužbencev / 10.000 ha razdrobljenih zasebnih gozdov (< 200 ha) v Avstriji ali **0.6** / 10.000 ha zasebnih gozdov v Franciji (glej osnovne podatke pri državah).

Gostota operativne zbornične gozdarske službe (v gozdnih uradih in revirjih) – takšna služba je značilna za Spodnjo Saško (glej osnovne podatke!) – je precej večja in znaša **5.9** uslužbencev / 10.000 ha gozdov - vendar pa je vseeno nekajkrat pod gostoto državne gozdarske službe. V primerjavi z ZGS, ki ima na primerljivi ravni (krajevnih enot in revirjev) **4.3** gozdarje / 10.000 ha gozdov, pa je ta zbornična gostota vseeno za **32%** (!) višja.

Za gostoto lastnega gozdarskega osebja (nameščencev) večjih zasebnih gozdnih obratov, ki so po definiciji racionalnejši, razpolagamo le za Avstrijo (velikost obratov nad 500⁶⁵ ha). Skupno število zasebnih nameščencev (glej osnovne podatke!) v teh obratih⁶⁶ na konkretno površino gozdov (velikosti >200 ha) znaša najmanj **13.8** / 10.000 ha gozdov. Ločeno izkazan podatek⁶⁷ za lastno gozdarsko službo (z znano konkretno površino zasebnih gozdov) ima tudi dežela Porenje-Pfalz (glej osnovne podatke!), kjer znaša gostota zasebnih gozdarjev **14.1** / 10.000 ha gozdov.

Glede na primerljivo raven pri ZGS (raven krajevnih enot in revirjev) je torej gostota tega lastnega osebja, ki sicer opravlja tudi obratovno-tehnične naloge, nad **3**-krat (!) višja. ZGS je torej na primerljivi teritorialni ravni (krajevne enote in revirja) kadrovsko racionalnejši tudi od zasebnih gozdarskih služb analiziranih evropskih držav in dežel, tako lastnih kot tudi operativnih zborničnih. Relativna velikost samih zbornic, ki opravljajo samo splošno svetovalno vlogo - pa je seveda bistveno (nad 10-krat) manjša.

4.3.6.4 Primerjava teritorialne organiziranosti Zavoda za gozdove Slovenije

Primerjava teritorialne organiziranosti (števila in velikosti teritorialnih enot) ZGS z osrednjimi državnimi gozdarskimi organizacijami evropskih držav je prikazana v tabeli št. 8 (7 evropskih organizacij). Za razliko od primerjave številčnosti ZGS je v to primerjavo dodatno vključena LFV Baden-Württemberg, izključena pa LFV Porenje-Pfalz, ker tovrstni podatki zanje ne obstajajo.

Primerjava kaže, da je tri-stopenjska organiziranost ZGS (centralna, območna in lokalna raven) podobna češki, hrvaški in poljski; pri slednji seveda gre za bistveno večje regije. V Nemčiji je regionalna raven pravzaprav deželna, znotraj dežel pa gre – kljub površinam, ki

⁶⁵ Površina za izračun gostote je vzeta za širšo kategorijo nad 200 ha (skupaj 770.500 ha), tako da je dejanska gostota nameščencev pri obratih nad 500 ha še večja.

⁶⁶ Zanimivo je, da ima racionalizirano državno podjetje ÖBF precej manjšo gostoto nameščencev od zasebnih obratov (6.2 gozdarja / 10.000 ha).

⁶⁷ Skupaj 55 nameščencev na 39.000 ha gozdov.

primerljivo sicer lahko zajemajo polovico ali več slovenskih gozdov - le za eno ali nekaj (!) gozdnih direktij. Prave (pod)regionalne delitve torej v nemških deželah ni. Gozdne uprave so neposredno decentralizirane na gozdne urade in revirje. Teritorialna organiziranost ZGS se torej od nemških dežel bistveno razlikuje.

Na ravni lokalnih enot (nemškega gozdnega urada, češke, hrvaške ali poljske gozdne uprave ali krajevne enote pri ZGS) med državami ni tako velikih razlik. Velikost krajevne enote ZGS je blizu evropskemu povprečju. Površine gozdnih revirjev so pri ZGS precej večje od povprečja analiziranih evropskih gozdarskih organizacij. Glede na to, da sta pri dveh tranzicijskih državah poleg revirnega vodje zaposlena še eden (Poljska) do dva pomočnika (Hrvaška), je dejansko ta razlika še večja. Sicer pa je po velikosti slovenskemu najbližji revir bavarske LFV, njihov gozdni urad pa večji od naše krajevne enote.

Kazalnik deleža strokovno-tehničnih uslužbencev na operativni ravni (lokalne enote in revirja) kaže, da imajo analizirani evropski organizacijski modeli, na operativni ravni precej večji delež uslužbencev (tabela št. 9) – v povprečju **87%**, pri nas pa le **71%**. Vse evropske gozdarske organizacije, razen hrvaškega JP-HŠ, imajo ta delež višji (!). Pri ZGS torej – ob večjem številu območnih enot – izstopa prevelik delež strokovno-tehničnih delavcev na območni ravni, na lokalni (krajevna enota in revir) pa je posledično premajhen.

Teritorialna organiziranost ZGS se torej precej razlikuje od nemških (predvsem v območni ravni), podobna pa je tri-stopenjskim teritorialno-organizacijskim modelom analiziranih tranzicijskih držav. Kadrovska decentraliziranost ZGS (na operativno raven) je najmanjša med analiziranimi evropskimi organizacijami, kar je posledica prevelikega (!) števila območij. Površina našega revirja je po drugi strani največja med primerjanimi modeli (na enega gozdarja), k čemer do določene mere doprinese povezanost gozdnogospodarskega in gojitvenega načrtovanja, sorazmerno pa tudi dejstvo, da ZGS ne gospodari z državnimi gozdovi. Kljub temu lahko ugotovimo, da je površina naših revirjev – kot eden izmed kazalnikov operativne učinkovitosti organizacij gozdarskih služb – prevelika. V okviru (morebitne) notranje-organizacijske reforme ZGS bi bilo zato priporočljivo teritorialno organiziranost, zlasti območno raven, prilagoditi.

4.3.7 Glavne ugotovitve in priporočila v zvezi z obsegom gozdarske službe v Sloveniji

Glavne ugotovitve na podlagi primerjave številčnosti naše gozdarske službe s službami evropskih držav in dežel, zlasti tistih, ki so vsebinsko najbolj primerljive, so naslednje:

- V evropskih gozdarskih organizacijskih sistemih močno prevladuje gozdarska služba javnega (zlasti državnega) sektorja, ne glede na površinski delež zasebnih gozdov. Javna skrb za vse gozdove - preko gozdarske službe - je tako v analiziranih evropskih državah in deželah, tako kot v Sloveniji, prevladujoča.
- Kadrovski obseg Zavoda za gozdove Slovenije, ki sicer predstavlja 92% vsega državno-gozdarskega kadra pri nas, je bistveno manjši od (povprečja ali posameznih) evropskih državnih gozdarskih organizacij. ZGS (z dodatkom uslužbencev inšpekcije in SKZGRS) tako dosega le 42% povprečne površinske gostote gozdarskih služb najbolj primerljivih nemških deželnih gozdnih uprav. Najracionalnejša med njimi - bavarska gozdna uprava –

ima 53% večjo tovrstno kadrovske gostoto od ZGS. ZGS je na primerljivi ravni (krajevne enote in revirja) kadrovske racionalnejši celo od zasebnih gozdarskih služb analiziranih evropskih držav in dežel, tako lastnih kot tudi zborničnih. Velikost tistih zbornic, ki nimajo operativne gozdarske službe, pa seveda je bistveno (nad 10-krat) manjša. Na podlagi evropskih standardov bi bila zato - namesto običajnega zmanjševanja – priporočljiva čim prejšnja dopolnitev kadrovskega obsega ZGS, vsaj do ravni sprejete sistemizacije (iz leta 1994).

- Delež operativnega gozdarskega kadra na ravni krajevnih enot in revirjev pri ZGS je najmanjši med analiziranimi evropskimi organizacijami (71%), kar je posledica prevelikega števila območnih enot, saj je centralna raven kadrovske preskromna. Po drugi strani je površina gozdnih revirjev – kot enega izmed kazalnikov operativne učinkovitosti organizacij gozdarskih služb – prevelika. V okviru morebitne notranje-organizacijske reforme ZGS bi bilo zato priporočljivo teritorialno organiziranost bolj približati strukturam sodobno reformiranih evropskih gozdarskih organizacij. Del gozdarskega kadra bi bilo pri tem potrebno prenesti iz regionalnih (kar pomeni redukcijo števila območnih enot) na lokalne ravni, s čimer naj bi se povečala tudi operativna učinkovitost ZGS, manjši del pa tudi pa na (okrepljeno) centralno raven. Ob takšni decentralizaciji je namreč – upošteva je nemške izkušnje – zelo pomembno, da je centralna raven ustrezno kapacitirana.
- Število uslužbencev najvišje gozdarske oblasti pri pristojnih ministrstvih je povsod razmeroma majhno, vendar pa je kapacitiranost slovenske gozdarske oblasti daleč pod povprečjem (absolutno skoraj 6-krat, relativno pa 2-krat). Tako gotovo ne dosega niti kritične mase za opravljanje svojih temeljnih nalog. Nujno je torej bistvena kadrovska okrepitev gozdarskega sektorja ministrstva (najmanj podvojitve), vsaj po vzoru najbolj skromno kapacitiranih ministrstev primerljivih evropskih držav ali dežel.
- Tudi število razvojno-raziskovalnih delavcev oziroma FTE, ki jih za opravljanje gozdarske razvojno-raziskovalne dejavnosti financira MKGP, je pri nas bistveno premajhno (absolutno povprečje evropskih držav je najmanj 5-krat, relativno pa skoraj 2-krat višje). Tudi razvojno-raziskovalna sredstva MKGP bi bilo zato nujno najmanj podvojiti, sicer gozdarstvo ne bo moglo uspešno zagotavljati svojih mednarodnih in domačih zavez, niti svojih razvojnih potreb.
- Obseg celotne gozdarske službe v Sloveniji (brez administrativnih uslužbencev), v katerega smo zaradi primerljivosti, poleg javne gozdarske službe vključili tudi uslužbenca gozdarske oblasti in inšpekcije, gozdarskega razvojno-raziskovalnega dela ter (državne) gozdnogospodarske in lovske dejavnosti, je tako na skupno površino gozdov, kakor tudi na skupni letni posek, zlasti pa na skupno število lastnikov gozdov, bistveno manjši od povprečja (analiziranih in med njimi najbolj primerljivih) evropskih gozdarskih služb. Obseg slovenske gozdarske službe je po površini, možnem poseku (razen dejanskega) in številu lastnikov gozdov manjši tudi v primerjavi z najbolj primerljivo Bavarsko, ki sicer spada med najbolj racionalne (reformirane) evropske gozdarske organizacije.

Gozdarska služba v Sloveniji in s tem javna uprava na področju gozdarstva je torej kadrovske precej skromnejša in racionalnejša od primerljivih evropskih gozdarskih služb. Namesto njenega zmanjševanja bi bila – ob upoštevanju vsaj minimalnih srednjeevropskih standardov - pravzaprav potrebna njena okrepitev.

Tabela št. 2: Površina gozdov, lastniška in posestna struktura ter višina letnega brutnega poseka v evropskih državah in deželah s primerjavo stanja v Sloveniji

Države / dežele	Kazalniki stanja gozdov in gospodarjenja										Opombe
	Površina ¹ gozdov		Posestna struktura		Letni posek ²				Zasebni (m ³ /ha)		
	Skupna (v 000 ha)	% zasebnih	Število lastnikov	Povprečna ² posest (ha)	Skupni (v 000 m ³)	Skupni (m ³ /ha)	Skupni (m ³ /ha)				
1. Avstrija	3 924	80.4	171 400	18.4	19 522	5.0	<5.0	Stanje 2001; površina po katastru = 10% nižja; v zasebni gozdovih posek nižji kot v javnih			
2. Češka	2 634	23.0	150 000	4.0	15 271	5.8	<5.8	Stanje 2001; posek je zasebnih gozdovih posek nižji kot v javnih			
3. Francija	15 220	70.1	1 301 000	8.2	60 174	4.0	4.1	Stanje 1999 (površine), 1996 (posek po TBFRA 2000)			
4. Hrvaška	2 485	18.5	?	?	5 354	2.2	0.7	Stanje 2001 (površine); posek kot večletno povprečje			
5. I – Južna Tirolska	311	69.0	21 300	10.1	461	1.5	1.5	Stanje 2001, posek kot večletno povprečje			
6. N – Baden-Württemberg	1 350	37.0	221 000	2.3	10 111	7.5	5.0	Stanje 1999 (površine), 1996-1999 (posek)			
7. N – Bavarska	2 462	55.0	501 000	2.7	11 216	4.6	3.3	Stanje 2000 (površine), 1996-1999 (posek)			
8. N – Hessen	895	25.3	?	?	5 278	6.7	3.1	Stanje 2000 (površine); 1996-1999 (posek)			
9. N – Porenje-Pfalz	803	24.3	332 000	0.6	3 537	4.4	3.1	Stanje 2001 (površine), 1996-1999 (posek)			
10. N – Spodnja Saška	1 020	46.3	46 000	11.4	3 932	3.9	2.8	Stanje 2001 (površine), 1996-1999 (posek)			
11. N – Thüringen	513	35.9	?	?	1 638	3.2	1.6	Stanje 2000 (površine) + 1996-1999 (posek)			
12. Poljska	8 865	17.2	843.800	1.8	30 532	3.4	1.0	Stanje 2001 (površine) + 1995 (posek po TBFRA 2000)			
13. Slovenija	1 143	69.0	290 000	2.7	2 614	2.3	< 2.3	Stanje 2001, prikazan dejanski posek; število lastnikov vzeto kot v TBFRA 2000			
					3 608	3.2	< 3.2	Stanje 2002; prikazan možni posek po načrtih GGE (za leto 2002)			

Opomba:

- 1) Vzete so površine gozdov in gozdnih zemljišč (sicer problem različnosti definicij).
- 2) Povprečna posest je izračunana (na podlagi podatka o številu lastnikov in površine zasebnih gozdov), zato se lahko nekoliko razlikuje od navedb v osnovnih virih.
- 3) Višina letnega poseka je podana oziroma preračunana v primerljivo bruto maso (s skorjo). V primerih, kjer se je posek podajal po drugačni metodologiji, smo ga z uporabo ustreznih koeficientov (po drevesnih vrstah ali skupnih) preračunali v primerljivo bruto maso. Pri nemških deželah smo tako osnovne vrednosti neto sečne mase brez skorje povečali s faktorjem 1.23 – 1.25 (na podlagi koeficientov po drevesnih vrstah). Pri ostalih smo koristili koeficiente, navedene v FAO TBFRA (2000).

Tabela št. 3: Stanje in trendi števila strokovno-tehničnih uslužbencev gozdarskih služb evropskih držav in dežel ter Slovenije – glede na sektor lastništva organizacij in skupno, s prikazom zastopanosti nalog ter podatkov po nalogah

Države / dežele	Število strokovno-tehničnih uslužbencev										Zastopanost nalog in podatkov ¹								Opombe
	Javne		Zasebne		Skupaj Število	Trend ² ± (%/leto)	OBL	RRD	INŠ	UPR	NAČ	SVE (Z)	OPU (Z)	GOS (J)	LOV	UNP			
	Število	%	Število	%															
1. Avstrija	1 843	60.2	1 219	39.8	3 062	- (1.5)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Stanje 2000; trend vseh gozdarskih uslužbencev za obdobje 1991-2000		
2. Češka	3 593	?	?	?	3 593	- (3.1)	+	+	+	+	±	±	±	+	+	+	Stanje 2001; ni ~10% javnega + službe zasebnega sektorja; trend za LCR za 1997-2001		
3. Francija	5 606	96.6	196	3.4	5 802	- (1.2)	+	÷	+	+	±	±	±	+	+	+	Stanje 1999; manjka združna in lastna zasebna služba; trend = plan za ONF (2001-2006)		
4. Hrvaška	4 195	100.0	0	0	4 195	+ (0.5)	+	+	+	+	+	±	±	+	+	+	Stanje 2000; ? službe v zasebnih obratih; plan 43% zmanjšanja kadra (2003-2007)		
5. I – Južna Tirolska	412	?	?	?	412	- (?)	+	÷	+	+	+	+	+	±	+	+	Stanje 2002; ? službe v zasebnih obratih; kadrovska reforma izpeljana (1995-2000)		
6. N – Baden-Württemberg	2 428	99.3	18	0.7	2 446	- (1.5)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Stanje 2001; trend = plan redukcije števila uslužbencev LFV (1993-2002)		
7. N – Bavarska	2 740	98.2	50	1.8	2 790	- (1.0)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Stanje 2002 (sistemizacija); trend za LFV za 1993-2002		
8. N – Hessen	1 957	?	?	?	1 957	- (?)	+	+	+	+	+	±	±	+	+	+	Stanje 2001; manjka služba za ~12% gozdov (zlasti zasebnih); trend LFV do leta 2001		
9. N – Porenje-Pfalz	1 473	96.4	55	3.6	1 528	- (1.6)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Stanje 2000; trend za LFV za 1995-2000		
10. N – Spodnja Saška	984	83.5	298	16.5	1 282	- (4.9)	+	+	+	+	+	±	±	+	+	+	Stanje 2001 (LFV) in (LWK); trend za LFV za 1997-2001		
11. N – Thüringen	949	?	?	?	949	- (1.0)	+	+	+	+	+	±	±	+	+	+	Stanje 2000; manjka lastna zasebna služba; trend za LFV za 1996-2000		
12. Poljska	16 249	?	?	?	16 249	+ (1.4)	+	÷	+	+	+	±	±	+	+	+	Stanje 2001; manjkajo podatki za ~20% zasebnih gozdov; trend za LPW za 1997-2001		
Povprečno		89.6			10.4	- (1.4)													
13. Slovenija	776	99.9	1	0.1	777	-(0.5)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	Trend za obdobje 1997-2002		

Opomba:

- OBL = naloge gozdarske oblasti, RRD = razvojno-raziskovalne naloge, INŠ = inšpekcijske naloge, UPR = upravne naloge, NAČ = gozdarsko načrtovanje, SVE = svetovanje (zasebni gozdovi), OPU = operativno usmerjanje razvoja zasebnih gozdov (z revirno službo), GOS = gospodarjenje z javnimi gozdovi, LOV = lov, UNP = upravljanje nacionalnih parkov. Označene so naloge, za katere podatki obstajajo (+), deloma obstajajo (±) ali ne obstajajo (÷). Naloge, ki niso sestavni del državne / deželne gozdarske organizacije so označene z (x).
- Trend števila uslužbencev je običajno povzet po največji gozdarski organizaciji (npr. LFV v nemških deželah); največkrat gre za dejanski trend, izjemoma tudi plan.

Tabela št. 4: Gostota vseh strokovno-tehničnih uslužbencev gozdarskih služb evropskih držav (brez upravljanja parkov) na površino gozdov, na skupni letni posek ter na skupno število lastnikov gozdov, s primerjavo stanja v Sloveniji

Države / dežele	Gostota vseh strokovno-tehničnih uslužbencev										Opombe
	Na konkretno ¹ površino		Na skupno površino		Na skupni posek ²		Na število lastnikov				
	N / 10.000 ha	IND (SLO=100)	N / 10.000 ha	IND (SLO=100)	N / 10.000 m ³	IND (SLO=100)	N / 10.000 lastnikov	IND (SLO=100)			
1. Avstrija	7.80	115	7.80	115	1.57	53	178.6	667	Podatki popolni (za osnovo vzeti večji bruto posek iz inventure 1992-1996).		
2. Češka	17.72	261	13.64	201	2.35	79	239.5	894	Podatki na konkretno in skupno površino nepopolni		
3. Francija	7.34	108	3.81	56	0.96	32	÷	÷	Podatki na skupno površino nepopolni; gostota na število lastnikov ni podana, ker ONF skrbi le za JG		
4. Hrvaška	21.07	310	16.89	249	7.84	264	?	?	Podatki popolni		
5. I – Južna Tirolska	13.02	192	13.02	192	8.79	296	190.1	710	Podatki na skupno površino ~ popolni; brez UNP		
6. N – Baden-Württemberg	18.12	266	18.12	267	2.42	81	110.7	413	Podatki popolni		
7. N – Bavarska	11.10	163	11.10	163	2.44	82	54.6	204	Podatki popolni; brez UNP		
8. N – Hessen	25.93	381	22.72	334	3.71	125	?	?	Podatki na skupno površino ~ popolni		
9. N – Porenje-Pfalz	17.69	260	17.69	260	4.32	145	46.0	172	Podatki popolni		
10. N – Spodnja Saška	13.02	192	11.59	171	3.20	108	273.5	1021	Podatki na skupno površino ~ popolni; brez UNP		
11. N – Thüringen	23.28	342	17.43	256	5.76	194	?	?	Podatki popolni le za površino LFV gozdov; brez UNP		
12. Poljska	18.98	279	18.33	270	5.32	179	192.6	719	Podatki na skupno površino ~ popolni		
Povprečno I	16.26	239	14.35	211	4.06	137	160.7	600	Vse države / dežele		
Povprečno II³	16.30	240	15.25	224	4.40	148	149.4	558	Številčno ~ popolne države / dežele		
Povprečno III⁴	10.64	157	10.64	157	4.26	144	141.1	527	Številčno ~ popolne in najbolj podobne		
13. Slovenija	6.80	100	6.80	100	2.97	100	26.8	100	Podatki popolni; za osnovo vzeti dejanski posek (2001)		

Opomba:

- 1) Konkretna površina predstavlja površino gozdov, za katero skrbijo gozdarske službe (v primeru, da ne za skupno) oziroma na katero se nanašajo podatki o zastopanosti službe.
- 2) Osnova za izračun je skupna bruto masa (z lubjem).
- 3) Povprečje I predstavlja povprečje vseh držav ali dežel (skupaj 12 v primeru gostot na površino ali posek; skupaj 8 v primeru gostot na število lastnikov).
- 4) Povprečje II predstavlja povprečje držav ali dežel s ~ popolnimi kadrovskimi podatki (skupaj 9 v primeru gostot na površino ali posek; skupaj 7 v primeru gostot na število lastnikov).
- 5) Povprečje III predstavlja povprečje treh – izmed analiziranih – Sloveniji najbolj primerljivih alpskih držav oziroma dežel (Avstrija, Bavarska, J-Tirolska).

Tabela št. 5: Medsebojna primerjava povprečnih gostot vseh strokovno-tehničnih gozdarskih uslužbencev med povprečji evropskih držav in dežel in Slovenijo, gleda na naš možni in dejanski posek

Evropske gostote uslužbencev na 10.000 m ³ poseka	Gostota uslužbencev na 10.000 m ³ poseka v Sloveniji						
	G/DP	G/MP _{GGO} =1.89		G/MP _{GGE} =2.15		G/DP=2.97	
		IND _{EV/SL}	IND _{SL/EV}	IND _{EV/SL}	IND _{SL/EV}	IND _{EV/SL}	IND _{SL/EV}
Povprečje I (12 držav/dežel)	4.06	215	47	189	53	137	73
Povprečje II (9 držav/dežel)	4.40	233	43	205	49	148	68
Povprečje III (3 države/dežele)	4.26	226	44	198	50	144	70
Dežela Bavarska	2.44	129	78	113	88	82	122

Legenda:

G/DP = gostota uslužbencev na dejanski letni posek

G/MP_{GGO} = gostota na možni letni posek po načrtih območij (GGO) za obdobje 2001-2010

G/MP_{GGE} = gostota na možni letni posek po načrtih enot (GGE) za leto 2002

IND_{EV/SL} = indeks evropskih gostot glede na slovensko gostoto

IND_{SL/EV} = indeks slovenske gostote glede na evropska povprečja gostot

Opomba:

Povprečja I, II, III so ista kot v izhodiščni tabeli št. 4.

Tabela št. 6: Število gozdarskih strokovno-tehničnih uslužbencev evropskih držav ali dežel, ki opravljajo oblastvene in razvojno-raziskovalne naloge, s primerjavo stanja v Sloveniji

Države / dežele	Število uslužbencev po nalogah				Opombe
	Oblastne (OBL)		Razvojne (RRD)		
	Število	%	Število	%	
1. Avstrija	?	?	148	4.8	Stanje 2000; ni podatka za OBL (je le skupni z ostalo upravo)
2. Češka	53	1.2	208	5.8	Stanje 2001; poleg inštituta vzeta le tretjina fakultetnih delavcev
3. Francija	35	0.6	?	?	Stanje 2002; ni podatka za RRD
4. Hrvaška	14	0.3	20	0.5	Stanje 2002; vzeti FTE raziskovalcev, ki se projektno financirajo iz gozdarskih sredstev
5. I – Južna Tirolska	7	1.7	÷	÷	Stanje 2002; ni RRD na deželni ravni
6. N – Bavarska	89	3.2	75	2.7	Stanje 2002
7. N – Hessen	30	1.5	135	6.9	Stanje 2001, v številu za RRD tudi gozdarsko načrtovanje (inštitut)
8. N – Porenje-Pfalz	32	2.1	?	?	Stanje 2000; ni podatka za RRD (je v skupnem za LFV)
9. N – Thüringen	33	3.5	89	9.4	Stanje 2002
10. Poljska	18	0.1	?	?	Stanje 2002; ni podatka za RRD
Povprečno	35	1.6	113	5.0	
11. Slovenija	6	0.8	21	2.7	Stanje 2001; podatki za RRD vsebujejo naloge JGS-GIS + RRD sredstva MKPG

Tabela 7: Število, gostota in trend števila strokovno-tehničnih uslužbencev osrednjih državnih gozdarskih organizacij (brez upravljanja parkov) na površino gozdov, prikaz nalog, ki jih organizacije opravljajo ter primerjava stanja pri Zavodu za gozdove Slovenije

Države / dežele (gozdarske organizacije) ¹	Število uslužbencev	Gostota uslužbencev na površino			Trend ² uslužbencev (% / leto)	Naloge organizacij ³							Opombe	
		Gozdov »v upravljanju«		IND (ZGS* = 100)		vseh gozdov IND (ZGS* = 100)	INŠ	NAČ	SVE (Z)	OPU (Z)	GOS (J)	LOV		UNP
		N / 10.000 ha	IND (ZGS* = 100)											
1. Češka (LČR)	2 448	18.00	275	142	- (3.1)	+	x	±	±	+	+	x	Stanje 2001; manjka ~10% javnega sektorja; trend je za 1997-2001	
2. Hrvaška (JP-HŠ)	4 126	20.71	316	253	+ (0.5)	+	+	x	±	+	+	x	Stanje 2000; trend je za 1996-2000; za 2003-2007 plan 43% zmanjšanja	
3. N – Bavarska (LFV) ⁴	2 476	10.06	154	154	- (1.1)	+	+	+	+	+	+	+	Stanje 2002 (sistemizacija); trend za LFV kader za 1993-2002	
4. N – Hessen (LFB)	1 504	19.18	293	257	- (?)	+	+	+	±	+	+	x	Stanje 2001 velja za novi LFB; trend redukcije LFV je do leta 2000	
5. N – Porenje-Pfalz (LFV)	1 383	17.35	265	244	- (1.6)	+	+	+	+	+	+	x	Stanje 2000; trend za LFV kader v obdobju 1995-2000	
6. N – Thüringen (LFV) ⁴	821	20.27	309	232	- (1.0)	+	+	+	±	+	+	+	Stanje 2000; trend je za obdobje 1996-2000	
7. Poljska (LPW)	16 231	18.96	289	280	+ (1.4)	+	+	x	+	+	+	x	Stanje 2001; trend je za obdobje 1997-2001	
Povprečno (1 - 7)		17.79	272	223	- (0.8)								Vse države / dežele	
Povprečno (3 - 6)		16.72	255	222	- (1.2)								Nemške dežele	
8a. Slovenija (ZGS)	717	6.27	96	96	- (0.5)	x	+	+	+	±	+	x	Stanje 2002, trend je za obdobje 1997-2002	
8b. Slovenija (ZGS + ost.)*	749	6.55	100	100	- (0.3)	+	+	+	+	+	+	x		

Legenda:

- 1) LČR – češka gozdarska služba (v državnem podjetju), JP-HŠ – hrvaška gozdarska služba (v javnem podjetju), LFV – nemške deželne gozdne uprave (kot državne agencije), LFB – nemško deželno gozdarsko podjetje; LPW – poljska gozdarska služba (v državnem podjetju).
- 2) Trend števila uslužbencev velja za obdobje od 5 do 10 let; največkrat gre za dejanski trend, izjemoma tudi plan.
- 3) INŠ = inšpekcijske naloge, UPB = upravne naloge, NAČ = gozdarsko načrtovanje, SVE = svetovanje (zasebni gozdovi), OPU = operativno usmerjanje razvoja zasebnih gozdov (z revirno službo), GOS = gospodarjenje z javnimi gozdovi, LOV = lov, UNP = upravljanje nacionalnih parkov. Označene so naloge, ki jih gozdarske organizacije opravljajo (+), deloma opravljajo (±) ali ne opravljajo (x).
- 4) Zaradi primerljivosti je odštet število uslužbencev na nalogah UNP.
- 5) Zaradi primerljivosti je število uslužbencev ZGS dodano številu gozdarskih in lovskih inšpektorjev pri MKGP ter gozdarskih uslužbencev SKZGRS.

Tabela št. 8: Povprečna velikost teritorialnih enot osrednjih evropskih državnih gozdarskih organizacij, s primerjavo stanja pri Zavodu za gozdove Slovenije

Države / dežele in njihove osrednje gozdarske organizacije	Število in velikost teritorialnih enot gozdarskih organizacij					
	Regionalne		Lokalne		Revirji	
	Število	Ha	Število	Ha	Število	Ha
1. Češka (LČR)	17	80 000	85	16 000	?	?
2. Hrvaška (JP-HŠ)	16	117 000	170	11 700	633	3 150 ¹
3. N – Baden-Württemberg (LFV)	2	425 000	167 ²	7 300	1072	1 140 ²
4. N – Bavarska (LFV)	4	615 500	139	17 700	1012	2 430 ³
5. N – Hessen (LFB)	1	784 000	85	9 200	663	1 180 ⁴
6. N – Porenje-Pfalz (LFV)	1	727 000	88	9 100	611	1 240 ⁵
7. Poljska (LPW)	17	503 500	438	19 500	6.097	1 400 ⁶
Povprečno (1-7)	7	464 600		12 950		1 760
8. Slovenija (ZGS)	14	81 600	93	12 280	409	2 790
<i>INDEKS (povprečje=100)</i>		<i>18</i>		<i>95</i>		<i>159</i>

Opombe:

- 1) Površina na enega revirnega gozdarja je 3-krat manjša (gre za revirnega in dva pomočnika).
- 2) Vzeti vsi uradi, revirji pa državni in občinski (brez lastnih zasebnih).
- 3) Vzeti vsi revirji (vsi revirji so pod LFV uradi).
- 4) Vzeti vsi revirji pod LFB uradi (88% površine gozdov).
- 5) Vzeti revirji pod upravo LFV (zasebni revirji z lastno službo izpušчени).
- 6) Površina na enega revirnega gozdarja je 2-krat manjša (gre za revirnega in pomočnika).

Tabela 9: Deleži števila uslužbencev osrednjih državnih gozdarskih organizacij evropskih držav na operativni (krajevni in revirni) ravni s primerjavo stanja pri Zavodu za gozdove Slovenije

Države / dežele in njihove osrednje gozdarske organizacije	Delež uslužbencev	
	% vseh	IND (povp.=100)
1. Hrvaška (JP-HŠ)	0.68 ¹	79
2. N – Baden-Württemberg (LFV)	0.83	96
3. N – Bavarska (LFV)	0.87	100
4. N – Hessen (LFB)	0.96 ²	111
5. N – Porenje-Pfalz (LFV)	0.84	97
6. Thüringen (LFV)	0.91	105
7. Poljska (LPW)	0.97	112
Povprečno (1-7)	0.87	100
8. Slovenija (ZGS)	0.71	83

Opombi:

- 1) Stanje leta 2002;
- 2) Stanje po preoblikovanju v podjetje (leta 2001).

5 POVZETEK UGOTOVITEV IN PRIPOROČIL

Model slovenske organiziranosti gozdarstva z enovito javno gozdarsko službo ter ločeno lastniško-upravljaljsko funkcijo v državnih gozdovih – oboje v obliki državnih ustanov - je kot celota izviren organizacijski model. Glavne organizacijske rešitve, spoznanja in priporočila na podlagi evropskih primerjav bi bila za slovensko gozdarstvo naslednja:

- Naloge strokovnega usmerjanja in gospodarjenja z državnimi (in drugimi javnimi) gozdovi se v evropskih državah vedno opravljajo v okviru ene državne ustanove ali podjetja. Po ločenosti nalog na t.i. usmerjanje gospodarjenja v državnih gozdovih (pri ZGS) in gospodarjenje samo (pri SKZGRS) je Slovenija izjema. Takšna rešitev je neracionalna, zato bi bilo potrebno upravljaljske naloge v državnih gozdovih pridružiti nalogam ZGS.
- Ena od pomembnih nalog evropskih gozdarskih služb je tudi upravljanje nacionalnih parkov (npr. Bavarska, Thüringen, Spodnja Saška, J-Tirolska). Pri nas možnost upravljanja zavarovanih območij ZGS-ju prinaša najnovejša sprememba Zakona o ohranjanju narave (ZON, 2002).
- Vse državne gozdarske službe (z izjemo služb v sestavi državnih organov), opravljajo tudi gospodarske dejavnosti in različne odplačne storitve (kot dopolnilno dejavnost). ZGS pa praktično ne opravlja niti odplačnih storitev (z izjemo nekaterih strokovnih nalog za SKZGRS), kar je izjema med evropskimi državami in deželami. Najprej bi bilo zato potrebno jasno opredeliti listo t.i. nadstandardnih storitev gozdarske službe.
- Opravljanje gospodarskih dejavnosti in dodatnih storitev je evropskim javno-gozdarskim organizacijam omogočeno preko ustrezne gozdarske zakonodaje in kadrovske (vzdrževanja večjega števila gozdarskega kadra) ter stroškovne politike (ugodne cene gozdarskih strokovno-tehničnih storitev). Pri nas velja načelo nezdružljivosti javnih in gospodarskih funkcij. Zlasti zaradi velikih problemov zagotavljanja finančnih sredstev, pa tudi zaradi strokovnih (npr. večje usklajenosti ekološke in ekonomske funkcije) in drugih (npr. kadrovske-spodbujevalnih) motivov, bi bilo potrebno pri ZGS upoštevati tudi evropske vzore in izkušnje.
- Glede obsega in intenzivnosti nalog gozdarskih služb ter obveznosti s strani lastnikov gozdov je v evropskih državah uveljavljen diferenciran pristop po kategorijah lastništva gozdov ter velikostih posesti. O določenih vidikih te diferenciacije bi bilo vsekakor koristno razmisliti tudi v naših razmerah.
- Glede nalog javne gozdarske službe v zasebnih gozdovih, vključno z upravnimi nalogami, je Slovenija do gozdov najbolj zahtevna med analiziranimi državami, do lastnikov pa ima pasivnejšo vlogo (večinska skrb je na strani javne službe) kot v tradicionalnih evropskih državah. Bilo bi potrebno razmisliti - v primeru večjih lastnikov - o njihovi aktivnejši vlogi oziroma jim prepustiti več odgovornosti in iniciative, obenem pa jim omogočati dodatne svetovalne (npr. tržno-informacijske) in strokovne storitve.
- Za večino osrednjih evropskih državnih gozdarskih organizacij je značilna velika teritorialna decentraliziranost z majhnim številom regionalnih enot (če sploh) in velikim številom lokalnih enot (uprav in revirjev). V Sloveniji je (pri ZGS) ta decentraliziranost najmanjša. Izstopa preveliko število območnih enot, na drugi strani pa premajhno število

revirjev. Najprej bi bilo zlasti priporočljivo in racionalno bistveno zmanjšati število območnih enot ZGS.

- Eden od predpogojev uspešnega razvoja in delovanja javno-gozdarskih organizacij so določene lastne centralne razvojne službe. Tudi ZGS naj bi, ob siceršnjih problemih financiranja oziroma zagotavljanja razvojno-raziskovalnega dela v gozdarstvu – ob strokovnem potencialu, ki ga sicer ima – imel takšno lastno razvojno jedro oziroma službo z lastnim dolgoročno zastavljenim programom.
- Ekonomski rezultati gospodarjenja z državnimi gozdovi v evropskih državah, ki vključujejo tudi stroške gozdarske službe, večinoma niso spodbudni. Pomemben vzrok je razmeroma velika gostota gozdarskega osebja, ki ga države ali dežele vzdržujejo na površini svojih (državnih) gozdov. Na ta način se vzdržuje in ohranja nacionalna gozdarska služba in stroka ter zagotavlja njen vsestranski razvoj. V Sloveniji je takšen razvoj skoraj v celoti odvisen od proračuna, ki te funkcije sam ne more zagotavljati, lastne materialne baze za razvoj pa naša gozdarska stroka nima. Gozdarski službi in stroki bi zato bilo nujno vrniti (izgubljeno) materialno bazo, sicer še naprej ne bo imela prave razvojne (trajnostne) perspektive.

Glavne ugotovitve in spoznanja glede obsega slovenske gozdarske službe, na katere bi se lahko naslonili pri iskanju poti njenega nadaljnjega razvoja in organizacije državnega gozdarstva v Sloveniji, so zlasti naslednje:

- V evropskih gozdarskih organizacijskih sistemih močno prevladuje gozdarska služba javnega (zlasti državnega) sektorja, ne glede na površinski delež zasebnih gozdov; slednje velja tudi za organizacije z zborničnim modelom, ki državnega tako lahko le dopolnjuje.
- Relativni obseg strokovno-tehničnega kadra ZGS (6.3 gozdarje / 10.000 ha) je glede na površino gozdov najmanj dvakrat manjši od povprečja najbolj primerljivih tovrstnih državnih evropskih gozdarskih organizacij. Posamezne organizacije imajo **1.5 do 3.2**-krat večjo gostoto gozdarske službe na površino gozdov v upravljanju. Operativna gozdarska služba dežele Bavarske, kot najbolj primerljiva in številčno racionalna, ima tako **10.1** gozdarjev / 10.000 ha površine (54 % večjo zastopanost).
- ZGS je na primerljivi teritorialni ravni kadrovske racionalnejši celo od zasebnih operativnih gozdarskih služb analiziranih evropskih držav, tako lastnih (npr. v Avstriji) kot tudi zborničnih (npr. v Spodnji Saški). Gostota v prvem primeru namreč dosega **13.8**, v drugem pa **5.9** gozdarjev / 10.000 ha površine. Primerljiva gostota na krajevni ravni ZGS je **4.3** gozdarje / 10.000 ha.
- Velikost zborničnih gozdarskih služb, ki so namenjene le splošnemu svetovanju in podpri lastnikom gozdov (ki nimajo revirne službe), je povsod zelo majhna (**0.5 – 0.6** gozdarjev / 10.000 ha površine).
- Delež operativnega gozdarskega kadra na ravni krajevnih enot in revirjev – kot enega izmed kazalnikov operativne učinkovitosti gozdarskih služb – je pri ZGS najmanjši med analiziranimi evropskimi organizacijami. Del gozdarskega kadra bi bilo zato potrebno prenesti iz regionalnih – ob redukciji števila območnih enot - na lokalne ravni, manjši del pa na (okrepljeno) centralno raven.
- Število gozdarskih uslužbencev najvišje gozdarske oblasti (Urada za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo) pri MKGP je daleč pod evropskim povprečjem (absolutno **6-krat**, relativno

skoraj **2-krat**) in tudi najnižje med vsemi primerjanimi državami in deželami. Zato je nujna bistvena kadrovska okrepitev gozdarskega sektorja ministrstva (najmanj podvojitve uslužbencev), vsaj po vzoru najbolj skromno kapacitiranih gozdarskih sektorjev primerljivih evropskih držav ali dežel.

- Tudi število razvojno-raziskovalnih delavcev oziroma FTE, ki jih za opravljanje gozdarske razvojno-raziskovalne dejavnosti financira MKGP, je bistveno premajhno (absolutno **5-krat**, relativno **2-krat** manjše od povprečja evropskih dežel in držav). Zato bi bilo potrebno gozdarska razvojno-raziskovalna sredstva najmanj podvojiti, sicer se bo – namesto potrebnega razvoja - nadaljevala regresija v tem pogledu.
- Obseg celotne gozdarske službe v Sloveniji, vključujoč vse gozdarske ustanove, je tako na skupno površino gozdov, kakor tudi na skupni letni posek, zlasti pa na skupno število lastnikov gozdov, bistveno manjši od povprečja analiziranih in najbolj primerljivih evropskih gozdarskih služb. Tako npr. povprečna evropska gostota gozdarske službe najbolj primerljivih in številčno zelo racionalnih alpskih dežel (Avstrije, Bavarske in J-Tirolske) znaša **10.6** gozdarjev / 10.000 hektarov gozdov, ali **4.3** gozdarje na 10.000 m³ letnega bruto poseka ali pa **141** gozdarjev / 10.000 lastnikov gozdov. Primerljive vrednoti za Slovenijo znašajo **6.8** / 10.000 ha, **3.0** / 10.000 m³ in **27** / 10.000 lastnikov. Obseg je po površini in številu lastnikov gozdov bistveno manjši tudi glede na najbolj primerljivo in številčno racionalizirano bavarsko gozdarsko službo, glede na dejanski posek pa je le nekoliko pod bavarsko gostoto. V primeru višjega – možnega – poseka pa tudi ta gostota v Sloveniji postane nižja od bavarske.

Državna gozdarska služba in s tem javna uprava na področju gozdarstva v Sloveniji je torej kadrovsko precej skromnejša in racionalnejša od primerljivih služb evropskih držav in dežel. Na podlagi ugotovljenih evropskih standardov bi bila zato - namesto evropsko običajnega zmanjševanja – potrebna dopolnitev kadrovskega obsega tako ZGS, kot tudi drugih (dveh) gozdarskih ustanov.

Navedene ugotovitve, izkušnje in prakse evropskih gozdarskih organizacij so vsekakor lahko podlaga za temeljit razmislek o možnostih in smereh nadaljnjega razvoja gozdarske službe in organizacije državnega gozdarstva v Sloveniji. V Sloveniji zato potrebujemo čimprejšnji začetek razvojne reforme javne gozdarske uprave, ki jo je po evropskem vzoru potrebno razumeti kot normalni, kontinuiran in dolgoročni razvojni proces, z jasno začrtanimi cilji in programom, izoblikovanimi na podlagi vsestranskih analiz stanja in delovanja sistema ter realnih ocen razvojnih možnosti, vse skupaj na podlagi širokih strokovnih in političnih razprav, po možnosti celo s preizkusom glavnih možnih novih rešitev. Potrebno bi bilo oblikovati širok team različnih strokovnjakov za pripravo reforme ter zastaviti skupni projekt reforme. Dobrodošla bi bila tudi možnost angažiranja kakšnega od tovrstnih mednarodnih ekspertov oziroma projektov. Gozdarska reforma naj bi dala primeren poudarek sodobnemu načinu upravljanja s človeškimi viri (*»Human Resource Management« ali HRM*) ter uvedbi novega načina javnega upravljanja (*»New Public Management« ali NPM*). Marsikatero izkušnjo in spoznanje pri razvoju evropskih organizacij in njihovih reform pa bi v tem pogledu lahko kar prevzeli.

6 ZAHVALA

Analizo je financiral Zavod za gozdove Slovenije, zaradi obsežnosti študije pa so bila angažirana tudi dodatna sredstva, ki jih v okviru Javne gozdarske službe GIS (naloge »Razvoj sonaravnega gospodarjenja in politike«) zagotavlja MKGP kot sofinancer študije. Da smo raziskavo v tem obsegu lahko izpeljali, so zaslužni zlasti številni visoki državni predstavniki gozdarstev v raziskavo vključenih držav in dežel, ki so nam iz prve roke posredovali svoje podatke in informacije. Bilo je opravljenih več različnih, obojestranskih korespondenc. Za sodelovanje pri izbiri ter obdelavi osnovnih podatkov iz obsežnega gradiva se zahvaljujem mag. Nike Krajnc in dr. Tomu Levaniču, za vnos in sodelovanje pri preverjanju podatkov pripravniku Nikici Ogris, za pomoč pri presoji pridobljenih inventurnih podatkov (preko TBFA 2000) ter razne vsebinske sugestije dr. Milanu Hočvarju, za nekatere podatke iz študije o standardih javne gozdarske službe dr. Mirku Medvedu, kolegoma mag. Živanu Veseliču in Draganu Matijašiću iz ZGS pa za sodelovanje pri uskladitvi ankete in drugo podporo. Za posredovane podatke in razgovore se posebej zahvaljujem tudi Jožetu Falknerju, MKGP. Zahvala seveda velja tudi vsem predstavnikom naših gozdarskih ustanov, ki so posredovali potrebne kadrovske podatke.

7 LITERATURA

BLOETZER, G. 2001: Rechtsgrundlagen und personalpolitische Entwicklung der Forstdienste in Schweiz. V: KROTT, M. (ur.): *Strategien der staatlichen Forstverwaltung – Praxiserfahrungen im europäischen Vergleich 1991-2000*, Europaforum Forstverwaltung I. – X., EFI Proceedings 40, 2001., s. 181-189.

KEDING, W. 2001: Personalumbau zur Beschleunigung der Verwaltungsreform und Ausbau der Betreuung für nicht-staatliche Waldbesitzer in Niedersachsen. V: KROTT, M. (ur.): *Strategien der staatlichen Forstverwaltung – Praxiserfahrungen im europäischen Vergleich 1991-2000*, Europaforum Forstverwaltung I. – X., EFI Proceedings 40, 2001, s. 85-92.

KROTT, M. 1998; Reformpolitik der Staatsforstverwaltung – Schlussfolgerungen aus dem europäischen Praxisvergleich. V: KROTT / KERMAVNAR / MATIJAŠIĆ (ur.): *Reform der Staatsforstverwaltung. Erfahrungen und Zukunftskonzepte im Europäischen Vergleich*. IUFRO S.6.12-02, Europaform Forstverwaltung 8, Novo mesto, 1998, s. 247-261.

KROTT, M. 2000: Politikfeldanalyse Forstwirtschaft: eine Einführung für Studium und Praxis. Berlin: Parey, 2001, 254 s.

KROTT, M. 2001: Personalpolitik der Staatsforstverwaltung – Schlussfolgerungen aus dem europäischen Vergleich. V: KROTT, M. (ur.): *Strategien der staatlichen Forstverwaltung – Praxiserfahrungen im europäischen Vergleich 1991-2000*, Europaforum Forstverwaltung I. – X., EFI Proceedings 40, 2001, s. 69 – 79.

PROFANTER, P. / BLAAS, F. 2001: Landesforskorps und Forstarbeiter in Südtirol. V: KROTT, M. (ur.): *Strategien der staatlichen Forstverwaltung – Praxiserfahrungen im europäischen Vergleich 1991-2000*, Europaforum Forstverwaltung I. – X., EFI Proceedings 40, 2001, s. 149-157.

RIPKEN, H. 2001: Die Entwicklung der Personalkosten und des Personaabbaus in den deutschen Landesforstverwaltungen. V: KROTT, M. (ur.): *Strategien der staatlichen Forstverwaltung – Praxiserfahrungen im europäischen Vergleich 1991-2000*, Europaforum Forstverwaltung I. – X., EFI Proceedings 40, 2001, s. 107-118.

NONIĆ, D. / FERLIN, F. 2001: Forestry organisation models of the selected European countries (EU and PHARE) : Annex 4. V: FERLIN, Franc. *Forest legislation, institutional development and policy study of the Republic of Srpska*. Banja Luka in Ljubljana: Phare, Technical Assistance to the Implementation of the Bosnia and Herzegovina Forestry Programme - Support to Forest Policy Reforms, 2001, str. 95-118 (študija v lokalnem jeziku je pri avtorju).

WINKLER, I. 1991: Primerjava ureditve gospodarjenja z gozdovi pri nas in v svetu. V: MLINŠEK, D. (ur.): *O gozdu in gozdarstvu Slovenije*. ARAM, 1991, s. 35-50.

*****

VIRI so navedeni pri posameznih poglavjih oziroma med tekstom.

8 PRILOGA (ANKETA)

COMPARISON OF SELECTED EUROPEAN FORESTRY ADMINISTRATIONS and their number of forestry officers and servants, by which the public forestry functions are performed

(questionnaire)

1 General information on forests and forestry:

- 1.1 Could you provide us, or give a reference to the available source, with general information on your forests and forestry (area, annual felling, silvicultural and other operations, number of forest owners and their average forest holding, system of planning, system of financing / subsidies etc.)?

2 General organisational structure:

- 2.1 Could you provide us, or give a reference to the available source, with:
- a) the description of the general **organisation structure** and **organisation chart** of your public forestry administration (for state / public and private forests)?
  - b) the information on how many local units (ranges) does your **territorial** forestry administration and / or service has (with corresponding higher territorial units) and how big they are on average?

3 Organisational functions and activities:

- 3.1 Could you provide us, or give the reference to the available source, with the description of the main **organisational functions** and **activities** of your public forestry administration, with particular emphasise to those which are obligatory or defined as being "in the public interest" (or paid from budget), by:
- a) sort of functions and activities,
  - b) institutions, by which they are performed,
  - c) territorial levels, by which they are performed.

- 3.2 Does your forestry administration and / or service has any written **standards** for performing their public forestry functions and activities? Are they standardised also regarding time needed (time standards)?

4 The number and trends of public forestry officers and servants

- 4.1 Could you provide us with the figure on the **absolute number of public forestry officers and servants**, your public forestry administration and service currently have **in total**, and separately for the **state/public** and **private** forests?
- 4.2 Could you provide us with the figure on the **relative number of public forestry officers and servants** your public forestry administration and service currently have **in total**, and separately for the **state/public** and **private** forests, taking into account the corresponding:
- a) *total forest area* which is generally under the (i) administrative responsibility and/or (ii) professional services & support, if possible divided by these two categories;
  - b) *amount of annual felling* which is under the (i) administrative responsibility and/or (ii) professional services & support, if possible divided by these two categories;
  - c) *annual area of silvicultural and other operations*, such as planting, tending, pre-commercial thinning, biodiversity measures, which are under the (i) administrative responsibility and/or (ii) professional services & support, if possible divided by these two categories;
  - d) *annual number of forest owners*, which are the subject of the (i) administrative responsibility and/or (ii) professional services & support, if possible divided by these two categories.
- 4.3 Could you provide us with more detailed figures on the **number of public forestry officers and servants**, your public forestry administration and service currently have by:
- (a) *institutions* and / or
  - (b) the following *organisational functions*:
    - (i) *administrative function* (divided, if appropriate, by the *authority & administration and supervision/inspection*),
    - (ii) *service function* (divided, if appropriate, by forestry *planning and other professional forest services*),
    - (iii) *support function* to private forest owners (divided, as appropriate),
    - (iv) *other functions* (divided, as appropriate) or
    - (v) *any other combinations of functions* (divided as appropriate).
- 4.4 Could you provide us, or give the reference to the available source, with figures on **trends in the total number** of your public forestry officers and servants for the **last 10 years**, if possible, divided by general (administrative and forest service) functions or institutions?
- 4.5 Finally, could you provide us, or give the reference to the available source, with a **vision** (if there is any) of the **future trend** in the **total number** of your public forestry officers and servants, if possible, divided by general (administrative and non-administrative) functions or institutions?

